

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Daniel Marian LL.M.

**Reorganizace a její význam v českém
insolvenčním právu**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Tomáš Pohl

Tematický okruh: Občanské právo procesní

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 26. února 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 270.144 znaků včetně mezer.

V Praze dne 26. února 2019

Mgr. Daniel Marian LL.M.

Poděkování

Děkuji vedoucímu rigorózní práce JUDr. Tomáši Pohlovi z Právnické fakulty Univerzity Karlovy za odborné vedení a dále své rodině, která mi byla oporou během studia.

Seznam zkratek

Listina základních práv a svobod

usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

LZPS

viz *Listina základních práv a svobod*

Insolvenční zákon

zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

IZ

viz *Insolvenční zákon*

Důvodová zpráva

důvodová zpráva k návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), k zák. č. 128/2006 Sb. PSP sněmovní tisk 1120/0. Poslanecká sněmovna. 4. volební období. 2002 – 2006

Revizní novela

zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

Důvodová zpráva II

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 294/2013 Sb. PSP sněmovní tisk 929/0. Poslanecká Sněmovna. 6. volební období. 2010 - 2013

Důvodová zpráva III

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 64/2017 Sb. PSP sněmovní tisk 785/0. Poslanecká Sněmovna. 7. volební období. 2013 - 2017

Zákon o insolvenčních správcích

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích

ZoIS

viz *Zákon o Insolvenčních správcích*

<i>Zákon o konkursu a vyrovnání</i>	zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání
<i>Konkursní řád</i>	zákon č. 64/1931 Sb. z. a n., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí
<i>Občanský zákoník</i>	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
<i>OZ</i>	viz <i>Občanský zákoník</i>
<i>Občanský soudní řád</i>	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
<i>OSŘ</i>	viz <i>Občanský soudní řád</i>
<i>Zákon o zvláštních řízeních soudních</i>	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
<i>ZŘS</i>	viz <i>Zákon o zvláštních řízeních soudních</i>
<i>Zákon o obchodních korporacích</i>	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
<i>ZOK</i>	viz <i>Zákon o obchodních korporacích</i>
<i>Trestní zákoník</i>	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
<i>TrZ</i>	viz <i>Trestní zákoník</i>
<i>Zákoník práce</i>	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
<i>ZPr</i>	viz <i>Zákoník práce</i>
<i>Zákon o ochraně hospodářské soutěže</i>	Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů
<i>ZoHS</i>	viz <i>Zákon o ochraně hospodářské soutěže</i>
<i>OECD</i>	Organizace pro hospodářskou pomoc a spolupráci

Vyhláška

Vyhláška č. 191/2017 Sb.,
o náležitostech podání a formulářů
elektronických podání v
insolvenčním řízení a o změně
vyhlášky č. 311/2007 Sb., o
jednacím řádu pro insolvenční řízení
a kterou se provádějí některá
ustanovení insolvenčního zákona, ve
znění pozdějších předpisů

Obsah

Prohlášení.....	i
Poděkování.....	ii
Seznam zkratk.....	iii
Obsah.....	vi
Úvod.....	1
1 České insolvenční právo.....	3
1.1 Historický vývoj insolvenčního práva.....	3
1.2 Insolvenční zákon.....	6
1.3 Insolvenční řízení.....	11
1.4 Likvidační a sanační metody řešení úpadku.....	16
2 Teoretický základ reorganizace.....	24
3 Právní úprava reorganizace.....	31
3.1 Úvod.....	31
3.2 Přípustnost reorganizace.....	32
3.2.1 Obecné podmínky přípustnosti reorganizace.....	32
3.2.2 Konsensuální reorganizace.....	37
3.2.3 Nekonsensuální reorganizace.....	41
3.3 Návrh na povolení reorganizace.....	42
3.4 Rozhodnutí o návrhu na povolení reorganizace.....	47
3.5 Účinky povolení reorganizace.....	52
3.6 Věřitelé při reorganizaci.....	57
3.7 Reorganizační plán.....	62
3.7.1 Projekt reorganizace.....	62
3.7.2 Právo předložit reorganizační plán.....	63
3.7.3 Náležitosti a obsah reorganizačního plánu.....	66
3.7.4 Způsob reorganizace.....	69
3.7.5 Zpráva o reorganizačním plánu.....	73

3.8	Rozhodování o reorganizačního plánu.....	75
3.8.1	Hlasování věřitelů a schválení insolvenčním soudem.....	75
3.8.2	Hlasování věřitelů mimo schůzi věřitelů	81
3.9	Provádění reorganizačního plánu.....	82
3.9.1	Účinky reorganizačního plánu.....	82
3.9.2	Role insolvenčního správce.....	87
3.9.3	Role věřitelského výboru	88
3.9.4	Změna reorganizačního plánu.....	89
3.10	Skončení reorganizace.....	91
3.10.1	Zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu	91
3.10.2	Změna reorganizace v konkurs	92
3.10.3	Splnění reorganizace	94
4	Reorganizace v praxi	96
4.1	Úvod.....	96
4.2	Data a výzkumy akademické obce.....	97
4.3	Vlastní výzkum	106
4.4	Data Ministerstva spravedlnosti.....	117
5	Reorganizace de lege ferenda.....	121
	Závěr.....	131
	Seznam použitých zdrojů.....	133
	Seznam použité literatury:	133
	Seznam použitých odborných článků:	134
	Seznam použitých právních předpisů:	135
	Seznam použité judikatury:	138
	Seznam ostatních zdrojů:	140
	Příloha 1	142
	Příloha 2.....	143
	Název rigorózní práce	144

Abstrakt.....	145
Klíčová slova	146
Název rigorózní práce v anglickém jazyce	147
Abstrakt v anglickém jazyce.....	148
Klíčová slova v anglickém jazyce	150

Úvod

Stav platební neschopnosti dlužníka, kdy majetek dlužníka není schopen pokrýt jeho dluhy u více věřitelů, je právu známá skutečnost již od dob dávných. Dnes je tento stav, právem označovaný jako úpadek, předmětem právního odvětví označovaného jako právo insolvenční. V českém prostředí bylo doposud moderní insolvenční právo definováno zejména následujícími dvěma předpisy: Zákonem o konkursu a vyrovnání a Insolvenčním zákonem, jenž Zákon o konkursu a vyrovnání nahradil. Insolvenční zákon bezesporu představoval menší revoluci pro domácí insolvenční právo, mimo jiné z důvodu zavedení sanačních způsobů řešení úpadku, mezi které je pravidelně řazena i reorganizace.

Cílem této práce je kriticky zhodnotit reorganizaci jakožto způsob řešení úpadku či hrozícího úpadku. Za tímto účelem je podrobena zkoumání pozitivně-právní úprava reorganizace a současně její fungování v praxi. Práce prezentuje výsledky dosavadních empirických výzkumů a vlastního empirického pozorování reorganizací. Cílem práce je krom jiného zodpovědět otázku, zda reorganizace vsutku představuje sanační postup, jelikož je takto často označována. Tato práce se dále pokusí zodpovědět otázky, zda tzv. Revizní novela měla pozitivní efekt na praktické fungování reorganizace, zejména na počet povolených reorganizací, a zda reorganizace představuje základní způsob řešení úpadku, jak zákonodárce při tvorbě Insolvenčního zákona zamýšlel. V neposlední řadě se práce věnuje reorganizaci z pohledu *de lege ferenda* a jejího významu pro české insolvenční právo.

Tato práce je rozdělena do 5 kapitol (bez úvodu a závěru). První kapitola uvádí čtenáře do oblasti českého insolvenčního práva a Insolvenčního zákona. Současně bude diskutováno teoretické dělení způsobů řešení úpadku na likvidační a sanační. Druhá kapitola představí reorganizaci z pohledu teorie a záměru zákonodárce. Třetí kapitola zhodnotí pozitivně-právní úpravu reorganizace v Insolvenčním zákoně. Čtvrtá kapitola se věnuje praktickému fungování reorganizace a přeneseně i jejímu významu v českém insolvenčním právu. Zejména představí výsledky výzkumů učenců insolvenčního práva a vlastního empirického pozorování. Poslední substantivní pátá kapitola identifikuje

stinné stránky reorganizace a nabídne jejich možná řešení. Jinými slovy se pátá kapitola věnuje reorganizaci z pohledu *de lege ferenda*.

Sepsáno dle právní úpravy účinné ke dni 17. února 2019.

1 České insolvenční právo

1.1 Historický vývoj insolvenčního práva

Kořeny insolvenčního práva jako takového lze vystopovat až do dob Chamurappiho zákoníku z 18. století př. n. l.¹ Situace, kdy dlužník má více věřitelů a není schopen plnit své závazky, nyní Insolvenčním zákonem označovaná jako úpadek², je tudíž právu známa již po dlouhá tisíciletí. Insolvenční právo se vyvinulo jako reakce na tuto situaci, jelikož použití standardních právních instrumentů by zvýhodnilo věřitele jednáciho v předstihu či věřitele požívajícího silnějšího postavení (ať již z jakéhokoli důvodu) na úkor věřitelů ostatních.³ Hlavním cílem insolvenčního práva je tudíž zajistit spravedlivé neboli poměrné a co možná nejvyšší uspokojení závazků dlužníka v úpadku.

Už v době římského práva byly položeny základy moderního insolvenčního práva. Zákon dvanácti desek, který kodifikoval římské obyčejové právo, znal osobní exekuci na dlužníka, kdy věřitel mohl insolventního dlužníka prodat jako otroka či jej dokonce usmrtit.⁴ Kvalitativní změnu následně přinesl *lex Poetelia*, na jehož základě římský občan ručil za své dluhy pouze svým majetkem (přechod od exekuce osobní na exekuci reální).⁵ Za vlády císaře Justiniána se výtěžek zpeněžení majetku insolventního dlužníka začal dělit mezi věřitele na základě zásady poměrného uspokojení věřitelů podle výše jejich pohledávek (*par conditio creditorum*).⁶ Za počátek vývoje moderního insolvenčního práva je ovšem označováno období rozvoje tržních vztahů v renesanční Evropě (zejména během 14. a 16. století v Itálii a Španělsku).⁷ V italských renesančních městech vzniká nyní obecně známý pojem „bankrot“, který se postupně rozšiřuje spolu se základy insolvenčního práva po Evropě. V 19. století zažije insolvenční právo nebyvalou expanzi a zdomácní prakticky ve všech právních rádech.⁸ Ve druhé polovině 20. století dochází k další významné evoluci insolvenčního práva, kdy vznikají sanační

¹ Winterová a Macková 2015, s. 188.

² Viz. § 3 IZ.

³ Winterová et al. 2011, s. 589.

⁴ Historie insolvenčního práva. In Insolcentrum.cz [online]. [cit. 2018-08-30]. Dostupné z: <http://e-learning.insolcentrum.cz/article/126>

⁵ Tamtéž.

⁶ Winterová a Macková 2015, s. 189.

⁷ Smrčka et al. 2016, s. 45.

⁸ Winterová et al. 2011, s. 590.

způsoby uzpůsobené tržnímu prostředí. Insolvenční právo je nyní součástí každého vyspělého právního řádu se svobodnou tržní ekonomikou, neboť „[kapitalismus] bez insolvenčního řízení je jako křesťanství bez pekla.“⁹

Na českém území se prvním uceleným předpisem insolvenčního práva stal konkursní řád Josefa II. z roku 1781, jenž byl nahrazen až konkursním řádem z roku 1868 (č. 1/1869 ř.z.).¹⁰ Ten poté nahradil řád konkursní, vyrovnací a odpůrcí (císařské nařízení č. 337/1914 ř. z.), který se později stal součástí právního řádu Československé republiky¹¹ a na území Rakouska platil v novelizované podobě ještě počátkem 21. století¹². Československá republika se nicméně vydala vlastní cestou a přijala zákon č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnávací a odpůrcí (Konkursní řád). Konkursní řád upravoval dvě možnosti řešení úpadku: konkursem v konkursním řízení a vyrovnáním ve vyrovnacím řízení, přičemž vyrovnání představuje předchůdce dnešních sanačních způsobů řešení úpadku¹³. Podstatou vyrovnacího řízení byl návrh dlužníka na vyrovnání (jak a v jakém poměru uspokojí pohledávky svých věřitelů), o kterém následně věřitelé hlasovali. V případě schválení vyrovnání¹⁴ byl dlužník zproštěn povinnosti hradit neuhrazené části pohledávek věřitelů¹⁵. Konkursní řád, jenž na svou dobu představoval moderní předpis insolvenčního práva, byl účinný až do roku 1950, kdy byl nahrazen občanským soudním řádem z téhož roku.¹⁶ Přestože v dobách socialismu existovala právní úprava řešení úpadku, postavená čistě na principech konkursu, jednalo se o úpravu nepoužitelnou a to ve znění jak občanského soudního řádu z roku 1950 tak toho z roku 1963.¹⁷ Nehledě na skutečnost, že v prostředí direktivního hospodářství postrádá právní úprava úpadku smysl (nebyl-li samozřejmě naplánován).¹⁸

⁹ Richter 2017, s. 85. Výrok přisuzován F. Bormanovi.

¹⁰ Winterová et al. 2011, s. 590.

¹¹ Winterová a Macková 2015, s. 189.

¹² Historie insolvenčního práva. In Insolcentrum.cz [online]. [cit. 2018-08-30]. Dostupné z: <http://e-learning.insolcentrum.cz/article/126>

¹³ Kislíngerová et al. 2013, s. 29.

¹⁴ Vyrovnání musí být ovšem následně potvrzeno soudem. Viz Čl. II. § 57 Konkursního řádu.

¹⁵ Viz Čl. II. § 60 Konkursního řádu.

¹⁶ Winterová a Macková 2015, s. 190.

¹⁷ Tamtéž, s. 190–191. „[O] úpadku socialistického člověka ani národního podniku nemohlo být řeči.“

¹⁸ Smrčka et al. 2016, s. 50.

Po přeměně politické a ekonomické reality na českém území bylo třeba řešit absenci moderního předpisu insolvenčního práva. V reakci byl přijat Zákon o konkursu a vyrovnání, jenž koncepčně navázal na Konkursní řád¹⁹ a obdobně nabízel dvě možná řešení úpadku dlužníka: konkursem²⁰ a vyrovnáním²¹. Do českého právního řádu se tak navrátila dichotomie způsobů řešení úpadku, tedy likvidační metoda v podobě konkursu na straně jedné a sanační metoda v podobě vyrovnání na straně druhé. Z pohledu na právní úpravu vyrovnání²² je zjevná inspirace Konkursním řádem. Podstatou vyrovnání je opět návrh dlužníka, o němž hlasují věřitelé. V případě potvrzení vyrovnání soudem je dlužník osvobozen od plnění té části pohledávek, která nebyla zahrnuta ve věřiteli schváleném vyrovnání.²³ Do praktického života nicméně vyrovnání nikterak významně nezasáhlo, *de facto* se jednalo mrtvou právní úpravou.²⁴ Pověstným kamenem úrazu se staly přísné podmínky pro vstup do vyrovnání, které bylo až nereálné naplnit.²⁵ Selhání jediné metody umožňující návrat podnikatele do aktivního ekonomického života se pak stalo předmětem hlasité kritiky.²⁶ Zákon o konkursu a vyrovnání avšak vykazoval celou řadu dalších nedostatků, částečně v důsledku návaznosti na Konkursní řád (tedy předpis vytvořený v zcela jiné politické a ekonomické realitě).

Zákonu o konkursu a vyrovnání byly především vyčítány neuspokojivé výsledky plnění pro věřitele při značných nákladech²⁷, minimální počet vyrovnání²⁸, zdlouhavá řízení či nedostatečná ochrana majetku a práv věřitelů²⁹. Předmětem kritiky byla také absence úpravy úpadku spotřebitelů (osobního bankrotu), jelikož v době vzniku Zákonu o konkursu a vyrovnání bylo zadlužení obyvatelstva zcela marginální, a odborná erudice správců konkursních podstat a povoláných soudců, kdy mnohá řízení byla vedena po

¹⁹ Důvodová zpráva, s. 140.

²⁰ V konkursním řízení podle části II. Zákonu o konkursu a vyrovnání.

²¹ Ve vyrovnacím řízení podle části III. Zákonu o konkursu a vyrovnání.

²² § 46–66 ZKV.

²³ § 63 ZKV.

²⁴ Kislingerová et al. 2013, s. 4.

²⁵ Winterová a Macková 2015, s. 191.

²⁶ Winterová et al. 2011, s. 591. Viz také Smrčka et al. 2016, s. 53-54.

²⁷ Smrčka et al. 2016, s. 56.

²⁸ Důvodová zpráva, s. 142-144. Důvodová zpráva hovoří o několika desítkách návrzích na vyrovnání ročně za účinnosti Zákonu o konkursu a vyrovnání, a to i po zmírnění vstupních podmínek. Na stejné období připadá přibližně 4000 návrhů na konkurs ročně. Nejvyšší počet návrhů na vyrovnání obdržely soudy v roce 2000 a to konkrétně 32.

²⁹ Kislingerová et al. 2013, s. 13.

ekonomické stránce diletantsky.³⁰ V neposlední řadě byl Zákon o konkursu a vyrovnání považován za zdroj korupčních problémů.³¹ Přírozenou reakcí byla dlouhodobá kritika ze strany laické i odborné veřejnosti.

Zákon o konkursu a vyrovnání byl novelizován celkem ve 29 případech během období své účinnosti, které trvalo 16 let a tři měsíce.³² Zákonodárce několikrát pozměnil názor i na zcela principiální aspekty insolvenčního řízení, v důsledku čehož byla finální podoba Zákona o konkursu a vyrovnání značně odlišná od té prvotní.³³ Neuspokojivou situaci českého insolvenčního práva, jež nadále trvala a pro kterou se cesta novelizace ukázala jako nepostačující³⁴, se zákonodárce nakonec rozhodl řešit přijetím zcela nové právní úpravy – Insolvenčního zákona. Zákon o konkursu a vyrovnání přesto není mrtvou úpravou (v teoretické rovině); stále je aplikován na řízení zahájená před dnem nabytí účinnosti Insolvenčního zákona (§ 432 IZ).

1.2 Insolvenční zákon

Insolvenční zákon byl přijat v roce 2006 a vstoupil v účinnost po dvojitým odložení účinnosti až dne 1. ledna 2008.³⁵ Cíle nové úpravy vyjádřil zákonodárce v Důvodové zprávě. Základním záměrem bylo českou právní úpravu modernizovat a přizpůsobit vývojovým trendům³⁶, na které Zákon o konkursu a vyrovnání nikterak nereagoval. Předně se v tržním prostředí změnila struktura typického dlužníka v platební neschopnosti, kterým již nebyl malý podnikatel s relativně omezeným počtem věřitelů (např. živnostník), nýbrž se jím stal střední podnikatel s větším množstvím věřitelů, přičemž úpadek se nyní nevyhýbá ani větším podnikatelům.³⁷ Současně se s rozvojem úvěrového financování fyzických osob stalo nezbytné legislativně řešit

³⁰ Smrčka et al. 2016, s. 54.

³¹ Kislíngrová et al. 2013, s. 3. Do povědomí veřejnosti se zejména dostal případ soudce Jiřího Berky a jeho zločinecké skupiny. Nicméně je důležité zmínit, že na soudce Jiřího Berku je vzhledem k amnestii prezidenta Václava Klause z roku 2013 nutné pohlížet jako na nevinného. To již nelze říci o jednotlivcích, kteří byli ve stejné věci odsouzeni před zmíněnou amnestií. Nejvyšší soud ovšem konkrétně v případě soudce Berky dopady amnestie zrušil a případ začal na jaře roku 2015 projednávat Obvodní soud v Táboře. Viz Smrčka et al. 2016, s. 55 a poznámka pod čarou č. 74.

³² Smrčka et al. 2016, s. 17.

³³ Smrčka et al. 2016, s. 18.

³⁴ Důvodová zpráva, s. 140.

³⁵ § 434 IZ.

³⁶ Důvodová zpráva, s. 145.

³⁷ Důvodová zpráva, s. 141.

úpadek spotřebitelů; Zákon o konkursu a vyrovnání tento jev zcela opomněl, přičemž větší vlna úpadku spotřebitelů je zcela jistě schopná přinést obtížně řešitelné sociální problémy.³⁸ Uvedené společenské změny, přirozené tržnímu prostředí, nastartovaly nové tendence v insolvenčním právu, které byly poprvé zhmotněny roku 1978 v americkém Bankruptcy Law, jenž se stal předlohou či inspirací pro řadu předpisů insolvenčního práva po celém světě včetně Insolvenčního zákona³⁹. Dalším záměrem bylo předložit ucelený a komplexní právní předpis insolvenčního práva (tedy kodex).⁴⁰ Tato snaha se vyplatila a Insolvenční zákon se stal v době nabytí své účinnosti teprve druhou velkou rekodifikací od druhé poloviny 90. let.⁴¹ Spolu se souvisejícími předpisy (např. zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, a vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona aj.) tvoří Insolvenční zákon komplexní právní úpravu, ze které je třeba při řešení úpadku vycházet.⁴² Součástí záměru bylo také přehodnocení úpravy vyrovnání, které bylo nahrazeno reorganizací; ta patří (či spíše měla patřit) spolu s konkursem mezi základní způsoby řešení úpadku.⁴³ Cílem bylo taktéž reagovat na uvedené společenské změny skrze zvláštní metody řešení úpadku, a to speciální úpravou úpadku finančních institucí a oddlužením jako způsobem řešení úpadku spotřebitelů.⁴⁴ Zákonodárce měl dále v úmyslu posílení práv věřitelů, zrychlení řízení a zavedení insolvenčního rejstříku.⁴⁵

V průběhu legislativního procesu v Parlamentu České republiky doznal Insolvenční zákon řady změn. Nejvíce do něj zasáhl komplexní koncepční pozměňovací návrh z pera Ústavněprávního výboru.⁴⁶ Došlo tak k rozšíření definice úpadku, přidání možnosti zamítnout insolvenční návrh pro nedostatek majetku⁴⁷ a řadě dalších menších

³⁸ Kislingerová et al. 2013, s. 5.

³⁹ Důvodová zpráva, s. 141–142.

⁴⁰ Důvodová zpráva, s. 145.

⁴¹ Richter 2006, s. 765.

⁴² Hásová a Moravec 2013, s. 1–3.

⁴³ Důvodová zpráva, s. 146.

⁴⁴ Důvodová zpráva, s. 146.

⁴⁵ Důvodová zpráva, s. 147–148.

⁴⁶ Richter 2006, s. 765.

⁴⁷ Institut, jenž původní vládní návrh Insolvenčního zákona neobsahoval a který byl na základě Revizní novely z Insolvenčního zákona vypuštěn.

či větších úprav. Smutnou realitou změn přijatých během legislativního procesu je, jak ostatně konstatuje znalec insolvenčního práva Tomáš Richter, že „[důvodová] zpráva, předložená s původním návrhem zákona, není v průběhu projednávání návrhu zákona již nijak upravována ani aktualizována. To ovšem znamená, že tam, kde v parlamentu dojde k podstatným změnám v textu legislativní předlohy, ztrácí důvodová zpráva pro výklad přijatého zákona jakoukoli použitelnost (měla-li tedy kdy jakou).“⁴⁸

Od vzniku Insolvenčního zákona v roce 2006 bylo přijato již celkem 36 jeho novel, přičemž ve čtyřech případech dokonce před nabytím účinnosti dne 1. ledna 2008⁴⁹. Přestože je Insolvenční zákon předmětem časté novelizace, lze konstatovat, že většina úprav byla pouze technického či formálního charakteru.⁵⁰ Takového charakteru je i nedávná novelizace Insolvenčního zákona, jež nabyla účinnosti dne 4. ledna 2019.⁵¹ Některé novely nicméně výrazně ovlivnily fungování insolvenčních procesů. Pozornost si jistě zaslouží rozsáhlá novelizace provedená na základě zákona č. 294/2013 Sb. neboli tzv. Revizní novela. Tomáš Richter v souvislosti s Revizní novelou mluví o Insolvenčním zákoně verze 2.0.⁵² Revizní novela totiž zhodnotila pětileté zkušenosti s fungováním Insolvenčního zákona a na jejich základě provedla významné změny, které budou níže předmětem zkoumání. Považuji za smysluplné zmínit i novelizaci provedenou zákonem č. 64/2017 Sb., jež také výrazněji zasáhla do insolvenčních mechanismů. Nadto důvodové zprávy k oběma zmíněným novelám poskytují informace o praktickém fungování insolvenčních procesů. Přes všechny provedené novelizace jednoznačně negativně hodnotím skutečnost, že do dnešního dne nebyl Insolvenční zákon uveden do souladu s Občanským zákoníkem. Insolvenční zákon nadále používá terminologii zákona č. 40/1964 Sb.⁵³, což činí orientaci v českém insolvenčním právu zejména pro laickou veřejnost frustrující.

⁴⁸ Richter 2006, s. 765.

⁴⁹ Smrčka et al. 2016, s. 18.

⁵⁰ Smrčka et al. 2016, s. 18.

⁵¹ Viz zákon č. 307/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

⁵² Kislíngrová et al. 2013, s. 81 an. „[Bez] velké nadsázky tak lze slovníkem softwarových aplikací říci, že cílem revizní novely je svého druhu „up-grade“ insolvenčního zákona na novou verzi, verzi 2.0.“

⁵³ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Insolvenční zákon tak nadále používá pojmy jako „právní úkony“ či „podnik (namísto terminologie OZ, tj. „právní jednání“ a „závod“).

Předmětem Insolvenčního zákona je řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením jedním ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů; předmětem je také zvlášť oddlužení.⁵⁴ Na rozdíl od Zákona o konkursu a vyrovnání, který upravoval dvě různá řízení ovládaná odlišnými principy (pro každou metodu řešení úpadku zvlášť), se Insolvenční zákon vydal cestou jednotného insolvenčního řízení, jehož předmětem je nejprve zjistit, zda se dlužník nachází v úpadku, a následně stanovit, jak dlužníkům úpadek řešit.⁵⁵

Insolvenční zákon je strukturován do čtyř částí a použije se na veškerá insolvenční řízení zahájená po jeho vstupu v účinnost.⁵⁶ Ustanovení části první (obecná část) a části čtvrté (společná ustanovení) jsou společná pro všechna insolvenční řízení, zatímco ustanovení části druhé obsahují zvláštní pravidla pro jednotlivé způsoby řešení úpadku.⁵⁷ Část první a čtvrtá se tudíž použije, jen nestanoví-li ustanovení části druhé jinak.⁵⁸ Tento poměr mezi částmi Insolvenčního zákona byl od počátku vtělen do § 8 IZ, které nebylo doposud novelizováno. Nicméně původně měl Insolvenční zákon části tři a až zákonem č. 64/2017 Sb. byla do něj vtělena současná třetí část upravující hmotněprávní pravidla pro akreditace poskytování služeb v oblasti oddlužení.⁵⁹ Na tento vývoj § 8 IZ prozatím nereagoval. Proto se domnívám, že kde se § 8 IZ odkazuje na část třetí, je ve skutečnosti myšlena část čtvrtá.⁶⁰

Část první Insolvenčního zákona obsahuje úpravu jednotné fáze insolvenčního řízení od podání insolvenčního návrhu až po rozhodnutí o úpadku a instituty společné všem způsobům řešení úpadku (jako např. základní ustanovení, procesní subjekty, aj.).⁶¹

⁵⁴ § 1 IZ.

⁵⁵ Důvodová zpráva, s. 145–146. Viz také Maršíková et al. 2018, s. 2.

⁵⁶ § 433 IZ.

⁵⁷ Hásová a Moravec 2013, s. 1–2.

⁵⁸ § 8 IZ.

⁵⁹ Zákon č. 64/2017 Sb., bod 27. Původní část třetí se tak stala částí čtvrtou.

⁶⁰ Viz § 8 IZ: „[Ustanovení] části první a třetí tohoto zákona se použijí, jen nestanoví-li tento zákon v části druhé ohledně některého ze způsobů řešení úpadku jinak.“ Na tento nesoulad reaguje novela IZ na základě zákona č. 31/2019 Sb, která nabyde účinnosti dne 1. června 2019. Viz Čl. I bod 1. zákona č. 31/2019 Sb.

⁶¹ Maršíková et al. 2018, s. 2.

Druhá část upravuje speciální pravidla pro jednotlivé způsoby řešení úpadku, tedy konkurs, reorganizaci, úpadek finančních institucí a oddlužení. Současně obsahuje zvláštní ustanovení o vyloučení účinků Insolvenčního zákona. Nejmladší třetí část upravuje pravidla pro udělování akreditací neziskovým organizacím poskytujícím poradenství v oblasti oddlužení.⁶² Poslední čtvrtá část obsahuje instituty zásadně dopadající na všechny způsoby řešení úpadku (jako např. insolvenční rejstřík či vztah ke státům Evropské unie).⁶³ Účelem rozsáhlé právní úpravy Insolvenčního zákona je zajistit transparentnost a účelnost insolvenčního řízení.⁶⁴

Insolvenční zákon neexistuje ve vakuu, nýbrž v prostoru evropského práva. V tomto ohledu je ale nutné konstatovat, že Evropská unie respektuje svrchovanost členských států v oblasti insolvenčního práva⁶⁵, a tudíž každý členský stát má své vlastní insolvenční předpisy. Evropské právo ovšem upravuje postup pro insolvenční řízení s evropským mezinárodním prvkem, které se řídí přímo použitelným předpisem práva Evropské unie.⁶⁶ Tímto předpisem je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení (Nařízení 2015/848), které nahradilo předchozí úpravu Nařízením Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení. Je třeba ovšem zdůraznit, že evropské právo nikterak nezasahuje do vnitrostátních insolvenčních procesů. Představa o opaku je v každém z myslitelných případů lichá, alespoň zcela jistě v rovině konkrétních ustanovení.⁶⁷

Vzhledem ke skutečnosti, že kritika insolvenčních procesů za účinnosti předchozí právní úpravy *de facto* obecně předpokládala, že většina problémů českého insolvenčního práva tkví v samotné legislativě, byl vstup Insolvenčního zákona v účinnost naplněn řadou očekávání.⁶⁸ Do jisté míry to souvisí s tím, že Zákon o konkursu a vyrovnání byl považován za předpis přechodný, jenž bude nahrazen

⁶² Viz § 418a–418l. Poskytováním služeb v oblasti oddlužení se podle § 418a IZ rozumí sepsání a podání návrhu na povolení oddlužení anebo také insolvenčního návrhu podle § 390 odst. 1 IZ a další činnosti s tím nezbytně spojené, zejména porada s klientem a odstranění vad návrhu.

⁶³ Maršíková et al. 2018, s. 2.

⁶⁴ Hásová a Moravec 2013, s. 2.

⁶⁵ Smrčka et al. 2016, s. 58.

⁶⁶ § 426 IZ.

⁶⁷ Smrčka et al. 2016, s. 59.

⁶⁸ Kislingerová et al. 2013, s. 3.

relativně rychle moderní právní úpravou opírající se o nové pochopení ekonomické reality.⁶⁹ Přijetí Insolvenčního zákona tak bylo doprovázeno pozitivní atmosférou. Součástí očekávání bylo, že ozdravení dlužníka se stane mnohem častějším jevem, což bude mít blahodárný efekt na hospodářství, a bude již možné efektivně čelit úpadku fyzických osob.⁷⁰

Vstup Insolvenčního zákona v účinnost se pak dočkal pozitivního přijetí ze strany médií.⁷¹ Mnohá očekávání se i podařilo naplnit, např. délka řízení se značně zkrátila.⁷² Dá se hovořit také o naplnění cílů v oblasti úpadku fyzických osob, kde úprava působí spolehlivě (odmyslíme-li si problém s počtem řízení).⁷³ Na druhou stranu, přestože je Insolvenční zákon považován za efektivnější a vhodnější úpravu, než jakou představoval Zákon o konkursu a vyrovnání, výnosy nezajištěných věřitelů se významně nezvýšily.⁷⁴ Nadto ve věci úpadku podnikatelských subjektů lze s ohledem na prvních pět účinnosti Insolvenčního zákona přímo hovořit o nenaplnění očekávání.⁷⁵ Tyto neúspěchy se poté snažila napravit Revizní novela krom jiného zásahem do právní úpravy reorganizace. Ovšem ani sebelepší právní úprava by pravděpodobně problémy českého úpadkového práva nevyřešila, jelikož ty jsou spojené zejména s celkovou ekonomicko-legislativní situací země a morální úrovní podnikatelů.⁷⁶

1.3 Insolvenční řízení

Insolvenční řízení je charakterem řízením soudním, které představuje v rámci civilního procesu významnou výjimku, jelikož jako jediné kombinuje prvky nalézacího řízení a výkonu rozhodnutí do jednoho uceleného řízení (v ostatních případech vyžaduje

⁶⁹ Smrčka et al. 2016, s. 57.

⁷⁰ Kislíngerová et al. 2013, s. 5.

⁷¹ Kislíngerová et al. 2013, s. 6.

⁷² Podle výzkumu Doing Business se průměrná délka řízení zkrátila z původních 9,2 roku za účinnosti Zákona o konkursu a vyrovnání na 2,1 roku za účinnosti Insolvenčního zákona (rok 2015). Je ovšem třeba zdůraznit, že výzkum Doing Business se nezakládá na statistickém výzkumu ale na modelovém příkladu. Data Doing Business tak hovoří spíše o potenciálu daného insolvenčního systému. Viz Smrčka et al. 2016, s. 60–62 a tabulka č. 2.1.

⁷³ Kislíngerová et al. 2013, s. 10.

⁷⁴ Smrčka et al. 2016, s. 63.

⁷⁵ Kislíngerová et al. 2013, s. 10.

⁷⁶ Smrčka et al. 2016, s. 64.

čl. 36 odst. 1 LZPS striktní oddělení rozhodnutí od jeho výkonu).⁷⁷ Přiměřeně se tak na insolvenční řízení aplikuje Občanský soudní řád⁷⁸, popřípadě Zákon o zvláštních řízeních soudních⁷⁹, nestanoví-li Insolvenční zákon jinak a není-li to v rozporu se zásadami insolvenčního řízení; ustanovení ohledně výkonu rozhodnutí nebo exekuce se ovšem použijí jen tehdy, stanoví-li tak výslovně Insolvenční zákon.⁸⁰ Občanský soudní řád tedy obsahuje ustanovení, která se na insolvenčním řízení aplikují přiměřeně (s omezením), bez omezení či se neaplikují vůbec.⁸¹ Převážně je však Insolvenční zákon předpisem speciálním vůči OSŘ a ZŘS.⁸²

Účelem insolvenčního řízení je nejprve stanovit, zda se dlužník nachází v úpadku, a pokud je tomu skutečně tak, rozhodnout o způsobu řešení úpadku. Procesními subjekty insolvenčního řízení jsou soud, před nímž probíhá insolvenční řízení, respektive rozhoduje o opravném prostředku (tj. insolvenční soud), samozřejmě dlužník a věřitelé uplatňující vůči němu pohledávky, insolvenční správce (potažmo další správci), statní zastupitelství (vstoupilo-li do insolvenčního řízení nebo incidenčního sporu) a likvidátor dlužníka.⁸³

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na návrh dlužníka nebo jeho věřitele.⁸⁴ Se zahájením insolvenčního řízení se pojí automatické účinky, leckdy označované za tzv. automatické či zákonné moratorium.⁸⁵ To nastává okamžikem zveřejnění insolvenčního návrhu v insolvenčním rejstříku.⁸⁶ Zásadním účinkem je omezení možnosti věřitelů individuálně vymáhat pohledávky za dlužníkem klasickými procesními prostředky.⁸⁷ Účelem je zabránit eventuální destrukci dlužníkovu majetku jako celku a podpořit princip *par conditio creditorum* (tj. pohledávky nezajištěných věřitelů se uspokojují

⁷⁷ Smrčka et al. 2016, s. 40–41.

⁷⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁹ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁰ § 7 IZ.

⁸¹ Hásová a Moravec 2013, s. 2.

⁸² Např. se tak neaplikují ustanovení OSŘ upravující zahájení řízení, jelikož Insolvenční zákon obsahuje svou vlastní speciální úpravu.

⁸³ § 9 IZ.

⁸⁴ § 97 odst. 1 IZ.

⁸⁵ Richter 2017, s. 263.

⁸⁶ § 109 odst. 4 IZ.

⁸⁷ Viz § 109 IZ.

poměrně v rámci kolektivního insolvenčního řízení).⁸⁸ Účinky automatického moratoria trvají až do skončení insolvenčního řízení, respektive je-li úpadek řešen reorganizací do účinnosti reorganizačního plánu.⁸⁹ Od automatického moratoria je nutné odlišit soudní moratorium, neboli právní institut umožňující překonat přechodnou ekonomickou krizi dlužníkovi, který je podnikatelem.⁹⁰ Mimoto Insolvenční zákon spojuje se zahájením insolvenčního řízení účinky dopadající na dlužníka, který je tak omezen v nakládání se svým majetkem, jedná-li se o podstatné změny v takovém majetku.⁹¹ Insolvenční soud může dlužníka dále omezit předběžným opatřením a současně ustanovit předběžného správce.⁹²

Vedle standardních zásad civilního procesu se na řízení insolvenční aplikují též zásady insolvenčního řízení upravené Insolvenčním zákonem.⁹³ Nezbytnost speciálních zásad je dána zvláštním charakterem insolvenčního řízení. To má totiž v principu zajistit redistribuci aktiv dlužníka směrem k jeho věřitelům způsobem zpravidla zahrnujícím zpeněžení těchto aktiv a následné spravedlivé (zákonem definované) rozdělení výtěžku zpeněžení mezi věřitele, přičemž ze zpeněžení jsou též hrazeny náklady insolvenčního řízení.⁹⁴ Smyslem insolvenčního řízení není nalezení práva, nýbrž uspořádat vzájemné majetkové vztahy většího počtu účastníků (technickým minimem jsou dva věřitelé a dlužník).⁹⁵

Insolvenční řízení vede obecný krajský soud dlužníka.⁹⁶ Skutečnosti, na jejichž základě insolvenční soud rozhoduje o úpadku, musí být toliko osvědčeny.⁹⁷ Dospěje-li insolvenční soud k závěru, že se dlužník nachází v úpadku, vydá rozhodnutí o úpadku⁹⁸, se kterým může být spojeno rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.⁹⁹ Nestane-li se tak,

⁸⁸ Richter 2017, s. 263.

⁸⁹ § 109 odst. 5 IZ.

⁹⁰ Viz § 115 až 127 IZ.

⁹¹ Viz § 111 odst. 1 IZ.

⁹² Viz § 112 a 113 IZ.

⁹³ Viz § 5 IZ.

⁹⁴ Smrčka et al. 2016, s. 30.

⁹⁵ Smrčka et al. 2016, s. 41.

⁹⁶ § 7a ve spojení s § 7b IZ.

⁹⁷ § 131 IZ.

⁹⁸ § 136 IZ.

⁹⁹ § 148 IZ.

rozhodne insolvenční soud o způsobu řešení úpadku samostatným rozhodnutím do tří měsíců od rozhodnutí o úpadku.¹⁰⁰

Podmínkou insolvenčního řízení je samozřejmě úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka. Insolvenční zákon zná dvě varianty úpadku dlužníka: platební neschopnost a předlužení.¹⁰¹ Základním předpokladem úpadku je v obou situacích pluralita věřitelů. V případě platební neschopnosti má dlužník peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto není schopen plnit. Zda vskutku není dlužník schopen plnit své závazky Insolvenční zákon posuzuje systémem vyvratitelných právních domněnek.¹⁰² Zákonem č. 64/2017 Sb. došlo k rozšíření systému domněnek platební neschopnosti, kdy přibylo ustanovení o tzv. mezeře krytí.¹⁰³ Předlužení se pak dotýká pouze dlužníka, jenž je podnikatelem, jestliže souhrn jeho závazků je vyšší než hodnota jeho majetku.¹⁰⁴ Konečně o hrozící úpadek se jedná tehdy, lze-li vzhledem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas plnit podstatnou část svých peněžitých závazků.¹⁰⁵ Hrozící úpadek lze však řešit insolvenčním řízením pouze, bylo-li zahájeno na návrh dlužníka.¹⁰⁶

V rozhodnutí o úpadku insolvenční soud ustanoví insolvenčního správce.¹⁰⁷ Od této chvíle musí věřitelé, pokud tak již neučinili, přihlásit své pohledávky za dlužníkem v propadné lhůtě dvou měsíců od rozhodnutí o úpadku.¹⁰⁸ Insolvenční zákon pojí s tímto rozhodnutím další účinky, které se ovšem kvalitativně zásadně neliší od těch spojených se zahájením insolvenčního řízení.¹⁰⁹

Insolvenční správce je osoba oprávněná vykonávat činnost insolvenčního správce na základě povolení nebo zvláštního povolení Ministerstva spravedlnosti.¹¹⁰

¹⁰⁰ § 149 IZ.

¹⁰¹ Hásová a Moravec 2013, s. 6.

¹⁰² § 3 odst. 1, 2 a 3 IZ.

¹⁰³ Čl. I bod 1 a 2 zákona č. 64/2017 Sb.

¹⁰⁴ § 3 odst. 4 IZ.

¹⁰⁵ § 3 odst. 5 IZ.

¹⁰⁶ § 97 odst. 7 IZ.

¹⁰⁷ § 136 odst. 2 písm. b) IZ.

¹⁰⁸ § 136 odst. 2 písm. d) IZ.

¹⁰⁹ Viz § 140 až 141a IZ.

¹¹⁰ Viz § 2, 3 a 6 ZoIS.

Insolvenční správce zejména přezkoumává přihlášené pohledávky¹¹¹, sestavuje jejich seznam¹¹² a zjišťuje rozsah majetkové podstaty¹¹³. Majetkovou podstatou se rozumí majetek, ze kterého se uspokojí dlužníkovi věřitelé.¹¹⁴ Role insolvenčního správce je do značné míry závislá na konkrétních okolnostech insolvenčního řízení a způsobu řešení úpadku. Insolvenční správce musí však vždy postupovat svědomitě a s odbornou péčí, přičemž je povinen vyvinout maximální úsilí, jenž lze po něm spravedlivě požadovat, aby byli věřitelé uspokojeni v co nejvyšší míře.¹¹⁵ Při výkonu své funkce je insolvenční správce považován za veřejný orgán *sui generis*.¹¹⁶ Až do účinnosti Revizní novely dne 1. ledna 2014 mohl insolvenčního správce v rámci reorganizace vykonávat pouze ten správce, jenž je držitelem zvláštního povolení; nyní se toto omezení uplatní pouze pro určité typy dlužníků.¹¹⁷

Přezkoumání přihlášených pohledávek probíhá na přezkumném jednání¹¹⁸, jehož účelem je stanovit, zda a v jaké podobě jsou přihlášené nároky věřitelů oprávněné. Přihlášené pohledávky předběžně přezkoumává insolvenční správce, konečný přezkum probíhá právě na přezkumném jednání, které nařídí insolvenční soud.¹¹⁹ Z přihlášených pohledávek věřitelů se pak v insolvenčního řízení uspokojují pouze zjištěné pohledávky, ve zjištěné výši a ve zjištěném pořadí. Na schůzi věřitelů, která nejbliže následuje po přezkumném jednání, mohou věřitelé insolvenčního správce ustanoveného soudem odvolat a ustanovit jiného.¹²⁰

Po rozhodnutí insolvenčního soudu o způsobu řešení úpadku se insolvenční řízení diferencuje v závislosti na zvoleném způsobu. Insolvenční zákon upravuje následující způsoby řešení úpadku (v pořadí dle právní úpravy): konkurs¹²¹,

¹¹¹ § 188 odst. 1 IZ.

¹¹² § 189 odst. 1 a 2 IZ.

¹¹³ § 209 odst. 1 IZ.

¹¹⁴ § 2 písm. e) IZ. Podrobně viz § 205 až 230 IZ.

¹¹⁵ § 35 odst. 1 IZ.

¹¹⁶ Viz usnesení Ústavního soud ze dne 12. 3. 2012, sp. zn. IV.ÚS 3089/11; viz také usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. III.ÚS 2101/09.

¹¹⁷ Viz § 3 odst. 2 ZoIS.

¹¹⁸ § 190 an. IZ.

¹¹⁹ Hásová a Moravec 2013, s. 127.

¹²⁰ § 29 IZ.

¹²¹ Část druhá, hlava I. IZ (§ 244–315).

reorganizaci¹²², zvláštní způsoby likvidace finančních institucí¹²³ a oddlužení¹²⁴. Pořadí úpravy není náhodné; záměrem zákonodárce bylo, aby se konkurs a reorganizace staly základními metodami řešení úpadku¹²⁵, přičemž zvláštní způsoby likvidace a oddlužení představují speciální úpravu vytvořenou s přihlédnutím ke specifickým zvláštnostem určitých typů úpadku a dlužníků (tj. finančních institucí a spotřebitelů). Insolvenční zákon tedy rozšířil portfolio způsobů, jak řešit úpadek.

1.4 Likvidační a sanační metody řešení úpadku

V rámci insolvenčního práva běžně dochází k dělení způsobů (metod) řešení úpadku na likvidační a sanační. V českém prostředí se často dělení zúží na problematiku formálního postupu, kdy na jedné straně stojí konkurs jako zástupce likvidačních metod a na straně druhé reorganizace jako zástupce těch sanačních.¹²⁶ Takové dělení je ovšem nepřesné a implikuje mylné či v lepším případě zavádějící představy o jednotlivých způsobech řešení úpadku. Vymezení těchto pojmů je vzhledem k cílům této práce zcela klíčové. Mimoto existuje letitý spor mezi sanační a likvidační metodou¹²⁷, který se jeví jako vhodné okomentovat.

Z makroekonomického pohledu plní insolvenční právo funkci platformy pro odchod (exit) hospodářsky neúspěšných subjektů z trhu.¹²⁸ Jedním z hlavních účelů insolvenčního práva není exitu bránit, nýbrž jej činit efektivním, aby se prostředky využívané ekonomicky neúspěšnými subjekty dostaly za co nejnižších nákladů do rukou takových subjektů, kteří je využijí efektivněji.¹²⁹ Tomuto účelu slouží (především) likvidační metody. V právním slova smyslu se likvidace týká pouze právnických osob, které po dokončení procesu likvidace zanikají bez právního nástupce.¹³⁰ V kontextu likvidačních metod má ale pojem likvidace jiný význam. Předmětem likvidační metody

¹²² Část druhá, hlava II. IZ (§ 316–364).

¹²³ Část druhá, hlava IV. IZ (§ 367–388). Zde se ovšem jedná *de facto* o úpravu řešení úpadku konkursem. Viz níže.

¹²⁴ Část druhá, hlava V. IZ (§ 389–418).

¹²⁵ Viz Důvodová zpráva, s. 146.

¹²⁶ Kislíngrová et al. 2013, s. 4.

¹²⁷ Kislíngrová et al. 2013, s. 4.

¹²⁸ Richter 2017, s. 93.

¹²⁹ Richter 2017, s. 93.

¹³⁰ Winterová a Macková 2015, s. 269.

je likvidace dlužníkovu majetku, tedy jeho zpeněžení, a následné uspokojení pohledávek věřitelů z výtěžku likvidace.¹³¹ V případě právnických osob, jež jsou podnikateli, se však nejedná o jedinou „likvidaci“. Takové případy pravidelně vyústí v likvidaci samotného dlužníka po skončení insolvenčního řízení, kdy dochází k jeho zrušení a následnému zániku (výmazu z obchodního rejstříku).¹³² Neuspokojené části pohledávek věřitelů poté zanikají.¹³³ V kontextu podnikatelských subjektů tudíž likvidační metoda končí likvidací majetku dlužníka i dlužníka samotného, čímž je plněna funkce platformy pro odchod z trhu. Odtud pochází název likvidační metody. Z podstaty věci nemůže stejná situace nastat u dlužníka fyzické osoby. Zde dochází „pouze“ k likvidaci dlužníkovu majetku, přičemž nesplněné části jeho dluhů po skončení insolvenčního řízení nadále existují.¹³⁴ Již na základě této disproporce lze úspěšně argumentovat ve prospěch zvláštního řešení úpadku spotřebitelů. Společným jmenovatelem likvidačních metod je ovšem vždy likvidace dlužníkovu majetku (majetkové podstaty) neboli jeho zpeněžení a spravedlivá redistribuce výtěžku věřitelům. U podnikatelských subjektů hovoříme o likvidaci jejich obchodního závodu¹³⁵.

Základním likvidačním způsobem je konkurs.¹³⁶ V rámci konkursu dochází k uspokojení věřitelů zásadně poměrným způsobem z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty, přičemž neuspokojené pohledávky či jejich části nezanikají, nestanoví-li zákon jinak.¹³⁷ Pod konkurs můžeme dále zařadit nepatrný konkurs, jenž ve své podstatě představuje zjednodušenou verzi standardního konkursu pro určité dlužníky (fyzické osoby a malé podnikatele)¹³⁸ a jehož podstatou je snaha snížit transakční náklady¹³⁹. Za druhý likvidační způsob upravený Insolvenčním zákonem je mnohdy označován úpadek

¹³¹ Winterová a Macková 2015, s. 289.

¹³² Viz § 173 odst. 2 IZ: „[Byl-li] osvědčen úpadek právnické osoby, zrušuje se bez likvidace zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení, nebo zrušením konkursu proto, že majetek je zcela nepostačující; do likvidace však vstoupí, objeví-li se po skončení insolvenčního řízení nějaký majetek.“

¹³³ Viz § 311 IZ.

¹³⁴ Viz § 244 IZ.

¹³⁵ Viz § 502 OZ: „[Obchodní] závod je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.“

¹³⁶ Winterová a Macková 2015, s. 270.

¹³⁷ Viz § 244 IZ.

¹³⁸ Viz § 314 IZ ve spojení s § 315 IZ.

¹³⁹ Richter 2017, s. 459.

finančních institucí. Ustanovení Insolvenčního zákona tento fenomén upravující jsou výsledkem transpozice směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí.¹⁴⁰ Označení úpadku finančních institucí za způsob řešení úpadku, potažmo další likvidační metodu (vedle konkursu), je ovšem nepřesné, jelikož se jedná o konkurs s přesně vymezenými subjekty (finanční instituce) a specifickou úpravou ochrany věřitelů.¹⁴¹ Insolvenční zákona tak *de facto* nabízí jeden likvidační způsob, a to konkurs, přičemž nepatrný konkurs a úpadek finančních institucí představují speciální verzi konkursu pro specifické typy dlužníků.

Druhou kategorií způsobů řešení úpadku jsou způsoby sanační. Základním cílem a podstatou těchto metod je snaha o sanaci dlužníka (tj. ozdravení dlužníka samotného), respektive jeho podnikání.¹⁴² Mluvíme zde o záměru navrátit dlužníka zpět do aktivního ekonomického života. Zcela zásadní je ovšem rozlišovat mezi sanací podnikatelů a spotřebitelů, jelikož jde o dva zcela odlišné postupy.

Motivací zákonodárce upravit sanační postup pro podnikatele byla představa, že pokud je dlužníkovi umožněno (byť v omezeném rozsahu) dále provozovat obchodní závod, může úpadek překonat, což umožní vyšší uspokojení věřitelů a zachování zaměstnanosti.¹⁴³ Samozřejmě odmyslíme-li si záměr přizpůsobit insolvenční právo moderním trendům.¹⁴⁴ Zejména zachování zaměstnanosti je však časté zdůvodnění právní úpravy sanačního postupu pro podnikatele v zahraničí.¹⁴⁵

Ve věci sanace spotřebitelů lze hovořit o důvodech sociálních a čistě pragmatických. Dluhy fyzické osoby po konkursu nezanikají a neexistuje-li sanační řešení, nelze uvažovat o možnosti předluženého člověka plnohodnotně žít, pokud se v ekonomické sféře takové osoby nestane něco mimořádného (např. výhra v loterii).¹⁴⁶ Za účinnosti předchozí úpravy neměl předlužený člověk v principu jinou variantu než

¹⁴⁰ Maršíková et al. 2018, s. 796–797.

¹⁴¹ Winterová a Macková 2015, s. 286.

¹⁴² Winterová a Macková 2015, s. 290.

¹⁴³ Winterová a Macková 2015, s. 290.

¹⁴⁴ Viz Důvodová zpráva, s. 146.

¹⁴⁵ Tento přístup ztělesňuje například francouzská insolvenční úprava. Viz Kislíngerová et al. 2013, s. 4, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁴⁶ Winterová a Macková 2015, s. 295.

žít dál s dluhem, což byla obtížná situace i pro jeho věřitele, kteří nemohli očekávat splacení pohledávek (a jejich odepsání bylo složité).¹⁴⁷ V případě sanace fyzických osob bylo záměrem zákonodárce umožnit předluženým osobám návrat do normálního života za cenu splacení alespoň části dluhů.¹⁴⁸ Výsledná situace je výhodná pro obě strany: věřitelé získají větší míru uspokojení, než jaké by dosáhli v konkursu, a dlužníkovi nesplacené dluhy či jejich části zaniknou. Jinými slovy věřitelé získají více a dlužníkovi je umožněn návrat do běžného života. Takové důvody lze označit za čistě pragmatické. Nadto má sanační řešení úpadku fyzických osob sociální rozměr, jenž se projevuje zejména v nastavení podmínek přípustnosti.¹⁴⁹

Insolvenční zákon upravuje dva způsoby řešení úpadku zákonodárcem označované za sanační.¹⁵⁰ Prvním je reorganizace, jež je *a priori* považována za sanační postup.¹⁵¹ Reorganizace představuje sanační způsob řešení úpadku podnikatelů, kterým se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy závodu, zajištěné ozdravnými opatřeními podle schváleného reorganizačního plánu za průběžné kontroly ze strany věřitelů.¹⁵² Z formulace Insolvenčního zákona, zejména slovního spojení „rozumí zpravidla“, je zjevné, že výše uvedená podoba reorganizace není jediná možná. Ba naopak, reorganizace může mít mnoho různých podob.¹⁵³ Jak ostatně trefně shrnuje Tomáš Richter: „[reorganizace] není ani tak způsobem řešení úpadku jako spíše způsobem, jak se na způsobu řešení úpadku dohodnout.“¹⁵⁴ Druhou sanační metodu představuje oddlužení, jakožto zvláštní způsob řešení úpadku právnických osob nepodnikatelů a fyzických osob.¹⁵⁵ Jak již bylo nastíněno výše, podstatou je možnost, že při splnění stanovených podmínek (a alespoň části dluhů) dojde k zániku podstatné části pohledávek za dlužníkem.¹⁵⁶ To umožní vyšší míru uspokojení věřitelů, které v principu nemá být nižší než 30 % výše jejich

¹⁴⁷ Kislíngarová et al. 2013, s. 5.

¹⁴⁸ Kislíngarová et al. 2013, s. 5–6.

¹⁴⁹ Winterová a Macková 2015, s. 296.

¹⁵⁰ Viz Důvodová zpráva, s. 146.

¹⁵¹ Kislíngarová et al. 2013, s. 9.

¹⁵² § 316 odst. 1 IZ.

¹⁵³ Viz také Důvodová zpráva, s. 219.

¹⁵⁴ Richter 2017, s. 459.

¹⁵⁵ Viz Důvodová zpráva, s. 146.

¹⁵⁶ Winterová a Macková 2015, s. 296.

pohledávek¹⁵⁷, a současně návrat dlužníka do aktivního ekonomického života. Samotný Insolvenční zákon nepoužívá termínu „sanace“; pouze v souvislosti s reorganizací je používán pojem ozdravení hospodaření či provozu dlužníkovy obchodního závodu.¹⁵⁸

Není tajemstvím, že řada zahraničních předpisů insolvenčního práva ve svých ustanoveních výslovně preferuje sanační způsoby nad těmi likvidačními (takový přístup zastává např. francouzská úprava či americké insolvenční právo na státní úrovni).¹⁵⁹ Ač se taková konstrukce může na první pohled jevit jako žádoucí, je ve skutečnosti velice problematická. Důvody, které k takové preferenci vedou, jsou politického charakteru, nikoli právního či ekonomického.¹⁶⁰ Nezřídka panuje přesvědčení, že sanační metody jsou z makroekonomického hlediska přínosnější; to ale nikdo neprokázal a ani prokázat nemůže.¹⁶¹ Současně je častým názorem, že zachování obchodního závodu dlužníka povede k zachování zaměstnanosti, zamezí ztrátě odbornosti a know-how a celkově přinese nižší celospolečenské náklady; takové účinky může ovšem mít sanace pouze, pokud k tomu existují adekvátní ekonomické podmínky.¹⁶² Celospolečenské náklady nelze seriózně vyčíslit a umělé zachovávání zaměstnanosti je hospodářsky škodlivé.¹⁶³ Nehledě na skutečnost, že uvedený názor se opírá o přesvědčení, že pouhé vytvoření formálního rámce sanačních metod (tj. legislativní úpravy) tak nějak automaticky povede k většímu počtu zachráněných podnikatelů.¹⁶⁴ Nemohu než uzavřít, že preference sanačních způsobů nestojí na pevných základech a vytváří spíše překážky. Neblahým výsledkem pak je, že v některých vyspělých zemích je insolvenční soud dokonce povinen hledat možnosti zachování zaměstnanosti; na druhou stranu preference sanačních postupů nezachází příliš daleko, např. do daňové oblasti.¹⁶⁵

Politická preference sanačních způsobů má s největší pravděpodobností původ v teoretickém dělení způsobů řešení úpadku na sanační a likvidační, respektive jeho

¹⁵⁷ Viz § 392 odst. 1 písm. c) á contrario, § 395 odst. 1 písm. b) á contrario, popř. § 415 IZ.

¹⁵⁸ Viz § 316 odst. 1 IZ a § 338 odst. 1 IZ.

¹⁵⁹ Kislíngrová et al. 2013, s. 4, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁶⁰ Smrčka et al. 2013, s. 189.

¹⁶¹ Kislíngrová et al. 2013, s. 4, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁶² Smrčka et al. 2013, s. 189.

¹⁶³ Smrčka et al. 2013, s. 189–190.

¹⁶⁴ Kislíngrová et al. 2013, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁶⁵ Smrčka et al. 2013, s. 190.

nepochopení. Nadto je diskuze na téma rozdílů mezi likvidační a sanační metodou nezřídká zúžena na formální stránku věci, tedy na odlišnosti mezi konkursem a reorganizací.¹⁶⁶ Na následujících řádcích se pokusím vysvětlit, proč je uvedené dělení nepřesné a zavádějící a proč nelze tuto problematiku zúžit na rozdíly mezi způsoby řešení úpadku.

Pro účely následujících řádků považuji dlužníka za podnikající právnickou osobu. Předně klasifikace způsobů řešení úpadku na sanační a likvidační vyvolává dojem, že likvidační metoda nutně vede k likvidaci dlužníka, a tedy jeho odchodu z trhu, zatímco sanační metoda neodvratně povede k sanaci dlužníka, tedy zachování provozu dlužníkova obchodního závodu. Převedeme-li diskuzi do roviny konkrétních způsobů řešení úpadku, poté konkurs povede k ukončení činnosti dlužníka a jeho zániku, kdežto reorganizace zachová provoz dlužníkova obchodního závodu a tím i zaměstnanost. Taková hypotéza je mylná hned z několika důvodů. Předně likvidační metoda může vést k zachování dlužníkova obchodního závodu (tj. k jeho sanaci) a obdobně může sanační metoda vést k zániku dlužníka (tj. k jeho likvidaci).¹⁶⁷ Např. v případě prodeje obchodního závodu dlužníka jako celku¹⁶⁸ v rámci konkursu je bezpečné předpokládat, že dojde k zachování provozu závodu a též zaměstnanosti (pod novým vlastníkem), čímž ovšem konkurs plní sanační funkci.¹⁶⁹ Prodej obchodního závodu jako celku v konkursu tak tvoří alternativu vůči reorganizaci.¹⁷⁰ Na druhou stranu reorganizace nemusí nutně posloužit k záchraně dlužníka a zachování zaměstnanosti, nýbrž například k postupnému rozprodávání aktiv či obchodního závodu dlužníka a exitu z trhu.¹⁷¹ Zachování provozu dlužníkova obchodního závodu totiž není a nikdy nebylo podmínkou reorganizace.¹⁷² Reorganizace ve skutečnosti představuje jakousi platformu, na jejímž základě lze vést strukturované vyjednávání o nejvhodnější podobě řešení dlužníkova úpadku.¹⁷³ To ovšem implikuje, že nelze dopředu určit, zda

¹⁶⁶ Kislíngrová et al. 2013, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁶⁷ Hásová et al. 2014, s. 1045-46. Kislíngrová et al. 2013, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁶⁸ Viz § 290 IZ.

¹⁶⁹ Hásová et al. 2014, s. 1046.

¹⁷⁰ Maršíková et al. 2018, s. 676.

¹⁷¹ Hásová et al. 2014, s. 1045-1046.

¹⁷² Kislíngrová et al. 2013, poznámka pod čarou č. 4 a též s. 29. Viz také § 341 odst. 1 písm. b) IZ.

¹⁷³ Richter 2017, s. 460.

reorganizace bude mít pro dlužníka likvidační či sanační účinky. Nepochopení těchto souvislostí poté vyvolává dojem, že každá „úspěšná reorganizace“ končí ozdraveným podnikatelem (a zachováním zaměstnanosti) a každý „úspěšný konkurs“ ukončením činnosti dlužníka, což nereflektuje skutečnost.¹⁷⁴ Konkurs a reorganizace mohou mít likvidační i sanační účinky. V kontextu podnikatelů konkurs ani reorganizace není čistě likvidačním, respektive čistě sanačním postupem. Opačný závěr vykazuje podcenění procesů, které na pozadí formálního rámce jednotlivých metod probíhají. Označení jednotlivých způsobů řešení úpadku za likvidační či sanační proto působí nešťastně, jelikož taková klasifikace se *de facto* zakládá na výsledcích (potažmo snaze o výsledek) jednotlivých procesů, nikoli jejich obsahu. Nadto musím konstatovat, že výsledcích předpokládaných či chtěných.

V celkovém součtu se stáváme obětí matení pojmů s dojmy, což ale není problém exkluzivní českému prostředí.¹⁷⁵ Nelze než uzavřít, že teoretické dělení způsobů řešení úpadku na likvidační a sanační je vrozeně nepřesné, stejně tak jako rozřazení jednotlivých metod pod tyto pojmy. Nadto je klasifikace zcela závislá na výkladu pojmů likvidace a sanace ve vztahu k insolvenčnímu řízení, přičemž ty nejsou právem definovány. Rovněž nelze zúžit problematiku likvidačních a sanačních způsobů řešení úpadku na formální stránku věci. Ve světle těchto závěrů si dovoluji tvrdit, že jakákoli politická preference sanačních metod nad těmi likvidačními je nežádoucí. Mimoto paradoxním výsledkem insolvenčních systémů vyznačujících se silnou preferencí sanačních způsobů řešení úpadku (např. francouzské insolvenční právo) je, že při životě je uchováno méně malých a středních podnikatelů než v insolvenčních systémech, kde žádná taková preference deklarována není a rozhodnutí je ponecháno plně na věřitelích (např. britské či německé insolvenční právo).¹⁷⁶ V tomto směru hodnotím Insolvenční zákon jen pozitivně, jelikož žádnou preferenci určitého způsobu řešení úpadku neobsahuje, což je stav obvyklý ve vyspělých zemích.¹⁷⁷ Naopak je patrné, že primárním cílem reorganizace je nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení

¹⁷⁴ Kislíngierová et al. 2013, poznámka pod čarou č. 4. Viz také Hásová et al. 2014, s. 1045.

¹⁷⁵ Kislíngierová et al. 2013, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁷⁶ Viz Smrčka et al. 2013, s. 190. Viz Kislíngierová et al. 2013, s. 4, poznámka pod čarou č. 4.

¹⁷⁷ Arltová et al. 2015, s. 16.

dlužníkových věřitelů.¹⁷⁸ Ozdravení obchodního závodu (respektive jeho umožnění) je „pouze“ sekundárním cílem reorganizace¹⁷⁹, jenž se může, ale nemusí dostavit. Co se týče oddlužení, Insolvenční zákon mu přiznává postavení procesu zvláštní povahy, nikoli preferované metody řešení úpadku.¹⁸⁰ Takové postavení je přirozeně dáno tím, že v oddlužení není kladen důraz hlavně na co nejvyšší uspokojení věřitelů, nýbrž na znovuzapojení dlužníka do aktivního ekonomického života.¹⁸¹

Jsem si vědom, že klasifikace způsobů řešení úpadku na sanační a likvidační spolu se zařazením reorganizace do kategorie sanačních je normou v právní literatuře¹⁸² i rozhodovací praxi insolvenčních soudů¹⁸³. Ze stejného rámce vychází i Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, které předpokládá, že insolvenční právo členských států Evropské unie rozlišuje mezi sanačními a likvidačními způsoby řešení úpadku.¹⁸⁴ Na stejných základech byla postavena i předchozí právní úprava na evropské úrovni.¹⁸⁵

¹⁷⁸ Viz § 1(a) IZ.

¹⁷⁹ Winterová a Macková 2015, s. 297.

¹⁸⁰ Takové postavení oddlužení je patrné již z § 1 IZ, kde oddlužení je postavené mimo ostatní způsoby řešení úpadku Insolvenčním zákonem upravené.

¹⁸¹ Hásová et al. 2014, s. 4–5.

¹⁸² Viz Winterová a Macková 2015, s. 289-326. Viz také Pilátová et al. 2017, s. 104. Viz dále Kozák et al. 2018, s. 1162-1163.

¹⁸³ Viz např. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. MSPH 76 INS 8711/2009, 1 VSPH 764/2010-B-134, poslední odstavec; viz také Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 11. 2015, sp. zn. MSPH 76 INS 10547/2014 1 VSPH 967/2015-B-129.

¹⁸⁴ Viz recitály 10 a 14, článek 1 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení, ze kterých je patrné rozlišování mezi sanačním a likvidačním způsobem. Nařízení hovoří například o „řízení, jež usilují o záchranu hospodářsky životaschopných podniků v obtížné situaci a o poskytnutí druhé šance podnikatelům.“ To je problematická konstrukce. Nicméně v kontextu nařízení působit problémy nejspíše nebude, jelikož nařízení přesně definuje, jaké procesy v jednotlivých členských státech konstituují insolvenční řízení ve smyslu nařízení. Nadto nařízení poněkud zmatečně myslí řízením ve skutečnosti konkrétní způsob řešení úpadku, jak je zřejmé z článku 2 ve spojení s přílohou A nařízení. Z daných ustanovení vyplývá, že v českém kontextu se za insolvenční řízení považuje konkurs, reorganizace a oddlužení. Přestože taková definice ignoruje, že Insolvenční zákon zavedl úpravu jednotného insolvenčního řízení, interpretační problémy v praxi působit nebude.

¹⁸⁵ Smrčka et al. 2016, s. 61-62, poznámka pod čarou č. 86.

2 Teoretický základ reorganizace

Předmětem této práce je reorganizace jakožto způsob řešení úpadku. Předtím než přistoupím ke zkoumání pozitivně-právní úpravy reorganizace, pokládám za přínosné zohlednit záměr zákonodárce (tedy zdůvodnění reorganizace) a pojednat o podstatě reorganizace a jejím účelu.

Reorganizace se vyvinula jako reakce na změnu v osobě typického dlužníka a ve složení jeho věřitelů, která proběhla v posledních několika dekádách. Současně se ukázalo, že zejména tam, kde se podnikatelský subjekt nachází pouze přechodně v úpadku či jeho obchodní závod má *going concern* hodnotu¹⁸⁶, je řešení úpadku konkursem či obecně likvidační metodou ne vždy vhodné. Reorganizace je teoreticky vzato nástrojem, jenž má umožnit dlužníkovi a věřitelům se samostatně dohodnout na konkrétním způsobu řešení úpadku dlužníka v rámci mantinelů, které vytyčuje domácí insolvenční právo, přičemž výsledná dohoda nemusí být nezbytně přijata většinou věřitelů¹⁸⁷. Reorganizace vychází z pragmatického předpokladu, že pokud (za podmínky životaschopného závodu) věřitelé umožní dlužníkovi překonat úpadek, dostane se jim v důsledku vyššího uspokojení, než kolik by jinak obdrželi. Reorganizace jako taková je vystavěna na předpokladu (a skutečnosti) nevhodnosti likvidačních metod (s rigidním procesním postupem) pro určité insolvenční situace, principu autonomie vůle stran a snaze o co nejvyšší možné uspokojení věřitelů dlužníka za dodržení zásady *par conditio creditorum*.

Samotný pojem reorganizace vychází z amerického Bankruptcy Law ze 70. let minulého století.¹⁸⁸ Reorganizace se následně v různých variacích rozšiřuje do řady národních úprav. Můžeme se tak např. setkat s termínem restrukturalizace, jenž je po obsahové stránce užší (předpokládající konkrétní variantu provedení reorganizace).¹⁸⁹

¹⁸⁶ Tzv. *going concern* hodnotu má takový obchodní závod dlužníka, který vykazuje operační efektivnost a z dlouhodobého hlediska schopnost (po provedení reorganizačních opatření) vytvářet provozní zisk, ze kterého budou uspokojovány pohledávky věřitelů. Viz Maršíková et al. 2018, s. 676.

¹⁸⁷ Richter 2017, s. 460.

¹⁸⁸ Winterová a Macková 2015, s. 291.

¹⁸⁹ Winterová a Macková 2015, s. 291.

Součástí českého insolvenčního slovníku se termín reorganizace stává až s přijetím Insolvenčního zákona, jehož autoři se při tvorbě právní úpravy reorganizace inspirovali právě federálním insolvenčním zákonem USA¹⁹⁰ a též vybranou evropskou úpravou (především německou a rakouskou)¹⁹¹. Např. úprava jednotného insolvenčního řízení, které se diferencuje v závislosti na zvoleném způsobu řešení úpadku, je přebrána z německého insolvenčního práva.¹⁹² Přestože česká úprava reorganizace není pouhým přepisem amerického práva, v řadě ustanovení Insolvenční zákon americké insolvenční právo převzal.¹⁹³

Při tvorbě úpravy reorganizace bylo záměrem českého zákonodárce vytvořit vedle konkursu další základní způsob řešení úpadku, určený pro podnikatele a postavený na sanačním principu, jenž by současně umožnil a podporoval aktivní roli věřitelů.¹⁹⁴ Sám zákonodárce definuje v Důvodové zprávě reorganizaci jako „[soubor] sanačních opatření, jež mají vést - ku prospěchu věřitelů - k ozdravení dlužníkovy podniku.“¹⁹⁵ Nezbytnost reorganizace zákonodárce zdůvodnil nepoměrem mezi likvidační a sanační metodou, který byl přítomen za předchozí úpravy, a potřebou efektivní právní úpravy sanačního řešení úpadku podnikatelských subjektů. Tím ovšem byla vytvořena představa o čistě sanačním účelu a podstatě právní úpravy reorganizace. Veřejnost pak logicky očekávala, že pouhým přijetím Insolvenčního zákona se sanace podnikatele stane častějším jevem.¹⁹⁶ Je otázkou, do jaké míry se záměr zákonodárce potkal s realitou. Vzhledem však k prostoru, který zákonodárce reorganizaci věnoval, lze vcelku bezpečně předpokládat, že existuje snaha vytvořit prostředí náklonné sanačnímu postupu.¹⁹⁷

Insolvenční zákon nevymezuje speciální cíle reorganizace. Ty však lze spolu s její podstatou odvodit z pozitivně-právní úpravy v Insolvenčním zákoně. Základním

¹⁹⁰ Maršíková et al. 2018, s. 675.

¹⁹¹ Důvodová zpráva, s. 216.

¹⁹² Richter 2011b, s. 247.

¹⁹³ Richter 2017, s. 460.

¹⁹⁴ Důvodová zpráva, s. 146.

¹⁹⁵ Důvodová zpráva, s. 157.

¹⁹⁶ Kislíngrová et al. 2013, s. 5.

¹⁹⁷ Smrčka et al. 2013, s. 192.

cílem reorganizace je co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení věřitelů.¹⁹⁸ Řešení úpadku oddlužením totiž představuje jedinou situaci, kdy tomu tak v insolvenčním řízení není.¹⁹⁹ Tuto argumentaci potvrdil Vrchní soud v Olomouci.²⁰⁰ Hlavním cílem reorganizace je tudíž maximální a poměrné uspokojení věřitelů dlužníka.

Dalším znakem reorganizace oproti likvidačním metodám je vysoký důraz na práva, zájem a aktivní roli věřitelů.²⁰¹ Tím se reorganizace kvalitativně odlišuje ve svém teoretickém přístupu od jiných způsobů řešení úpadku. Likvidační způsoby (u nás ztělesněné konkursem) v principu upravují jednoznačný procesní postup řešení úpadku s omezeným prostorem pro dlužníka a koneckonců i pro věřitele. Reorganizace naproti tomu dopřává značný prostor věřitelům k uplatnění jejich vůle a též i dlužníkovi, jemuž zpravidla zachovává dispoziční oprávnění k majetkové podstatě.

Jinou otázkou je, co je podstatou reorganizace (nad rámec uspokojení věřitelů), jak reorganizaci obecným způsobem charakterizovat. Vzhledem k procesům, které se na jejím pozadí mohou odehrávat, se přikláním k názoru, že reorganizace „[je] jakousi procesní platformou, na níž nebo na jejímž pozadí lze vést strukturované vyjednávání o nejvhodnějším způsobu řešení dlužníkovy úpadku (viz demonstrativní § 341 IZ) s tím, že výsledek tohoto vyjednávání – tedy nová dohoda o kapitálové struktuře společnosti – nemusí být účastníky insolvenčního řízení přijat jednomyslně (§ 347 a § 348 IZ).“²⁰² Neodvratným důsledkem takové dohody je změna, přizpůsobení či zlepšení struktury, organizace, systémů nebo poměrů dlužníka či jeho obchodního závodu.²⁰³ Podstatou reorganizace je umožnění dohody věřitelů o vhodném způsobu řešení úpadku, přičemž cílem právní úpravy je především, aby výsledná dohoda věřitelů byla založena na

¹⁹⁸ Žižlavský 2010, s. 28. Viz také § 1 IZ ve spojení s § 5 IZ.

¹⁹⁹ Viz § 1 IZ á contrario.

²⁰⁰ Viz. Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. KSOS 36 INS 1078/2009 2 VSOL 106/2009-B-26. „[Podle] odvolacího soudu však analogický výklad mezi podmínkami řešení spotřebitelského úpadku a podnikatelského úpadku činit nelze, (v tomto smyslu je důvodná odvolací námitka dlužníka) protože jejich ekonomický cíl, vyjádřený rovněž v ustanovení § 1 IZ, je odlišný.“

²⁰¹ Žižlavský 2010, s. 28.

²⁰² Richter 2017, s. 459-460.

²⁰³ Kozák et al. 2018, s. 1163.

informovaném rozhodnutí stran a respektovala hodnotu jednotlivých nároků na majetek dlužníka (pročež do procesu a výsledku vyjednávání zasahuje insolvenční soud).²⁰⁴

Podstatným kvalitativním znakem reorganizace je, že v jejím rámci (na rozdíl od konkursu) mají věřitelé možnost uplatnit svou vůli.²⁰⁵ Tím se reorganizace esenciálně odlišuje od jiných postupů, jelikož klade důraz na zásadu autonomie vůle stran a umožňuje účastníkům insolvenčního řízení dohodnout se na konkrétním provedení řešení úpadku (v mantinelech právních předpisů). Primárním cílem insolvenčního řízení ovšem nadále zůstává co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení věřitelů, k čemuž mají procesy probíhající na pozadí reorganizace neodvratně směřovat.

Vrchní soud v Praze výslovně označuje reorganizaci spolu s oddlužením za sanační způsoby řešení úpadku.²⁰⁶ V předchozí kapitole jsem se snažil vysvětlit, proč je tato klasifikace způsobů řešení úpadku poněkud nepřesná a může vyvolávat mylné představy o jednotlivých metodách řešení úpadku. Reorganizace je nicméně považována za *a priori* sanační postup pro dlužníka.²⁰⁷ V této souvislosti vyslovil Vrchní soud v Praze názor, že: „*[Reorganizace] představuje sanaci dlužníkovu podnikání, jejíž řádná příprava předpokládá aktivní činnost navrhujičího věřitele, jenž bude na základě vlastní aktivity získávat informace o ekonomické činnosti dlužníka a na jejich základě bude moci činit závěry o hospodářské situaci dlužníka možnostech jejího řešení.*“²⁰⁸

Musím odmítnout názor, že reorganizace představuje *a priori* sanaci dlužníkovu podnikání. Zachování dlužníkovu obchodního závodu není a nikdy nebylo podmínkou reorganizace.²⁰⁹ Reorganizace může posloužit k ukončení podnikání dlužníka (např. postupným prodejem aktiv) stejně tak dobře jako k jeho zachování. To ostatně výslovně připouští Insolvenční zákon, když za jeden ze způsobů provedení reorganizace označuje

²⁰⁴ Richter 2017, s. 460.

²⁰⁵ Kozák et al. 2018, s. 1214.

²⁰⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 11. 2015, sp. zn. MSPH 76 INS 10547/2014 1 VSPH 967/2015-B-129.

²⁰⁷ Kislíngierová et al. 2013, s. 9.

²⁰⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. MSPH 76 INS 8711/2009, 1 VSPH 764/2010-B-134.

²⁰⁹ Kislíngierová et al. 2013, s. 4, poznámka pod čarou č. 4. V podobném duchu se vyjádřil i Vrchní soud v Olomouci. Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 12. 2015, sp. zn. KSBR 40 INS 14784/2014 1 VSOL 868/2015-B-55.

prodej části či celé majetkové podstaty nebo dlužníkovy obchodního závodu.²¹⁰ Výsledek reorganizace nelze předem určit, je ponechán na vůli věřitelů a může být pro dlužníka likvidačního i sanačního charakteru. To nakonec připouští i zákonodárce v Důvodové zprávě k Revizní novele, kde konstatuje, že: „[Cílem] reorganizace je sanace dlužníka, tedy „ozdravení“ jeho ekonomické situace, a to prostřednictvím speciálních opatření, která vedou k tomu, že dlužník je následně schopen pokračovat ve své podnikatelské činnosti, **pokud není v rámci reorganizace zamýšlen jiný účinek tohoto způsobu řešení úpadku dlužníka.**“²¹¹ Na druhou stranu nemůže reorganizace plně nahradit konkurs jako čistě likvidační řešení úpadku dlužníka.²¹²

Dovolím si tvrdit, že zejména mediální obraz čistě sanačního řešení, které udrží dlužníka při životě za každou cenu, reorganizaci škodí; obraz informované a spravedlivé dohody o nejvhodnějším způsobu řešení dlužníkovy úpadku by mohl učinit reorganizaci atraktivnější z pohledu věřitelů.

Na základě procesů, které na pozadí reorganizace probíhají, můžeme reorganizace dělit na prodejní a ekvitní. V rámci prodejní reorganizace dochází k prodeji či jinému převzetí dlužníkovy obchodního závodu, přičemž věřitelé jsou uspokojováni z výtěžku takového převodu novému investorovi (popřípadě některému z věřitelů).²¹³ Smyslem prodejní reorganizace je záchrana dlužníkovy obchodního závodu, avšak pod novým vlastníkem, nikoli dlužníka samotného. Pro dlužníka má prodejní reorganizace likvidační účinky. V kontextu prodejní reorganizace sanace představuje zbavení obchodního závodu zátěže v podobě špatné kapitálové struktury.

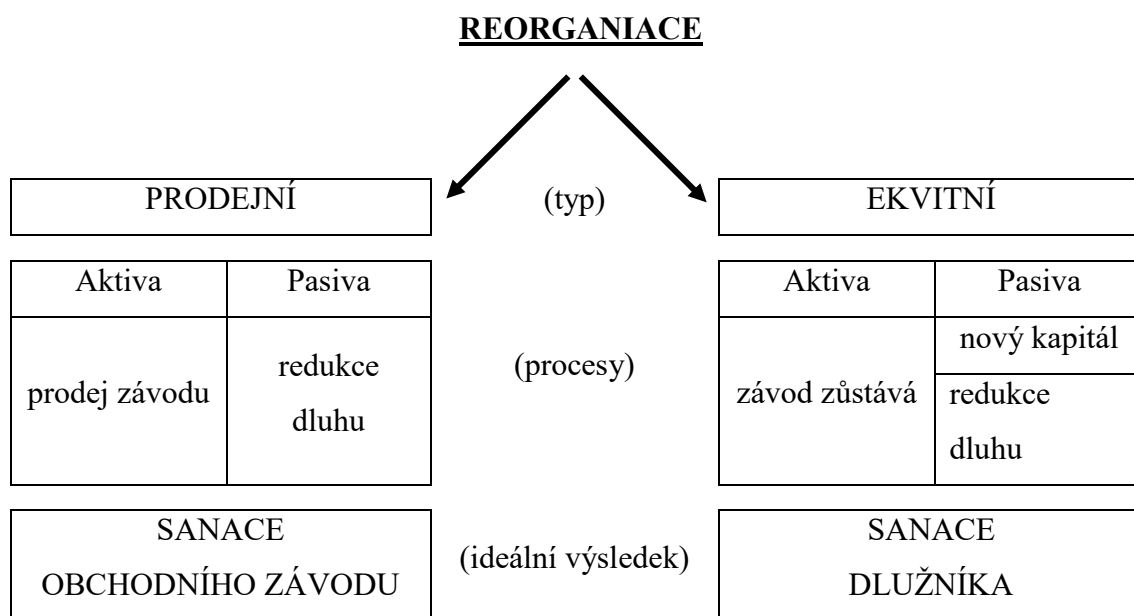
²¹⁰ Viz § 341 odst. 1 písm. b) IZ.

²¹¹ Důvodová zpráva II, s. 70.

²¹² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 3. 2015, sp. zn. MSPH 91 INS 12824/2011 3 VSPH 890/2014-B-158. „[Vzhledem] k tomu, že reorganizační plán neuvažuje s jakýmkoliv pokračováním činnosti dlužníkovy podniku a reorganizace je toliko způsobem jeho likvidace a výmazu z obchodního rejstříku (čl. V reorganizačního plánu) s tím, že po dobu reorganizace bude majetkovou podstatu řádně spravovat, je namístě závěr, že se navržená reorganizace dlužníkovy podniku míjí s cílem reorganizace (§ 316 IZ), jímž je postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů. To za situace, kdy dle znaleckého posudku má dlužník nedokončený dlouhodobý majetek ohodnocený částkou cca 61 mil. Kč (jedná se o rozestavěné stavby), takže cílem reorganizace je faktická likvidace dlužníkovy podniku v jeho režii.“

²¹³ Maršíková et al. 2018, s. 676.

Ideálním vyústěním prodejní reorganizace je, že se obchodní závod pod novým majitelem zbaví starých dluhů a současně zachová dodavatelsko-odběratelské vztahy a zaměstnanost.²¹⁴ Naproti tomu reorganizace ekvitní předpokládá vstup nového kapitálu, tedy sanaci (ozdravení) dlužníkovi kapitálové struktury, obvykle za cenu ztráty pozice původních majitelů v obchodní korporaci.²¹⁵ Ideálním výsledkem ekvitní reorganizace je sanace přímo dlužníka. Dosavadní zkušenosti ukazují, že velkou část schválených a úspěšně dokončených reorganizací tvoří právě prodejní reorganizace.²¹⁶ Klasifikaci reorganizací na prodejní a ekvitní, včetně obsahu jednotlivých kategorií, znázorňuje následující schéma:²¹⁷

Samozřejmě výše uvedený popis a schéma nezachycuje celou škálu možností, jak lze reorganizaci provést. V rámci prodejní reorganizace mohou být postupně rozprodána aktiva dlužníka a ten poté zanikne. Ekvitní reorganizace může spočívat zcela výlučně v restrukturalizaci pohledávek věřitelů. Může také nastat situace, kdy reorganizace bude provedena vícero způsoby, z nichž část lze řadit pod prodejní a část

²¹⁴ Kozák et al. 2018, s. 1163.

²¹⁵ Kozák et al. 2018, s. 1163-1164.

²¹⁶ Maršíková et al. 2018, s. 676.

²¹⁷ Kozák et al. 2018, s. 1163.

pod ekvitní typ reorganizace. Kombinuje-li reorganizace prodejní a ekvitní způsoby provedení, hovoříme o kombinované reorganizaci. V rámci takové reorganizaci může např. dojít prodeji části obchodního závodu, zatímco zbylá část bude reorganizována na ekvitním principu. Stejná klasifikace se používá i pro reorganizační plány. Podle typu navrhovaných opatření hovoříme o reorganizačním plánu prodejním, kombinovaném či ekvitním.

3 Právní úprava reorganizace

3.1 Úvod

Cílem této kapitoly je zhodnotit právní úpravu reorganizace. Reorganizací se zpravidla rozumí postupné uspokojování pohledávek při zachování provozu dlužníkovy obchodního závodu, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto závodu podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou plnění ze strany věřitelů.²¹⁸ Účelem reorganizace je co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení věřitelů dlužníka²¹⁹ při dodržení zásad insolvenčního řízení²²⁰. Jelikož reorganizace má především umožnit informovanou dohodu věřitelů o nejvhodnějším způsobu řešení úpadku, předpokládá se aktivnější účast věřitelů (oproti konkursu a oddlužení), neboť ti jsou odpovědní za vyjednávání o dohodě a její výsledek.²²¹ Nicméně musí být o čem se dohodnout. Nepsaným předpokladem reorganizace a její realizace je tudíž ekonomická životaschopnost dlužníkovy obchodního závodu, což činí z reorganizace spíše výjimečný než dominantní (potažmo slovy zákonodárce základní) způsob řešení úpadku.²²² Zejména za situace, kdy se ukazuje, že podnikatelské subjekty vstupují do insolvenčního řízení v době, kdy jejich stav reálně neumožňuje postupovat sanačně.²²³

Reorganizace jako institut insolvenčního práva se v českém prostředí objevuje až s Insolvenčním zákonem. Za jejího předchůdce můžeme označit vyrovnání dle Zákona o konkursu a vyrovnání.²²⁴ Právní úpravu reorganizace lze nalézt v ustanoveních hlavy II. části druhé Insolvenčního zákona. Vzhledem ke skutečnosti, že insolvenční řízení je do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku jednotné, je vždy třeba přihlížet k části první Insolvenčního zákona.

²¹⁸ § 316 odst. 1 IZ.

²¹⁹ § 1(a) IZ.

²²⁰ § 5 IZ.

²²¹ Hášová a Moravec 2013, s. 181.

²²² Maršíková et al. 2018, s. 675.

²²³ Kislíngarová et al. 2013, s. 9.

²²⁴ Hášová et al. 2014, s. 1045.

3.2 Přípustnost reorganizace

3.2.1 Obecné podmínky přípustnosti reorganizace

Insolvenční zákon vymezuje pozitivní a negativní podmínky přípustnosti reorganizace.²²⁵ Mimoto existují neformální podmínky, obvykle ryze ekonomické povahy (např. předpoklady pokračování ekonomické činnosti obchodního závodu) a definované vůlí věřitelů.²²⁶ Předně reorganizace přichází v úvahu pouze u dlužníka, který je podnikatelem, a týká se jeho obchodního závodu.²²⁷ Z pohledu Insolvenčního zákona není podstatné, zda je podnikatel fyzickou či právnickou osobou; předmětem reorganizace je obchodní závod a ten existuje nezávisle na jeho majitelích, společnících či akcionářích.²²⁸ Musím však konstatovat, že reorganizace obchodního závodu fyzické osoby se jeví jako jen stěží proveditelná, protože není nejvhodnějším řešením úpadku podnikajících fyzických osob.²²⁹ Základní pozitivní podmínkou nicméně je, aby dlužník byl podnikatelem, přičemž reorganizací lze řešit jeho již nastalý nebo hrozící úpadek.²³⁰ V praktickém životě jednoznačně převažuje nastalý úpadek.²³¹ Předmětem reorganizace je obchodní závod dlužníka, k čemuž Vrchní soud v Praze konstatoval, že: „*[Je] zřejmé, že k tomu, aby reorganizace mohla proběhnout, musí zde být objekt, resp. předmět, který má být reorganizován, tedy podnik či v nové zákonné terminologii (obchodní) závod dlužníka.*“²³²

Reorganizace je absolutně vyloučena, je-li dlužníkem právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na

²²⁵ Hášová a Moravec 2013, s. 181.

²²⁶ Hášová et al. 2014, s. 1046-1047.

²²⁷ § 316 odst. 2 IZ. Nejvyšší soud v této souvislosti konstatoval, že: „*[Reorganizace] není přípustná, je-li dlužníkem fyzická osoba, která není podnikatelem a nemá podnik.*“ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 NSČR 50/2013.

²²⁸ Maršíková et al. 2018, s. 676-677.

²²⁹ Maršíková et al. 2018, s. 677. „*[Z] povahy reorganizace, její náročnosti a nákladů je zřejmé, že reorganizace závodů dlužníků – fyzických osob není prakticky proveditelná, i když ji insolvenční zákon jako takovou nevylučuje. I v tomto případě lze předpokládat, že by součástí reorganizace byla změna vlastníka podniku, který by v rámci reorganizačního plánu byl převeden na společnost ovládanou novým investorem či věřiteli.*“

²³⁰ § 316 odst. 2 IZ.

²³¹ Hášová et al. 2014, s. 1047.

²³² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. MSPH 99 INS 2391/2015 3 VSPH 789/2015-A-36.

komoditní burze podle zvláštního právního předpisu.²³³ Tito dlužníci jsou vyloučeni na základě jejich statutu, nikoli povaze činnosti.²³⁴ Insolvenční zákon dále vylučuje reorganizaci u finančních institucí, jejichž úpadek je řešen samostatně.²³⁵ Reorganizace rovněž nepřipadá v úvahu ohledně subjektů vyloučených z působnosti Insolvenčního zákona.²³⁶

Významnou podmínkou pro vstup do reorganizace je velikost obchodního závodu dlužníka (kvantitativní test či kvantitativní brána reorganizace). Reorganizaci lze povolit pouze dlužníkům, jejichž celkový roční úhrn čistého obratu podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu dosáhl alespoň částky 50.000.000 Kč, nebo (alternativně) kteří zaměstnávají nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru.²³⁷ Plně postačí, splní-li dlužník alespoň jedno z výše uvedených kritérií. Dlužno podotknout, že v původním znění Insolvenčního zákona byly podmínky kvantitativního testu dvakrát tak přísnější; prvotní hranice byla nastavena na obrat alespoň ve výši 100.000.000 Kč, popřípadě 100 zaměstnanců v pracovním poměru.²³⁸ Zvolnění testu velikosti obchodního závodu přinesla až Revizní novela²³⁹. Zákonodárce s ohledem na skutečnost, že se reorganizace formou pokračování provozu obchodního závodu osvědčila u menších podnikatelů, rozšířil okruh dlužníků, jež jsou potencionálně schopni splnit kvantitativní test.²⁴⁰ Kvantitativní test se aplikuje ve vztahu ke každému dlužníkovi jednotlivě.²⁴¹ Koncernové skupiny²⁴² nejsou nikterak zohledněny. První kritérium (velikost obratu) lze označit za obtížně manipulovatelné a relativně objektivní.²⁴³ Druhé kritériem počtu zaměstnanců je problematičtější, jelikož z ekonomického hlediska představuje irrelevantní měřítko (nadto potřeba zaměstnanců

²³³ § 316 odst. 3 IZ.

²³⁴ Viz Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. KSOS 36 INS 1078/2009 2 VSOL 106/2009-B-26.

²³⁵ Maršíková et al. 2018, s. 677.

²³⁶ Viz § 6 odst. 1 a 2 IZ.

²³⁷ § 316 odst. 4 IZ.

²³⁸ Hásová et al. 2014, s. 1051.

²³⁹ Viz Revizní novela, část první, čl. I, bod 188. Viz také Důvodová zpráva II, s. 29.

²⁴⁰ Maršíková et al. 2018, 2018, s. 676-678.

²⁴¹ Richter 2017, s. 471.

²⁴² Viz § 79 odst. 1 ZOK: „[Jedna] nebo více osob podrobených jednotnému řízení (dále jen „řízená osoba“) jinou osobou nebo osobami (dále jen „řídící osoba“) tvoří s řídící osobou koncern.“

²⁴³ Richter 2017, s. 472.

silně závisí na oblasti podnikání).²⁴⁴ Určitou nekonzistentností je, že zatímco kritérium obratu je vázáno na časové období, počet zaměstnanců není. Splnění alespoň jedné z podmínek kvantitativního testu samo o sobě nezaručuje povolení reorganizace, pouze dává dlužníkovi právo reorganizaci navrhnout; splňuje-li dlužník kvantitativní test (alternativně alespoň jedno kritérium), insolvenční soud rozhodne o úpadku dlužníka a rozhodnutí o způsobu jeho řešení ponechá na první schůzi věřitelů poté následující.²⁴⁵ Kvantitativní brána reorganizace slouží podle zákonodárce především jako obrana proti nesmyslným návrhům na reorganizaci.²⁴⁶

Insolvenční zákon nicméně upravuje podmínky, při jejichž splnění se omezení kvantitativního testu nepoužije. Reorganizace je přípustná, předloží-li dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do rozhodnutí o úpadku insolvenčnímu soudu reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných a polovinou všech nezajištěných věřitelů počítanou podle výše pohledávek.²⁴⁷ Dlužníkům, kteří nesplňují kritéria kvantitativního testu, se tak nabízí možnost předjednat reorganizaci s věřiteli. Takový postup samozřejmě vyžaduje aktivního dlužníka a ochotu jednat o reorganizaci na straně věřitelů. Podstatná je skutečnost, že souhlas je vyžadován přímo s reorganizačním plánem²⁴⁸, nikoli s pouhým návrhem na povolení reorganizace. Souhlas může být obecného charakteru, nevyžaduje se souhlas s konkrétním způsobem provedení reorganizace; v praxi však věřitelé svůj souhlas obvykle podmiňují konkrétním reorganizačním plánem (zejména co se týče jejich uspokojení).²⁴⁹ Předložit insolvenční návrh spolu se schváleným reorganizačním plánem může pouze dlužník. Zahájí-li insolvenční řízení věřitel, dlužník, jenž nesplňuje podmínky kvantitativního testu, se ocitá pod tlakem, aby předložil schválený reorganizační plán řádně a včas. Základní lhůta pro předložení plánu končí rozhodnutím o úpadku, přičemž původně končila uplynutím 15. dne po rozhodnutí o úpadku (ve znění Insolvenčního zákona před

²⁴⁴ Hášová et al. 2014, s. 1051.

²⁴⁵ Maršíková et al. 2018, s. 678.

²⁴⁶ Hášová et al. 2014, s. 1051.

²⁴⁷ § 316 odst. 4 IZ.

²⁴⁸ Ve smyslu § 338 IZ.

²⁴⁹ Maršíková et al. 2018, s. 678-679.

Revizní novelou, tj. do 1. ledna 2014)²⁵⁰. Pokud by tuto lhůtu nebylo možné prodloužit, dlužník by musel vyjednat reorganizační plán s věřiteli do rozhodnutí o úpadku, což by samozřejmě učinilo vyjednávací pozici věřitelů o to silnější. Takový stav je nežádoucí. Dlužník proto může požádat o prodloužení lhůty k předložení reorganizačního plánu, zahájil-li insolvenční řízení věřitel.²⁵¹ Insolvenční soud je povinen takovému návrhu vyhovět a lhůtu v rozhodnutí o úpadku prodloužit maximálně o 30 dnů po rozhodnutí o úpadku.²⁵² Tím je dlužníkovi dopřán určitý manévrovací prostor, nicméně i tak je pod tlakem, který přidává na vyjednávací síle věřitelům. Požádá-li dlužník o prodloužení lhůty k předložení plánu, reorganizace je podmíněně přípustná; insolvenční soud poté vyčká s rozhodnutím o způsobu řešení úpadku případně až do uplynutí lhůty pro předložení přijatého reorganizačního plánu.²⁵³

Základní podmínkou přípustnosti reorganizace je poctivý záměr návrhu na její povolení. Insolvenční soud je povinen zamítnout návrh na povolení reorganizace, lze-li ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že návrh sleduje nepoctivý záměr.²⁵⁴ Insolvenční zákon nedefinuje nepoctivý (ani poctivý) záměr, pouze konstatuje, že nepoctivost záměru na povolení reorganizace lze usuzovat především, pokud ohledně dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu probíhalo v posledních pěti letech insolvenční řízení (v závislosti na výsledku řízení), nebo proběhlo v posledních pěti letech před zahájením insolvenčního řízení trestní řízení, jenž vyústilo v pravomocné odsouzení pro trestný čin majtkové nebo hospodářské povahy.²⁵⁵ Tyto okolnosti uvádí Insolvenční zákon pouze demonstrativně. Poctivost, respektive nepoctivost záměru představuje otevřený standard, jenž v závislosti na okolnostech konkrétního případu vykládá soud. Takový standard je vrozeně *ex post* flexibilní, ovšem *ex ante* z povahy věci nepředvídatelný

²⁵⁰ Hásová et al. 2014, s. 1055.

²⁵¹ Maršíková 2015, s. 204. § 316 odst. 6.

²⁵² Maršíková et al. 2018, s. 679.

²⁵³ Viz Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. KSOS 36 INS 11432/2014 3 VSOL 811/2014-A-12. „[Zákon] upravuje řízení a rozhodování o návrhu na povolení reorganizace v případě reorganizace přípustné obecně (dle § 316 odst. 4 IZ), a reorganizace přípustné podmíněně (dle § 316 odst. 5 IZ), shodným způsobem, včetně požadavků kladených na předkládaný reorganizační plán.“

²⁵⁴ § 326 odst. 1 písm. a) IZ.

²⁵⁵ § 326 odst. 2 IZ.

(nehledě na další možná rizika spojená se soudcovskou diskrecí).²⁵⁶ Typicky se bude jednat o případy, kde dlužník naplní formální podmínky Insolvenčního zákona pro přípustnost reorganizace, nicméně návrh na její povolení nesleduje co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení věřitelů²⁵⁷, nebo porušuje některou ze zásad insolvenčního řízení²⁵⁸ (např. zvyhodňuje určitého věřitele). Poctivost záměru se posuzuje vzhledem k návrhu na povolení reorganizace a jeho předkladateli. S ohledem na skutečnost, že navrhnout reorganizaci může i věřitel²⁵⁹, test poctivosti záměru je uplatněn též na věřitelské návrhy na povolení reorganizace, neboť i návrh věřitele může být v rozporu s dobrými mravy a zájmy věřitelů jako celku.²⁶⁰ Je až úsměvné, že zákonodárce spojuje demonstrativně uvedené okolnosti, z nichž lze usuzovat nepoctivost záměru návrhu na reorganizaci, se zákonným zástupcem dlužníka a nikoli jeho společníky či akcionáři, přestože reorganizace řeší úpadek podnikatelů.²⁶¹ Tím, že jsou dlužníkovi v reorganizaci ponechána dispoziční oprávnění k majetkové podstatě²⁶², je vytvářen morální hazard na straně společníků a statutárního orgánu dlužníka, přičemž test poctivosti představuje poslední pojistku proti tomuto hazardu (hlavně riziku jednání v neprospěch věřitelů).²⁶³ Insolvenční soud je povinen zkoumat poctivost záměru návrhu na povolení reorganizace *ex officio*.²⁶⁴ Dlužno podotknout, že tato povinnost insolvenčního soudu povolením reorganizace nekončí. Vrchní soud v Praze v této souvislosti konstatoval, že: „[Ačkoliv] *taxativní výčet důvodů přeměny reorganizace v konkurs neobsahuje expressis verbis požadavek na poctivost záměru navrhovatele reorganizace, zastává odvolací soud názor, že vyjde-li po povolení reorganizace najevo, že navrhovatel (v daném případě dlužník) navrženou reorganizací sledoval nepoctivý záměr, je to důvodem k přeměně reorganizace v konkurs podle § 363 odst. 1 IZ, neboť reorganizace jako jeden ze dvou sanačních způsobů řešení úpadku dlužníka je na poctivosti záměru jejího předkladatele*

²⁵⁶ Richter 2017, s. 476.

²⁵⁷ § 1 písm. a) IZ.

²⁵⁸ Zejména § 5 písm. a) a b) IZ.

²⁵⁹ Viz § 317 odst. 1 IZ.

²⁶⁰ Hásová et al. 2014, s. 1077–1078.

²⁶¹ Maršíková et al. 2018, s. 702.

²⁶² Viz. § 229 odst. 3 písm. d) IZ.

²⁶³ Richter 2017, s. 473–474.

²⁶⁴ Maršíková et al. 2018, s. 702-703.

*celá vystavěna (obdobně jako oddlužení § 389 IZ a násl.).*²⁶⁵ Poctivost záměru je tak základní podmínkou přípustnosti reorganizace v době jejího povolání, průběhu i po jejím skončení²⁶⁶.

V závislosti na tom, zda reorganizace probíhá s podporou většiny věřitelů anebo bez ní, rozlišujeme dva diametrálně odlišné pokusy o reorganizaci²⁶⁷:

1. Reorganizace konsensuální neboli zahájená a probíhající s podporou alespoň poloviny věřitelů; a
2. Reorganizace nekonsensuální neboli taková, která potencionálně může probíhat proti vůli většiny věřitelů.

3.2.2 Konsensuální reorganizace

Základním znakem a podstatou konsensuální reorganizace je dohoda dosažená mezi dlužníkem (respektive jeho statutárním orgánem, společníky či akcionáři) a jeho věřiteli na řešení úpadku nebo hrozícího úpadku reorganizací. Předpokladem je aktivní role na straně dlužníka, přesvědčení věřitelů o vhodnosti reorganizace a nalezení shody na reorganizačním plánu. Role dlužníka je zcela klíčová, jelikož pouze dlužník je v době před vyhlášením úpadku schopen objektivně posoudit, zda disponuje dostatečnou podporou pro reorganizační plán.²⁶⁸ Konsensuální reorganizace je v zásadě transakcí, v níž se dlužník a jeho hlavní věřitelé (typicky banky a jiné finanční instituce) shodnou, že úpadek či hrozící úpadek dlužníka je vhodné řešit změnou kapitálové struktury obchodního závodu dlužníka v reorganizaci, popřípadě prodejem aktiv dlužníka podle reorganizačního plánu.²⁶⁹ Pro dlužníky, kteří plní kritéria kvantitativního testu, je konsensuální reorganizace vždy možností, pro ostatní dlužníky je nutností, nechtějí-li řešit úpadek konkursem.

V realitě může mít konsensuální reorganizace mnoho podob. První možností je zcela neformální řešení na základě dohody dlužníka a jeho největších věřitelů mimo

²⁶⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2015, sp. zn. MSPH 79 INS 13739/2014 4 VSPH 646/2015-B-233.

²⁶⁶ Viz § 362 IZ.

²⁶⁷ Richter 2017, s. 460–461.

²⁶⁸ Hásová et al. 2014, s. 1053–1054.

²⁶⁹ Richter 2017, s. 461.

insolvenční řízení.²⁷⁰ Takové řešení zpravidla nabírá formu *stand still agreementu*, kdy dlužníkovi věřitelé např. odloží splatnost závazků, sníží splátky, nebo dosadí určené osoby do statutárního orgánu dlužníka.²⁷¹ Neformální řešení lze s jistotou nadsázkou (stále hovoříme o finanční krizi) označit za nejideálnější případ.²⁷² Další možností je získání souhlasu alespoň poloviny zajištěných a alespoň poloviny nezajištěných věřitelů s reorganizačním plánem (počítáno podle výše pohledávek).²⁷³ Obsahuje-li insolvenční návrh dlužníka takto přijatý reorganizační plán, insolvenční soud spojí s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o povolení reorganizace.²⁷⁴ Insolvenční soud je povinen v takovém případě reorganizaci povolit.²⁷⁵ V insolvenční praxi se tento postup, jehož účelem je zkrátit dobu v insolvenčním řízení na minimum, nazývá předjednaná reorganizace (či předpřipravená reorganizace).²⁷⁶ Výhodou mimo jiné je, že dlužník a věřitelé mohou dopředu zvolit osobu insolvenčního správce²⁷⁷ a teoreticky lze tako zkrátit dobu mezi podáním insolvenčního návrhu a povolením reorganizace na patnáct dnů.²⁷⁸ Není ani vyloučena možnost, že dlužník zahájí insolvenční řízení a shodu na reorganizačním plánu se pokusí nalézt až v jeho průběhu. Nicméně tato možnost je dostupná v zásadě jen pro dlužníky, kteří plní kritéria kvantitativního testu.²⁷⁹ V případě insolvenčního návrhu věřitele může dlužník nalézt potřebnou podporu pro reorganizační plán pouze do rozhodnutí o úpadku, popřípadě do uplynutí insolvenčním soudem prodloužené lhůty.²⁸⁰

²⁷⁰ Hášová a Moravec 2013, s. 183.

²⁷¹ Hášová a Moravec 2013, s. 183.

²⁷² Richter 2017, s. 462.

²⁷³ Viz § 316 odst. 5 IZ.

²⁷⁴ § 148 odst. 2 IZ.

²⁷⁵ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 12. 2008, sp. zn. KSCB 26 INS 2109/2008 1 VSPH 310/2008-B-32. „[Přichází-li] v úvahu vedle konkursu řešit dlužníkuv úpadek oddlužením či reorganizací, soud v případech, kdy jsou splněny podmínky uvedené ve druhém či třetím odstavci § 148 IZ (popř. podal-li dlužník vedle svého insolvenčního návrhu pro hrozící úpadek i řádný a včasný návrh na povolení reorganizace dle první věty § 318 odst. 1 insolvenčního zákona), spolu s rozhodnutím o zjištění úpadku rozhodne též o jeho řešení oddlužením či reorganizací. Pouze je-li jiné řešení (oddlužením či reorganizací) vyloučeno, může soud rozhodnutí o úpadku spojit s rozhodnutím o jeho řešení konkursem, jinak o způsobu řešení rozhodne později, za podmínek vymezených v § 149 insolvenčního zákona.“

²⁷⁶ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. KSCB 27 INS 1739/2010 1 VSPH 837/2010-B-16. „[...] předloží-li dlužník současně tzv. **předjednanou reorganizací**, tedy reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů, počítanou podle výše jejich pohledávek, a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, počítanou podle výše pohledávek.“

²⁷⁷ Kozák et al. 2018, s. 1214.

²⁷⁸ Richter 2017, s. 463.

²⁷⁹ Richter 2017, s. 463.

²⁸⁰ Viz § 316 odst. 5 a 6 IZ.

Teoreticky vzato veškeré případy konsensuální reorganizace insolvenční soud nejpozději do tří měsíců po rozhodnutí o úpadku povolí.²⁸¹ Nicméně zde předpokládám čestné a současně bezvadné jednání dlužníka. V případě insolvenčního návrhu dlužníka spojeného s předjednaným reorganizačním plánem existuje riziko, že dlužník neuvede ať již omylem či záměrně pravdivé informace o výši svých dluhů. Nadto se může ukázat, že určitý věřitel, jenž hlasoval pro reorganizační plán, nemohl v důsledku omezení Insolvenčního zákona hlasovat, popřípadě byla v důsledku takového omezení chybně vypočítána Insolvenčním zákonem požadovaná většina hlasů.²⁸² Důsledkem může být, že reorganizační plán nebyl ve skutečnosti věřiteli přijat. Insolvenčnímu soudu avšak nezbyde, předloží-li dlužník formálně bezvadný insolvenční návrh a reorganizační plán, než vyhlásit úpadek a povolit reorganizaci.²⁸³ V každém případě vyjde skutečný stav najevo nejpozději uplynutím dvou měsíců po rozhodnutí o úpadku (do té doby mohou věřitelé přihlašovat pohledávky).²⁸⁴ Existuje-li takový rozpor, můžeme tento stav nazvat zdánlivě konsensuální reorganizací, přičemž její následky jsou odvislé od příčin rozporu mezi pravdivým a tvrzeným stavem.²⁸⁵ Zkreslí-li dlužník záměrně údaje o objemu svých dluhů v insolvenčním návrhu, aby dosáhl většiny potřebné pro schválení reorganizačního plánu, jedná *contra legem*.²⁸⁶ Důsledkem bude, že po zjištění skutečného stavu přemění insolvenční soud reorganizaci v konkurs.²⁸⁷ Dlužník je ovšem schopen tímto způsobem uměle prodloužit dobu, po kterou má dispoziční oprávnění k majetkové podstatě.²⁸⁸ Na druhou stranu, záleží-li rozpor mezi skutečným a tvrzeným stavem na okolnosti, o níž dlužník zjevně nevěděl a ani vědět

²⁸¹ Richter 2017, s. 463.

²⁸² Viz § 53 odst. 1, 6 a 7 IZ. Omezení hlasovaná spřízněných osob byla do Insolvenčního zákona zavedena novelou provedenou zákonem č. 64/2017 Sb.

²⁸³ Viz § 148 odst. 2 IZ. Viz Hášová et al. 2014, s. 1054–1055. Pro stejný závěr viz také usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. KSOS 36 INS 11432/2014 3 VSOL 811/2014-A-12.

²⁸⁴ Viz § 136 odst. 2 písm. d) ve spojení s § 173 odst. 1 IZ.

²⁸⁵ Richter 2017, s. 464.

²⁸⁶ Takové jednání je v rozporu s § 317 odst. 2 a § 319 odst. 2 IZ.

²⁸⁷ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2015, sp. zn. MSPH 79 INS 13739/2014 4 VSPH 646/2015-B-233. Stav, kdy dlužník zamlčí podstatné skutečnosti týkající se složení možných věřitelů, Vrchní soud v Praze označil za sledování nepoctivého záměru a shledal, že taková okolnost odůvodňuje přeměnu reorganizace v konkurs na základě § 363 odst. 1 IZ, přestože takový důvod není *expressis verbis* uveden v předmětném ustanovení.

²⁸⁸ Hášová et al. 2014, s. 1054.

nemohl, bude další postup záležet na velikosti dlužníkovy obchodního závodu.²⁸⁹ Plní-li dlužník kritéria kvantitativního testu, reorganizace zůstává zákonně povolena, jelikož byla od počátku přípustná.²⁹⁰ Neplní-li dlužník tato kritéria a vyjde-li rozpor najevo po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek (tedy v moment, kdy již uplynula lhůta pro předložení přijatého reorganizačního plánu), pravděpodobně insolvenčnímu soudu nezbyde jiné možnosti, než změnit reorganizaci v konkurs.²⁹¹ Zde ovšem nemůže nikdo s jistotou říci, jak budou insolvenční soudy postupovat, poněvadž Insolvenční zákon na tuto situaci nepamatuje.²⁹² S pomocí analogického výkladu si nicméně dovolím tvrdit, že za situace, kdy dlužník neplní předpoklady přípustnosti reorganizace, insolvenční soud přemění povolenou reorganizaci v konkurs.²⁹³ Jsem však toho názoru, že v případě zdánlivě konsensuální reorganizace z omluvitelného důvodu by měl insolvenční soud *de lege ferenda* poskytnout dlužníku přiměřenou dodatečnou lhůtu pro získání zákonem požadované většiny hlasů. Zejména pokud až v průběhu insolvenčního řízení vyjde najevo, že některý z věřitelů (bez vědomosti a zavinění dlužníka) nemohl hlasovat o reorganizačním plánu. Insolvenční zákon nikterak nepamatuje na zdánlivě konsensuální reorganizaci a i samozřejmost jako povinnost insolvenčního soudu změnit reorganizaci v konkurs v případě záměrně zkreslených údajů v reorganizačním plánu je dovozována na základě analogického a rozšiřujícího výkladu, který provedl Vrchní soud v Praze.²⁹⁴

Pokud by dlužník zamlčel či zkreslil údaje ve schváleném reorganizačním plánu (resp. návrhu na povolení reorganizace) úmyslně, může se tím dopustit trestných činů poškození věřitele anebo zvýhodnění věřitele.²⁹⁵ Pro případ trestného činu zná

²⁸⁹ Richter 2017, s. 464.

²⁹⁰ Viz § 316 odst. 4 IZ.

²⁹¹ Richter 2017, s. 464–465. Viz také analogicky § 149 odst. 2 písm. b) IZ. Viz dále Pachel 2011, s. 337, a usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 4. 2009, sp. zn. KsBR 38 INS 1442/2008 2 VSOL 53/2009-B-32.

²⁹² Viz § 363 IZ.

²⁹³ Srov. např. § 148 odst. 1 IZ nebo § 363 odst. 1 písm. c) ve spojení § 348 odst. 1 IZ.

²⁹⁴ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2015, sp. zn. MSPH 79 INS 13739/2014 4 VSPH 646/2015-B-233.

²⁹⁵ Viz § 222 a 223 TrZ. Hásová et al. 2014, s. 1075.

Insolvenční zákon sankci v podobě zrušení reorganizačního plánu a obnovy těch práv, kteří věřitelé měli před schválením reorganizačního plánu.²⁹⁶

3.2.3 Nekonsensuální reorganizace

Nekonsensuální reorganizace představuje odlišný postup insolvenčního řízení, kdy se reorganizace odehrává navzdory nesouhlasu většiny věřitelů.²⁹⁷ Předpokladem nekonsensuální reorganizace je, že dlužník plní kritéria kvantitativního testu a současně nenalezl většinu hlasů věřitelů pro svůj záměr na reorganizaci.²⁹⁸ Nekonsensuální reorganizace může nastat pouze u dlužníků, u nichž je reorganizace obecně přípustná. Samozřejmostí je podání návrhu na povolení reorganizace, který může podat dlužník nebo přihlášený věřitel.²⁹⁹ Jestliže je reorganizace pro dlužníka obecně přípustná, nemůže insolvenční soud společně s rozhodnutím o úpadku vyhlásit konkurs, protože návrh na povolení reorganizace může učinit právě i věřitel.³⁰⁰ Insolvenční soud musí vyčkat, zda nebude podán návrh na povolení reorganizace. Je na uvážení dlužníka, kdy se rozhodne podat návrh na povolení reorganizace; je pouze omezen korektivem dobré víry a poctivostí záměru.³⁰¹ Nezbytností je pak podat návrh na povolení reorganizace řádně a včas.³⁰² Jiná omezení nejsou dlužníkovi uložena.

V praxi může nastat několik situací vedoucích k nekonsensuální reorganizaci. Dlužník se nemusí vůbec dohodnout s věřiteli na způsobu řešení úpadku (ty mohou např. prosazovat řešení konkursem), popřípadě se shodne s věřiteli na způsobu řešení úpadku reorganizací, ale její konkrétní podoba zůstává sporná.³⁰³ Další dynamika insolvenčního řízení bude záviset na jeho okolnostech. Na schůzi věřitelů se mohou věřitelé dohodnout na způsobu řešení úpadku.³⁰⁴ Přijme-li schůze věřitelů takové usnesení, insolvenční soud podle něj rozhodne o řešení úpadku.³⁰⁵ Věřitelé takto mohou docílit reorganizace i konkursu. Věřitelé se rovněž mohou dohodnout, že úpadek bude

²⁹⁶ Viz § 362 IZ.

²⁹⁷ Hášová et al. 2014, s. 1051.

²⁹⁸ Richter 2017, s. 465–466.

²⁹⁹ § 317 odst. 1 IZ.

³⁰⁰ Hášová a Moravec 2013, s. 182.

³⁰¹ Richter 2017, s. 468.

³⁰² Viz § 318 odst. 1 IZ.

³⁰³ Hášová a Moravec 2013, s. 184.

³⁰⁴ Viz § 150 až 152 IZ.

³⁰⁵ § 151 ve spojení s § 152 IZ.

řešen reorganizací, ovšem nikoli podle návrhu dlužníka.³⁰⁶ Rozhodne-li schůze věřitelů o reorganizaci podle jiného návrhu než dlužníka, musí vždy insolvenční soud takový návrh přezkoumat, jestli nenaplnuje některý z důvodů pro zamítnutí.³⁰⁷ Schůze věřitelů se taktéž nemusí vůbec dohodnout na způsobu řešení úpadku. V takovém případě rozhodne insolvenční soud o způsobu řešení úpadku do tří měsíců podle návrhu na povolení reorganizace dlužníka; není-li návrhu dlužníka, podle návrhu věřitele, který došel soudu jako první.³⁰⁸ Je-li reorganizace povolena, insolvenční řízení dále směřuje k sestavení a schválení reorganizačního plánu. V opačném případě prohlásí insolvenční soud konkurs a může též nastoupit odpovědnost statutárního orgánu dlužníka vůči věřitelům.³⁰⁹ Zda nekonsensuální reorganizace vsutku dostojí svému jménu, bude nakonec záležet na hlasování o reorganizačním plánu, přičemž konečné slovo má insolvenční soud. Je možné, že v průběhu sestavování a hlasování o reorganizačním plánu bude nalezena dostatečná podpora věřitelů. Insolvenční soud může nicméně za určitých okolností schválit i takový reorganizační plán, který nebyl schválen potřebnou většinou hlasů věřitelů.³¹⁰ Reorganizace poté proběhne *de facto* proti vůli většiny věřitelů. Podstatným znakem této situace, jež představuje nekonsensuální reorganizaci, je krácení práv věřitelů.³¹¹

3.3 Návrh na povolení reorganizace

Návrh na povolení reorganizace může podat dlužník či přihlášený věřitel až do deseti dnů před první schůzí věřitelů po rozhodnutí o úpadku, avšak bylo-li insolvenční řízení zahájeno pro hrozící úpadek, může dlužník učinit návrh na povolení reorganizace nejpozději do rozhodnutí o úpadku.³¹² Návrh věřitele na povolení reorganizace schvaluje schůze věřitelů po zprávě insolvenčního správce o hospodářské situaci dlužníka.³¹³ Vzhledem ke skutečnosti, že souhlas schůze věřitelů není povinnou náležitostí či přílohou věřitelského návrhu na povolení reorganizace, plně postačí,

³⁰⁶ § 339 odst. 3 IZ.

³⁰⁷ Viz § 326 odst. 1 IZ. Viz také Richter 2017, s. 468.

³⁰⁸ § 149 odst. 1 IZ a § 321 odst. 2 IZ.

³⁰⁹ Richter 2017, s. 469.

³¹⁰ Viz § 348 odst. 2 IZ.

³¹¹ Hásová et al. 2014, s. 1057.

³¹² § 318 odst. 1 IZ.

³¹³ § 323 odst. 1 IZ.

pokud je návrh schválen až na schůzi věřitelů, která rozhoduje o způsobu řešení úpadku.³¹⁴ Z logiky Insolvenčního zákona pak vyplývá, že lhůta pro podání návrhu na povolení reorganizace se týká pouze dlužníků, kteří splňují kritéria kvantitativního testu, přičemž věřitelský návrh lze podat až po přihlášení pohledávky navrhovatele. Není ovšem nutné sečkat s podáním návrhu do uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek.³¹⁵ Ostatní dlužníci mohou podat návrh na povolení reorganizace do rozhodnutí o úpadku, nicméně jejich hlavní povinností, chtějí-li řešit úpadek reorganizací, bude předložit ve stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu schválený reorganizační plán (jinak insolvenční soud na ně vyhlásí konkurs³¹⁶). Pro dlužníky neplnící kvantitativní test je přijatý reorganizační plán podmínkou povolení reorganizace.³¹⁷ Pokud by insolvenční soud opomněl u dlužníka nespĺňujícího kvantitativní test spojit s rozhodnutím o úpadku vyhlášení konkursu (přestože by tak soud učinit měl), lze si pravděpodobně představit, že návrh na povolení reorganizace může podat takový dlužník ve výše uvedené lhůtě.³¹⁸ Je-li návrh na povolení reorganizace podán opožděně, insolvenční soud návrh odmítne.³¹⁹ Přestože je odvolání proti takovému rozhodnutí možné, nedovedu si dobře představit situaci, v níž by insolvenční soud odvolání vyhověl. Insolvenční zákon totiž zakazuje prominutí zmeškání lhůty v insolvenčním řízení.³²⁰ Existuje ale názor, že se tento zákaz neuplatní na reorganizaci v plném rozsahu.³²¹ Diskuzi na toto téma považuji v konečném důsledku za bezpředmětnou, jelikož opožděný návrh vykazuje formální vady³²², pro které by měl insolvenční soud takový návrh tak jako tak bez dalšího odmítnout.³²³

Vždy je třeba mít na paměti, že návrh na povolení reorganizace může podat pouze osoba v dobré víře, že jsou či budou splněny podmínky pro schválení

³¹⁴ Hášová a Moravec 2013, s. 184.

³¹⁵ Hášová et al. 2014, s. 1057.

³¹⁶ § 148 odst. 1 IZ.

³¹⁷ Kozák et al. 2018, s. 1179.

³¹⁸ Maršíková et al. 2018, s. 686.

³¹⁹ § 318 odst. 2 IZ.

³²⁰ Viz § 83 IZ.

³²¹ Hášová et al. 2014, s. 1057. „[Uvedené] ustanovení [§ 83 IZ] samozřejmě nelze aplikovat v plném rozsahu na 318 odst. 2 InsZ, především s ohledem na fakt, že v případě reorganizace se s velkou pravděpodobností jedná o majetek většího rozsahu, což nabádá soud celkově k vyšší opatrnosti, [...]“

³²² Viz § 320 IZ.

³²³ Maršíková et al. 2018, s. 687.

reorganizačního plánu.³²⁴ Tento korektiv je do velké míry pouze apelativního charakteru, jelikož dobrou víru nelze reálně měřit.³²⁵ Na druhou stranu v případě např. záměrného zkreslení údajů dlužníkem v reorganizačním plánu (zdánlivě konsensuální reorganizace) bude korektiv dobré víry porušen a poslouží k založení odpovědnosti dlužníka. Obdobně na jeho základě může insolvenční soud zamítnout návrh na povolení reorganizace sledující oddálení konkursu či vyloučení započtení vzájemných pohledávek ze strany věřitelů.³²⁶

Podává-li insolvenční návrh dlužník, doporučuji s ním spojit návrh na povolení reorganizace (je-li to možné), poněvadž dlužník tak zamezí možnosti započtení vzájemných pohledávek ze strany věřitelů.³²⁷ Teoreticky takto může dlužník zajistit potřebné cash-flow za účelem provozování obchodního závodu až do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku.³²⁸ Podává-li insolvenční návrh věřitel, lze doporučit podat návrh na povolení reorganizace ze stejného důvodu co nejdříve.

Při podávání návrhu na povolení reorganizace musí navrhovatel vždy vycházet z obecných náležitostí podání upravených Občanským soudním řádem.³²⁹ Návrh musí vždy obsahovat označení dlužníka, označení osob oprávněných jednat za dlužníka a údaj o způsobu navrhované reorganizace (např. vstup investora, prodej části závodu aj.)³³⁰ Podává-li návrh dlužník, musí nadto uvést jemu známé údaje o kapitálové struktuře a majetku osob, které dlužníka ovládají nebo s ním tvoří koncern³³¹ včetně údaje, zda ohledně takových osob probíhá insolvenční řízení (potažmo prohlášení, že není takových osob), a dále předložit seznam majetku, seznam závazků, popřípadě prohlášení o změně údajů v již předložených seznamech.³³² Věřitel může tyto údaje také uvést, jsou-li mu známy, nicméně není to jeho povinností. Neobsahuje-li návrh na povolení reorganizace veškeré náležitosti a přílohy (včetně náležitostí takových příloh),

³²⁴ § 317 odst. 2 IZ.

³²⁵ Hášová et al. 2014, s. 1057.

³²⁶ Maršíková et al. 2018, s. 685.

³²⁷ Viz § 324 odst. 3 IZ.

³²⁸ Maršíková et al. 2018, s. 686-687.

³²⁹ § 42 odst. 4 OSŘ.

³³⁰ § 319 odst. 1 a 3 IZ.

³³¹ Viz § 71 an. ZOK.

³³² § 319 odst. 1 a 2 IZ. Při sestavování seznamu majetku vychází dlužník z § 104 IZ.

popřípadě je-li návrh nesrozumitelný nebo neurčitý, vyzve insolvenční soud navrhovatele, aby takový návrh opravil či doplnil ve lhůtě, která nesmí být delší než sedm dnů.³³³ Nejsou-li vady návrhu navrhovatelem zhojeny řádně a včas, insolvenční soud návrh usnesením odmítne.³³⁴ Proti takovému usnesení se může odvolat pouze navrhovatel, přičemž k odvolání se nepřihlíží, pokud byla před rozhodnutím o odvolání reorganizace povolena na návrh jiné osoby.³³⁵

Ačkoli je údaj o navrhovaném způsobu reorganizace obligatorní součástí návrhu, nejsou jím osoby sestavující reorganizační plán ani navrhovatel vázány.³³⁶ Smyslem je dopřát uvedeným osobám flexibilitu při formulaci reorganizačních opatření; jeho působení v praxi je ovšem problematické. Předně se neaplikuje na předjednané reorganizace, jelikož způsob reorganizace je zde popsán ve věřiteli předem přijatém reorganizačním plánu, nikoli v návrhu na povolení reorganizace.³³⁷ Opačný výklad popírá smysl právní úpravy předjednané reorganizace a přináší neúměrné riziko zejména pro ty věřitele, kteří vyjádřili souhlas s reorganizačním plánem dlužníka, který nesplňuje kvantitativní test. Pravidlo o nevázanosti navrženým způsobem reorganizace působí ale potíže i v jiných případech. Na jednu stranu dává obrovskou flexibilitu navrhovateli reorganizace, na druhou uvádí ostatní subjekty v totální nejistotu ohledně procesů, které se ve skutečnosti budou dít, a současně nevytváří dostatečnou motivaci pro dlužníka včas zkoumat možnosti konsensuální reorganizace.³³⁸ Navrhovatel nemusí způsobu provedení reorganizace věnovat v návrhu na její povolení v praxi příliš času, jelikož byly povoleny i návrhy, které citovaly některý zákonem demonstrativně uvedený způsob provedení reorganizace.³³⁹

Je-li současně podáno vícero návrhů na povolení reorganizace, vyzve nejprve insolvenční soud navrhovatele, aby odstranili rozpory mezi návrhy v určené lhůtě, jenž nesmí být delší než třicet dnů, přičemž nestane-li se tak, má vždy přednost návrh

³³³ § 320 odst. 1 a 2 IZ.

³³⁴ § 320 odst. 3 IZ.

³³⁵ § 320 odst. 4 IZ.

³³⁶ § 319 odst. 5 IZ.

³³⁷ Richter 2017, s. 476.

³³⁸ Richter 2017, s. 476-477.

³³⁹ Maršíková et al. 2018, s. 689.

dlužníka (popřípadě toho věřitele, který podal návrh jako první).³⁴⁰ Každý další návrh na povolení reorganizace je považován za přistoupení k řízení.³⁴¹ To ovšem poněkud nekoresponduje s pravidlem, že k odvolání proti usnesení o odmítnutí návrhu na povolení reorganizace se nepřihlíží, jestliže před rozhodnutím o odvolání byla na návrh jiné osoby reorganizace povolena.³⁴² Tento formální nesoulad je nejspíše veden snahou zákonodárce zajistit povolení reorganizace co nejdříve a neměl by být na překážku tomu, aby byl podán další návrh na povolení reorganizace, o kterém schůze věřitelů rozhodne dříve, než se soud vypořádá s odvoláním proti odmítnutí dříve podaného návrhu (za předpokladu, že později podaný návrh je bezvadný).³⁴³ Jinými slovy, odmítnutí návrhu na povolení reorganizace nevytváří překážku *rei iudicatae* dalšímu řádnému návrhu.

Zásada dispozitivnosti se v insolvenčním řízení projevuje mimo jiné tím, že dokud insolvenční soud nerozhodne o návrhu na povolení reorganizace, může navrhovatel vzít svůj návrh zpět.³⁴⁴ Učiní-li tak navrhovatel před rozhodnutím o návrhu, insolvenční soud vezme zpětvzetí na vědomí rozhodnutím a dále nepokračuje v projednávání reorganizace; učiní-li tak po rozhodnutí o jeho návrhu, insolvenční soud rozhodne, že zpětvzetí není účinné.³⁴⁵ Je-li současně podáno více návrhů na povolení reorganizace, insolvenční soud vyzve osobu, jež podala další návrh, aby se do patnácti dnů vyjádřila, zda trvá na projednání; nevyjádří-li se taková osoba, insolvenční soud nepokračuje v projednávání reorganizace.³⁴⁶

Od okamžiku zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku je dlužník omezen v nakládání s majetkovou podstatou.³⁴⁷ Další omezení jsou spojena s návrhem na povolení reorganizace, od jehož podání do rozhodnutí o úpadku jsou osoby oprávněné nakládat s majetkovou podstatou (tj. v principu dlužník) povinny zdržet se právního jednání, jímž by mohla být ohrožena

³⁴⁰ § 321 odst. 2 IZ.

³⁴¹ § 321 odst. 1 IZ.

³⁴² Maršíková et al. 2018, s. 691-692.

³⁴³ Maršíková et al. 2018, s. 692.

³⁴⁴ § 322 odst. 1 IZ. Kozák et al. 2018, s. 1193.

³⁴⁵ § 322 odst. 2 a 3 IZ.

³⁴⁶ § 322 odst. 4 IZ.

³⁴⁷ § 101 IZ ve spojení s § 111 IZ.

nebo zmařena navržená reorganizace.³⁴⁸ Typicky se může jednat o vypovídání smluvních vztahů dlužníka.³⁴⁹ Takové jednání lze uskutečnit pouze s předchozím souhlasem insolvenčního soudu.³⁵⁰ Výkladem uvedeného omezení *a contrario* lze pak dospět k závěru, že dlužník je oprávněn po podání návrhu na povolení reorganizace do rozhodnutí úpadku činit jednání, která zajišťují úspěšné provedení reorganizace.³⁵¹

Po podání návrhu na povolení reorganizace je insolvenční soud oprávněn změnit i bez návrhu vydané předběžné opatření.³⁵² S okamžikem zveřejnění takového návrhu v insolvenčním rejstříku ztrácí věřitelé možnost započtení vzájemných pohledávek (neurčí-li insolvenční soud jinak v rámci předběžného opatření).³⁵³ Je bezvýznamné, zda má návrh na povolení reorganizace šanci na úspěch či nikoli.³⁵⁴

3.4 Rozhodnutí o návrhu na povolení reorganizace

Ohledně návrhu na povolení reorganizace může Insolvenční soud rozhodnout tak, že návrh odmítne, zamítne, vezme na vědomí zpětvzetí návrhu, nebo povolí reorganizaci. Je-li návrh rozhodnutím insolvenčního soudu odmítnut či zamítnut, může se navrhovatel odvolat.³⁵⁵ Na druhou stranu, je-li rozhodnutím insolvenčního soudu reorganizace povolena, není odvolání přípustné.³⁵⁶ Procesní úprava je tudíž asymetrická, přičemž o její vhodnosti lze úspěšně pochybovat.³⁵⁷ Není však protiústavní.³⁵⁸ Zejména s ohledem na změny provedené zákonem č. 64/2017 Sb. a riziko zdánlivě konsensuální reorganizace se mi jeví jako vhodnější úprava, která by umožnila věřitelům se proti rozhodnutí o povolení reorganizace odvolat (a umožnit dřívější odhalení nesrovnalostí mezi skutečným a tvrzeným stavem).

³⁴⁸ § 324 odst. 1 IZ.

³⁴⁹ Hášová et al. 2014, s. 1072

³⁵⁰ Kozák et al. 2018, s. 1201.

³⁵¹ Maršíková et al. 2018, s. 698.

³⁵² § 324 odst. 2 IZ.

³⁵³ § 324 odst. 3 IZ.

³⁵⁴ Maršíková et al. 2018, s. 699.

³⁵⁵ § 320 odst. 3 IZ, § 326 odst. 3 IZ.

³⁵⁶ § 328 IZ.

³⁵⁷ Richter 2017, s. 477.

³⁵⁸ Viz nálezn Ústavního soudu ze dne 18. 1. 2018, sp. zn. II.ÚS 1162/17: „[Ustanovení] § 328 insolvenčního zákona *in fine*, podle něhož odvolání proti rozhodnutí o povolení reorganizace není přípustné, není protiústavní.“

Insolvenční soud bude při projednávání návrhu na povolení reorganizace postupovat podle § 148 až 152 Insolvenčního zákona.³⁵⁹ Vždy je nutné mít na paměti, že rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, ať už je rozhodnuto jakkoli, v sobě implicitně obsahuje rozhodnutí o povolení reorganizace³⁶⁰ a rozhodnutí o povolení reorganizace je rozhodnutím o způsobu řešení úpadku³⁶¹. Insolvenční soud je povinen rozhodnutí o povolení reorganizace odůvodnit, což nebylo do nedávna běžnou praxí.³⁶²

Insolvenční soud návrh na povolení reorganizace odmítne, nebyl-li podán řádně³⁶³ a včas³⁶⁴. Je-li návrh vadný, tedy neobsahuje-li veškeré obligatorní náležitosti, přílohy či náležitosti příloh, popřípadě je-li návrh nesrozumitelný či neurčitý, insolvenční soud nejprve vyzve navrhovatele, aby v dodatečné lhůtě k tomu určené návrh opravil anebo doplnil. Nestane-li se tak, insolvenční soud usnesením návrh na povolení reorganizace odmítne. Není podstatné, zda vady návrhu jsou takového charakteru, pro které není možné pokračovat v řízení.³⁶⁵ Platí jednoduchá rovnice: Neobsahuje-li návrh na povolení reorganizace veškeré požadované náležitosti, přílohy a náležitosti příloh, respektive je-li nesrozumitelný či neurčitý, a současně není-li včas zhojen ve lhůtě k tomu určené, bude takový návrh vždy odmítnut. Opožděně podaný návrh bude také odmítnut.

Je-li návrh na povolení reorganizace podán řádně a včas a nebyl-li navrhovatelem vzat zpět, insolvenční soud je povinen takový návrh zkoumat z hlediska důvodů vedoucích k zamítnutí návrhu. Insolvenční soud je povinen zamítnout návrh na povolení reorganizace, jestliže: (i) lze důvodně přepokládat, že návrh sleduje nepoctivý záměr; nebo (ii) byl podán opakovaně osobou, o jejímž návrhu již insolvenční soud

³⁵⁹ § 325 IZ.

³⁶⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 4. 2009, sp. zn. KSBR 38 INS 1442/2008 2 VSOL 53/2009-B-32.

³⁶¹ § 4 odst. 2 písm. b) IZ.

³⁶² Z tohoto důvodu bylo zrušeno rozhodnutí o povolení reorganizace v insolvenčním řízení s dlužníkem OLEO CHEMICAL, a.s. (MSPH 76 INS 2762/2011) pro porušení práva na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 LZPS. Viz náleží Ústavního soudu ze dne 18. 1. 2018, sp. zn. II.ÚS 1162/17.

³⁶³ § 320 odst. 1, 2 a 3 IZ.

³⁶⁴ § 318 odst. 2 IZ.

³⁶⁵ Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. prosince 2008, sp. zn. KSBR 27 INS 1207/2008 3 VSOL 188/2008-B-81. „[Neobstojí] ani odvolací námitka, že zjištěné nedostatky nejsou takového charakteru, že by bránily projednání návrhu na povolení reorganizace.“

rozhodl; anebo (iii) byl podán věřitelem, jehož návrh neschválila schůze věřitelů.³⁶⁶ Insolvenční soud zamítne pouze návrh, o kterém rozhodl meritorně; rozhodnutí, ve kterém např. insolvenční soud vezme na vědomí zpětvzetí návrhu na povolení reorganizace, tak nevytváří překážku *rei iudicatae*.³⁶⁷ Komentář si zaslouží důvod zamítnutí návrhu věřitele (bod iii). Věřitelský návrh na povolení reorganizace musí být schválen schůzí věřitelů.³⁶⁸ Do okamžiku, než schůze věřitelů schválí, respektive neschválí návrh věřitele na povolení reorganizace, nemůže insolvenční soud o takovém návrhu rozhodnout.³⁶⁹ Rozhodnutí schůze věřitelů je závazné pro insolvenční soud.³⁷⁰ Obdobným způsobem se postupuje v případě návrhu dlužníka, nicméně zde není absence souhlasu schůze věřitelů důvodem pro zamítnutí návrhu (a současně není vždy nutné rozhodnout o konkursu).³⁷¹ Dále je samozřejmostí zamítnutí návrhu u dlužníka, pro něhož je řešení úpadku reorganizací nepřijatelné (v takovém případě insolvenční soud rozhodne o řešení úpadku konkursem).³⁷² Je-li návrh na povolení reorganizace odmítnut, zamítnut, anebo vzat zpět, insolvenční soud dále pokračuje v řízení a účinky podání návrhu zanikají.³⁷³ Tím může dojít k aktivaci odpovědnosti navrhovatele za škodu.³⁷⁴ Avšak je spíše nepravděpodobné, že návrhem na povolení reorganizace vznikne dlužníkovi či věřitelům škoda; opačná situace může nastat např. v případě šikanózních insolvenčních návrhů a z nich plynoucích řízení.³⁷⁵ Rozhodne-li insolvenční soud negativně o návrzích na reorganizaci až po rozhodnutí o úpadku, lze řešit úpadek jedině konkursem.³⁷⁶

³⁶⁶ § 326 odst. 1 IZ.

³⁶⁷ Kozák et al. 2018, s. 1205.

³⁶⁸ § 323 odst. 1 IZ.

³⁶⁹ Hásová et al. 2014, s. 1071.

³⁷⁰ § 152 IZ. Maršíková et al. 2018, s. 696.

³⁷¹ § 148 až 152 IZ. Viz také usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 4. 2009, sp. zn. KSUL 46 INS 5304/2008 1 VSPH 179/2009-B-38. „[Odvolač] soud nesdílí názor soudu prvního stupně, na němž napadené rozhodnutí stojí, dle kterého při absenci kvalifikovaného souhlasu věřitelů s návrhem dlužníka na povolení reorganizace je nutno vždy rozhodnout o způsobu řešení úpadku konkursem. Tak by tomu mělo zcela jistě být, vzhledem k dikci § 326 odst. 1 písm. c) IZ, v případě návrhu věřitele, u dlužnického návrhu pak jen tehdy, pokud by věřitelé dali kvalifikovaně najevo, že si přejí řešit dlužníkuv úpadek konkursem (§ 150-152 IZ).“

³⁷² § 148 odst. 1 IZ

³⁷³ § 327 odst. 1 IZ.

³⁷⁴ § 327 odst. 2 and 147 IZ.

³⁷⁵ Hásová et al. 2014, s.

³⁷⁶ Kozák et al. 2018, s 1209.

Je-li s návrhem na povolení reorganizace podán též insolvenční návrh, posuzuje insolvenční soud každý návrh zvlášť.³⁷⁷ Za předpokladu, že dlužník předloží současně s insolvenčním návrhem reorganizační plán schválený alespoň polovinou nezajištěných a zajištěných věřitelů podle výše pohledávek (předjednaná reorganizace), insolvenční soud rozhodne zároveň jak o úpadku dlužníka, tak o způsobu řešení jeho úpadku.³⁷⁸ Samotné předložení formálně bezvadného předjednaného reorganizačního plánu ovšem nezaručuje dlužníkovi právo na řešení úpadku reorganizací. Insolvenční soud může také rozhodnout o řešení úpadku konkursem, pokud je např. dlužník osobou, u které je reorganizace absolutně vyloučena.³⁷⁹ Nicméně, je-li reorganizace přípustná a není-li shledán důvod pro zamítnutí návrhu, insolvenční soud by měl v případě předjednané reorganizace spojit rozhodnutí o úpadku s rozhodnutím o povolení reorganizace.³⁸⁰

Úpadek osob, pro které je reorganizace nepřipustná, bude vždy řešen konkursem (nepřichází-li v úvahu oddlužení), a insolvenční soud spojí s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o prohlášení konkursu.³⁸¹ Není-li rozhodnutí o způsobu řešení úpadku vydáno s rozhodnutím o úpadku, vydá insolvenční soud takové rozhodnutí do tří měsíců od rozhodnutí o úpadku po první schůzi věřitelů konané po rozhodnutí úpadku.³⁸² Je-li řízení vedeno s dlužníkem, u něhož je řešení úpadku reorganizací obecně přípustné (tj. dlužník plní kritéria kvantitativního testu), nemůže insolvenční soud s rozhodnutím o úpadku spojit též rozhodnutí o způsobu řešení úpadku; rozhodnutí o způsobu řešení úpadku může vydat až po první schůzi věřitelů po rozhodnutí o úpadku, přičemž předmětem takové schůze je právě způsob řešení úpadku dlužníka.³⁸³ Insolvenční soud

³⁷⁷ Hášová a Moravec 2013, s. 187.

³⁷⁸ § 148 odst. 2 IZ.

³⁷⁹ Kozák et al., s. 611. Viz také § 316 odst. 3 IZ.

³⁸⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. KSOS 36 INS 11432/2014 3 VSOL 811/2014-A-12.

³⁸¹ § 148 odst. 1 IZ.

³⁸² § 149 odst. 1 IZ.

³⁸³ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 29 NSČR 30/2010: „[Dlužník] je podnikatelem, u kterého je reorganizace podle insolvenčního zákona - objektivně vzato - přípustná (nejde o případ dle § 316 odst. 3 insolvenčního zákona a dlužník současně splňuje některý z požadavků formulovaných pro přípustnost reorganizace v ustanovení § 316 odst. 4 insolvenčního zákona). V takovém případě nelze s rozhodnutím o úpadku spojit bez dalšího i rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek dlužníka (nelze postupovat dle § 148 odst. 1 insolvenčního zákona). Předmětem jednání první schůze věřitelů svolané rozhodnutím o úpadku (§ 136 odst. 2 písm. g/ insolvenčního zákona) v takovém případě je (má být) vždy též bod nabízející schůzi věřitelů hlasování o způsobu řešení dlužníkovy úpadku.“

v takovém případě posečká s rozhodnutím o řádně a včas podaném návrhu na povolení reorganizace až do skončení této schůze.³⁸⁴ Skutečnost, že nedojde k přijetí usnesení o způsobu řešení úpadku, není překážkou povolení reorganizace.³⁸⁵ Dokud insolvenční soud neodmítne či nezamítne návrh na povolení reorganizace, popřípadě nevezme na vědomí jeho zpětvzetí, nelze rozhodnout o vyhlášení konkursu na majetek dlužníka.³⁸⁶

Jestliže nedojde k odmítnutí, zamítnutí, respektive zpětvzetí návrhu na povolení reorganizace, insolvenční soud musí reorganizaci povolit³⁸⁷, přičemž zde není prostor pro soudcovskou diskreci³⁸⁸. Rozhodnutí o povolení reorganizace obsahuje³⁸⁹:

- výrok o povolení reorganizace;
- deklarativní výrok o osobě insolvenčního správce (respektive konstitutivní výrok o jeho ustanovení, nebyl-li doposud insolvenční správce ustanoven);
- výzvu určenou dlužníkovi, aby ve lhůtě 120 dnů předložil reorganizační plán, nebo aby bez zbytečného odkladu sdělil insolvenčnímu soudu, že jej předložit nehodlá (pokud již dlužník učinil takové oznámení, rozhodnutí tuto výzvu neobsahuje);
- informaci o tom, za jakých podmínek mohou jiné osoby než dlužník předložit reorganizační plán (lhůta pro předložení reorganizačního plánu takovou osobou je 120 dnů od rozhodnutí o povolení reorganizace, přičemž ji může insolvenční soud přiměřeně prodloužit³⁹⁰);
- konstitutivní výrok o ustanovení znalce za účelem ocenění majetkové podstaty (rozhodla-li schůze věřitelů o osobě znalce, insolvenční soud ustanoví znalcem osobu podle usnesení schůze věřitelů);³⁹¹ a

³⁸⁴ Maršíková et al. 2018, s. 309.

³⁸⁵ Hášová et al. 2014, s. 522.

³⁸⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 10. 2010, sp. zn. KSPH 36 INS 9175/2009 1 VSPH 965/2010-B-47.

³⁸⁷ § 328 IZ.

³⁸⁸ Hášová et al. 2014, s. 1080.

³⁸⁹ § 329 IZ.

³⁹⁰ Kozák et al. 2018, s. 1217.

³⁹¹ Hášová a Moravec 2013, s. 189. Viz také § 153 IZ.

- eventuálně další výroky o opatřeních ve vztahu k majetkové podstatě, považuje-li insolvenční soud taková opatření za nezbytná k zajištění účelu reorganizace, jako například:
 - výrok vymezující znalci lhůtu k předložení znaleckého posudku;
 - výrok o odměně insolvenčního správce³⁹² (v případě reorganizace má insolvenční správce nárok na měsíční odměnu³⁹³); nebo
 - výrok o odměně vedoucích zaměstnanců dlužníka s dispozičním oprávněním.³⁹⁴

V ideálním případě by ještě před rozhodnutím o povolení reorganizace mělo být jasné, kdo předloží reorganizační plán, aby insolvenční soud mohl v souladu s takovou znalostí rozhodnout o povolení reorganizace.³⁹⁵ Není však nutné, aby reorganizační plán předložila osoba, jež reorganizaci navrhla.³⁹⁶

3.5 Účinky povolení reorganizace

Rozhodnutí o povolení reorganizace je svou povahou meritorním rozhodnutím a jsou s ním spojeny Insolvenčním zákonem předvídané účinky. Je-li takové rozhodnutí vydáno hned po skončení jednání, stává se účinné vůči přítomným účastníkům a insolvenčnímu správci vyhlášením, přičemž vůči veškerým účastníkům a insolvenčnímu správci se stane účinné veřejným vyhlášením insolvenčního soudu.³⁹⁷ Účinky povolení reorganizace tak nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o povolení reorganizace v insolvenčním rejstříku.³⁹⁸

Jakmile nabyde rozhodnutí o povolení reorganizace právní moci, veškerá omezení dispozičních oprávnění dlužníka (ať již ze zákona či na základě rozhodnutí insolvenčního soudu) automaticky zanikají.³⁹⁹ Jestliže insolvenční soud v dosavadním průběhu řízení omezil dlužníka v nakládání s majetkem formou předběžného opatření,

³⁹² Kozák et al. 2018, s. 1218.

³⁹³ § 38 odst. 1 a 7 IZ ve spojení s § 2 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

³⁹⁴ Kozák et al. 2018.

³⁹⁵ Maršíková et al. 2018, s. 706.

³⁹⁶ Maršíková et al. 2018, s. 706.

³⁹⁷ § 89 odst. 2 IZ.

³⁹⁸ § 89 odst. 1 IZ.

³⁹⁹ § 330 odst. 1 IZ.

takové opatření automaticky s právní moci rozhodnutí o povolení reorganizace zaniká; nic ovšem nebrání insolvenčnímu soudu vydat stejné či jiné předběžné opatření.⁴⁰⁰ Smyslem navrácení dispozičních oprávnění dlužníkovi je snaha přiblížit stav dlužníka tomu před úpadkem.⁴⁰¹ I když je dlužník v době po povolení reorganizace osobou s dispozičními oprávněními k majetkové podstatě⁴⁰², může činit právní jednání zásadního významu (z hlediska majetku) pouze po předchozím souhlasu věřitelského výboru. Porušení této povinnosti aktivuje odpovědnost dlužníka za škodu nebo jinou újmu, přičemž členové statutárního orgánu dlužníka ručí za takovou škodu či újmu společně a nerozdílně.⁴⁰³ Za takové právní jednání Insolvenční zákon výslovně označuje to jednání, v jehož důsledku se významně změní hodnota majetkové podstaty, postavení věřitelů, nebo míra jejich uspokojení.⁴⁰⁴ V tohoto důsledku jednání musí ovšem k zákonem předvídané změně skutečně dojít, nepostačí pouhá možnost, že se takový následek jednání dostaví.⁴⁰⁵ Typicky se jedná např. o prodej movitého a nemovitého majetku či zásob.⁴⁰⁶ Právní jednání dlužníka zásadního významu učiněné při absenci předchozího souhlasu věřitelského výboru, ač Insolvenční zákon souhlas vyžaduje, zůstává platné a účinné.⁴⁰⁷ Dlužno konstatovat, že není-li ustanoven věřitelský výbor, vykonává jeho postavení prozatímní věřitelský výbor, popřípadě insolvenční soud.⁴⁰⁸ Ode dne následujícího po dni rozhodnutí o povolení reorganizace narůstají zajištěné pohledávky věřitelů o úrok (pouze v rozsahu zajištění) a jsou splatné měsíčně (po ocenění zajištění znalcem).⁴⁰⁹

Pohledávky managementu (vedoucích zaměstnanců) dlužníka z pracovních smluv⁴¹⁰, které vznikly po povolení reorganizace, lze uspokojit pouze do výše, jež určí insolvenční správce se souhlasem věřitelského výboru.⁴¹¹ Praxe ukazuje, že motivovaný

⁴⁰⁰ Kozák et al. 2018, s. 1219.

⁴⁰¹ Maršíková et al. 2018, s. 710.

⁴⁰² § 229 odst. 3 písm. d). IZ.

⁴⁰³ § 330 odst. 2 IZ.

⁴⁰⁴ § 330 odst. 3 IZ.

⁴⁰⁵ Maršíková et al. 2018, s. 710-711.

⁴⁰⁶ Hásová et al 2014, s. 1084.

⁴⁰⁷ Maršíková et al. 2018, s. 711.

⁴⁰⁸ § 61 a 66 IZ.

⁴⁰⁹ § 171 odst. 1 a 4 IZ.

⁴¹⁰ Pohledávky podle § 33 odst. 3 a 73 odst. 3 ZPr.

⁴¹¹ § 330 odst. 4 IZ.

management dlužníka je podmínkou úspěšné reorganizace, protože je v zájmu věřitelů vedoucí zaměstnanec udržet.⁴¹²

Po povolení reorganizace je dlužníkovi uložena povinnost vůči správci daně⁴¹³ sestavit mezitímní účetní závěrku ke dni předcházejícímu dni, kdy nastaly účinky povolení reorganizace.⁴¹⁴ Přestože hovoříme o důležité povinnosti vzhledem k dalšímu průběhu insolvenčního řízení, může její plnění způsobit jednorázové obtíže zejména u větších podnikatelů.⁴¹⁵

Za trvání reorganizace vykonává dlužník určitá práva, která by v případě konkursu vykonával insolvenční správce, pouze s předchozím souhlasem věřitelského výboru.⁴¹⁶ Omezení se týká fixních smluv, výpůjčky, nájemních a podnájemních smluv a odmítnutí daru nebo dědictví. Právní jednání v souvislosti s uvedenými typy smluv jsou podmíněna souhlasem věřitelského výboru.⁴¹⁷ Zvláštní režim, odlišný od konkursu, zavádí Insolvenční zákon pro smlouvy o vzájemném plnění. Dlužník může odmítnout jejich plnění do třiceti dnů od povolení reorganizace; nevyjádří-li se tak, musí smlouvu o vzájemném plnění splnit.⁴¹⁸ Tyto restriktce právních jednání dlužníka byly zavedeny do Insolvenčního zákona Revizní novelou.⁴¹⁹

Po povolení reorganizace může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce nebo věřitelského výboru, popřípadě *ex officio* zakázat dlužníkovi nakládat s majetkovou podstatou nebo jeho dispoziční oprávnění omezit; učiní tak zejména, pokud to vyžaduje zájem věřitelů.⁴²⁰ Sejde-li se takových návrhů více, insolvenční soud o nich rozhodne jedním usnesením, proti kterému není odvolání přípustné.⁴²¹ Přijatá opatření lze na návrh stejných osob kdykoli před schválením reorganizačního plánu

⁴¹² Maršíková et al. 2018, s. 711-712.

⁴¹³ Kozák et al. 2018, s. 1223.

⁴¹⁴ § 330 odst. 5 IZ.

⁴¹⁵ Hásová et al. 2014, s. 1084.

⁴¹⁶ § 330a odst. 1 IZ.

⁴¹⁷ Kozák et al. 2018, s. 1223-1224.

⁴¹⁸ § 330a odst. 2 IZ.

⁴¹⁹ Maršíková et al. 2018, s. 713.

⁴²⁰ § 332 odst. 1 IZ.

⁴²¹ § 332 odst. 2 IZ.

změnit nebo zrušit, ovšem nikoli *ex officio*.⁴²² Jestliže je dlužník takto omezen, přechází jemu odebraná oprávnění automaticky na insolvenčního správce.⁴²³ Insolvenční soud o tomto nemusí vydat samostatné rozhodnutí.⁴²⁴ Dojde-li k zamítnutí návrhu na omezení dlužníka, může navrhovatel podat další návrh až po uplynutí třiceti dnů od zamítnutí.⁴²⁵ Nedodrží-li navrhovatel uvedené omezení, bude jeho návrh odmítnut.⁴²⁶ V praxi se vyskytuje snaha omezit dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou poměrně často.⁴²⁷

Po povolení reorganizace je role insolvenčního správce oproti konkursu značně omezena.⁴²⁸ Insolvenční správce ve sledovaném období vykonává dohled na činnosti dlužníka, zjišťuje majetkovou podstatu a pořizuje její soupis, vede incidenční spory, sestavuje a doplňuje seznam věřitelů, podává zprávy věřitelskému výboru a plní činnosti a úkoly, které mu byly uloženy insolvenčním soudem.⁴²⁹ Povinnosti insolvenčního správce byly zpřesněny Revizní novelou.⁴³⁰ Je již jednoznačné, že insolvenční správce pokračuje ve zjišťování majetkové podstaty a jejím soupisu i po povolení reorganizace.⁴³¹ Postavení insolvenčního správce po povolení reorganizace můžeme přirovnat k agentovi věřitelské výboru.⁴³² Mnohdy také věřitelé postavení insolvenčního správce na základě reorganizačního plánu posílí oproti zákonné úpravě (samozřejmě za souhlasu konkrétního správce).⁴³³

Zveřejněním rozhodnutí o povolení reorganizace v insolvenčním rejstříku dochází k pozastavení výkonu valné hromady nebo členské schůze dlužníka⁴³⁴, přičemž

⁴²² Pilátová et al. 2017, s. 166. § 332 odst. 2 IZ.

⁴²³ § 332 odst. 3 IZ.

⁴²⁴ Kozák et al. 2018, s. 1227.

⁴²⁵ § 332 odst. 2 IZ.

⁴²⁶ Maršíková et al. 2018, s. 716.

⁴²⁷ Hášová et al. 2014, s. 1086.

⁴²⁸ Maršíková et al. 2018, s. 714.

⁴²⁹ § 331 IZ.

⁴³⁰ Kozák et al. 2018, s. 1225.

⁴³¹ Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. KSBR 40 INS 22284/2012 1 VSOL 899/2013-B-29: „[Z] ustanovení § 331 IZ pak plyne, že insolvenční správce pokračuje mimo jiné i po provedení soupisu ve zjišťování majetkové podstaty a jejím soupisu.“

⁴³² Hášová et al. 2014, s. 1086.

⁴³³ Maršíková et al. 2018, s. 714.

⁴³⁴ Valná hromada, respektive členská schůze je nevyšším orgánem společnosti s ručením omezeným (§ 167 až 201 ZOK), akciové společnosti (§ 398 až 434 ZOK) a družstva (§ 635 až 704 ZOK).

namísto valného hromady potažmo členské schůze rozhoduje insolvenční správce.⁴³⁵ Z orgánu kolektivního se tedy stává orgán individuální.⁴³⁶ Není zřejmé, zda se uvedené pravidlo použije i na všechny společníky u osobních společností⁴³⁷, nicméně je to bezpečný předpoklad.⁴³⁸ Smyslem uvedeného přechodu rozhodovacích pravomocí je mimo jiné zamezit zahlcení insolvenčního řízení žalobami věřitelů na neplatnost rozhodnutí valné hromady.⁴³⁹ Současně je reflektován stav, kdy zájmy společníků či akcionářů dlužníka nejsou v souladu se zájmy věřitelů, což platí o to více v případě prodejní reorganizace.⁴⁴⁰ Právo společníků či akcionářů volit a odvolávat členy statutárního orgánu a dozorčí rady dlužníka je ale nedotčeno.⁴⁴¹ V původním znění Insolvenčního zákona tomu tak bylo vždy, Revizní novela nicméně posílila práva věřitelů.⁴⁴² Je-li reorganizace povolena na základě věřitelského návrhu, či ztratí-li dlužník právo sestavit reorganizační plán, přechází právo volit a odvolávat členy statutárního orgánu a dozorčí rady dlužníka na věřitelský výbor.⁴⁴³ Rozšíření pravomocí věřitelů reflektuje častou okolnost, že v případě insolvenčního návrhu věřitele je namíste pochybovat o kvalitách dosavadního vedení dlužníka.⁴⁴⁴ Pro případ prodejní reorganizace lze věřitelům doporučit, aby včas zbavili dlužníka práva sestavit reorganizační plán⁴⁴⁵, nebyla-li reorganizace povolena na návrh věřitele. Takto mohou věřitelé předejít nežádoucímu působení společníků či akcionářů na management. Věřitelský výbor má pak vždy právo zvolit člena statutárního orgánu nebo dozorčí rady na uvolněné místo v důsledku zániku funkce, není-li zvolen podle zvláštního právního předpisu do třiceti dnů.⁴⁴⁶ Taková situace může nastat, pokud např. zanikne funkce člena statutárního orgánu v důsledku skončení funkčního období a nelze včas svolat

⁴³⁵ § 333 odst. 1 IZ.

⁴³⁶ Kozák et al. 2018, s. 1232.

⁴³⁷ Do kategorie osobních společností se řadí veřejné obchodní společnosti (§ 95 až 117 ZOK) a komanditní společnosti (§ 118 až 131 ZOK), přičemž u obou typů osobních společností tvoří nejvyšší orgán všichni společníci (§ 44 odst. 1 ZOK).

⁴³⁸ Kozák et al. 2018, s. 1232.

⁴³⁹ Hásová et al. 2014, s. 1088.

⁴⁴⁰ Maršíková et al. 2018, s. 717.

⁴⁴¹ § 333 odst. 2 IZ.

⁴⁴² Revizní novela, část první, bod 194, s. 30.

⁴⁴³ § 333 odst. 2 IZ.

⁴⁴⁴ Kozák et al. 2018, s. 1233.

⁴⁴⁵ Postupem podle § 339 odst. 3 IZ.

⁴⁴⁶ § 333 odst. 3 IZ. Tímto zvláštním předpisem bude zpravidla Zákon o obchodních korporacích.

valnou hromadu.⁴⁴⁷ Je sporné, zda může věřitelský výbor volit a odvolat členy statutárních orgánů⁴⁴⁸ osobních společností. Předpokládám však, že spíše nikoli.⁴⁴⁹

Dlužník, je-li fyzickou osobou, popřípadě statutární orgán dlužníka, je-li dlužník právnickou osobou, mají ve fázi po povolení reorganizace povinnosti a odpovědnost insolvenčního správce (je-li dlužník insolvenčním navrhovatelem, poté již od okamžiku podání insolvenčního návrhu).⁴⁵⁰ Management dlužníka se v této fázi stává vázán svěřeneckými povinnostmi vůči věřitelům (na místo společníků).⁴⁵¹

3.6 Věřitelé při reorganizaci

Insolvenční zákon pro případ řešení úpadku reorganizací modifikuje obecná práva věřitelů jako účastníků insolvenčního řízení.⁴⁵² Reorganizace se tak účastní jen přihlášení věřitelé, jakož i věřitelé pohledávek za majetkovou podstatou a věřitelé jim postavení na roveň.⁴⁵³ Pohledávka věřitele, jež nebyla řádně a včas přihlášena, není předmětem řízení, a tudíž se v něm neuspokojuje a ani nepřezkoumává.⁴⁵⁴ Taková okolnost jde k tíži věřitele, který se pak neúčastní reorganizace. Samozřejmostí je neúčast věřitelů, k jejichž pohledávkám nepřihlíží.⁴⁵⁵

Za věřitele dlužníka se v reorganizaci pokládají i společníci a členové dlužníka, přičemž za jejich pohledávky se považuje právo vyplývající z účasti v osobě dlužníka.⁴⁵⁶ Jedná se o společníky veřejných obchodních společností, komanditních společností a společností s ručením omezeným, akcionáře akciových společností a členy družstva.⁴⁵⁷ Jedná se např. o právo na výplatu dividendy či právo na likvidační zůstatek. Co se týče ostatních typů pohledávek za dlužníkem, jako např. z titulu prodeje majetku,

⁴⁴⁷ Hášová et al. 2014, s. 1088.

⁴⁴⁸ Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci (§ 106 ZOK) a statutárním orgánem komanditní společnosti jsou všichni komplementáři (§ 125 ZOK).

⁴⁴⁹ Viz Kozák et al. 1233: „[Volit] členy statutárního orgánu, kteří mají být současně společníky obchodní společnosti, by bylo v rozporu se smyslem a obsahem postavení těchto osob.“

⁴⁵⁰ Hášová et al. 2014, s. 1083. Viz také § 229 odst. 5 IZ ve spojení s § 36 a 37 IZ.

⁴⁵¹ Richter 2017, s. 482.

⁴⁵² Maršíková et al. 2018, s. 718.

⁴⁵³ § 334 IZ. Tito věřitelé uplatňují své pohledávky postupem podle § 173 an. IZ nebo § 203 IZ.

⁴⁵⁴ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze dne 31. 5. 2011, sp. zn. KSCB 28 INS 1740/2011 1 VSPH 605/2011-P68-8.

⁴⁵⁵ Hášová a Moravec 2013, s. 191.

⁴⁵⁶ § 335 odst. 1 IZ.

⁴⁵⁷ Kozák et al. 2014, s. 1236.

mají společníci, akcionáři a členové dlužníka standardní postavení zajištěného či nezajištěného věřitele (za předpokladu řádného a včasného přihlášení pohledávky).⁴⁵⁸ Společníci a členové dlužníka se účastní reorganizace, ovšem výše jejich pohledávek z účasti je rovna nule (při postavení nezajištěného věřitele).⁴⁵⁹ Tím je zajištěno, že společníci a členové dlužníka (tedy povětšinou vinící úpadku) neovlivní uspokojení ostatních věřitelů⁴⁶⁰, a též je vyřešen problém hlasování společníků a členů dlužníka na schůzi věřitelů (ti se jí mohou účastnit, ale nemohou ji ovlivnit)⁴⁶¹. Postavení společníků a členů při schvalování reorganizačního plánu není ovšem dotčeno.⁴⁶² Musím zmínit ještě jeden zásadní efekt toho, že pohledávky společníků a členů dlužníka vyplývající z majetkové účasti v dlužníkovi jsou rovné nule „[a] sice pokud reorganizační plán stanoví, že akcie/obchodní podíly přechází účinností reorganizačního plánu na dlužníka či třetí osoby, nemají akcionáři či společníci z titulu takového přechodu akcií či obchodních podílů vůči jejich nabyvateli žádné pohledávky, a to právě s ohledem na nulovou hodnotu těchto akcií či obchodních podílů.“⁴⁶³

Pro přezkoumání přihlášených pohledávek a přezkumné jednání platí po povolení reorganizace obecná úprava Insolvenčního zákona.⁴⁶⁴ Výjimku představuje popěrný úkon dlužníka při přezkumném jednání, jemuž jsou v reorganizaci přiznány stejné účinky jako popření pohledávky insolvenčním správcem. Proběhne-li přezkumné jednání před povolením reorganizace, nabývá popěrný úkon dlužníka uvedených účinků dnem, kdy nastaly účinky povolení reorganizace.⁴⁶⁵ Popěrný úkon dlužníka či věřitele nemá vliv na hlasovací práva.⁴⁶⁶ Den, kdy nastaly účinky reorganizace, je rozhodným dnem pro určení počátku lhůty k podání žaloby o určení pravosti, výše nebo pořadí pohledávky. Žaloba věřitele nevykonatelné pohledávky, která byla popřena dlužníkem, směřuje proti dlužníkovi.⁴⁶⁷ V případě vykonatelné pohledávky, jež byla přiznána

⁴⁵⁸ Maršíková et al. 2018, s. 719.

⁴⁵⁹ § 335 odst. 2 IZ.

⁴⁶⁰ Kozák et al. 2018, s. 1236.

⁴⁶¹ Hásová et al. 2014, s. 1089.

⁴⁶² § 335 odst. 2 IZ ve spojení s § 347 odst. 2 IZ.

⁴⁶³ Maršíková et al. 2018, s. 720.

⁴⁶⁴ § 336 odst. 1 IZ a § 190 až 202 IZ.

⁴⁶⁵ § 336 odst. 2 IZ.

⁴⁶⁶ Kozák et al. 2018, s. 1238.

⁴⁶⁷ § 336 odst. 2 IZ.

pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, může dlužník jako důvod popření uvést pouze skutečnosti, pro které lze zastavit výkon rozhodnutí nebo exekuci z důvodu promlčení nebo zániku pohledávky.⁴⁶⁸ Popěrný úkon věřitele nemá vliv na zjištění popřené pohledávky.⁴⁶⁹ Je-li reorganizace proměněna v konkurs, okamžikem účinnosti takového rozhodnutí nabývá popěrný úkon věřitele účinnost.⁴⁷⁰

Pro účely určení rozsahu uspokojení zjištěných pohledávek a hlasování věřitelů o reorganizačním plánu se věřitelé rozdělují do skupin, a to tím způsobem, že v každé skupině jsou věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy. Rozdělení do jednotlivých skupin včetně kritérií, podle kterých k rozdělení došlo, obsahuje reorganizační plán.⁴⁷¹ Rozdělení provádí navrhovatel reorganizačního plánu. Samostatnou skupinu musí vždy tvořit každý zajištěný věřitel, společníci a členové dlužníka a věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny.⁴⁷² Tím není vyloučeno vytvoření dalších skupin.⁴⁷³ Má-li věřitel dlužníka více pohledávek, může být současně členem více skupin, přičemž v každé skupině hlasuje pouze ohledně té pohledávky, ze které vyplývá jeho členství ve skupině.⁴⁷⁴

Každý jednotlivý zajištěný věřitel tvoří samostatnou skupinu, přičemž pohledávka zajištěného věřitele se zařazuje v hodnotě zajištění.⁴⁷⁵ V rozsahu rozdílu mezi hodnotou zajištěné pohledávky a hodnotou zajištění se pohledávka zajištěného věřitele považuje za nezajištěnou. Platí tak jednoduchá rovnice: kolik je zajištěných věřitelů, tolik je skupin zajištěných věřitelů. Je-li více zajištěných věřitelů se stejným pořadím seniority (např. na základě jejich dohody), musí všichni tito věřitelé být zařazeni do jedné skupiny.⁴⁷⁶ Další samostatnou skupinu tvoří všichni společníci, akcionáři a členové dlužníka. Tato skupina nabývá na významu zejména při schvalování

⁴⁶⁸ § 336 odst. 3 IZ.

⁴⁶⁹ § 336 odst. 4 IZ.

⁴⁷⁰ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. 176 ICm 3523/2014 101 VSPH 225/2016-43 (MSPH 76 INS 10547/2014).

⁴⁷¹ § 337 odst. 1 IZ.

⁴⁷² § 337 odst. 2 IZ.

⁴⁷³ Richter 2017, s. 500.

⁴⁷⁴ Maršíková et al. 2018, s. 724.

⁴⁷⁵ Viz § 167 odst. 3 IZ.

⁴⁷⁶ Richter 2017, s. 500.

reorganizačního plánu. Mají-li tito věřitelé další pohledávky, jsou současně členem dalších skupin. Obdobně tvoří samostatnou skupinu věřitelé, jejichž pohledávky nejsou dotčeny reorganizačním plánem. Za takovou Insolvenční zákon označuje pohledávku, jejíž výši, splatnost ani další vlastnosti a práva s ní spojená reorganizační plán nemění, a pohledávku, o níž tak věřitel písemně uznal.⁴⁷⁷ V praxi si lze takovou pohledávkou představit pouze obtížně.⁴⁷⁸ Dále se za pohledávku nedotčenou reorganizačním plánem pokládá pohledávka, u které pro prodlení dlužníka došlo ke ztrátě výhody splátek, jestliže reorganizační plán stanoví splatnost jistiny včetně úroků stejně jako před prodlením, nemění žádná další práva spojená s předmětnou pohledávkou (s výjimkou práv věřitele spojených s účinky zahájení insolvenčního řízení nebo s již nastalým prodlením dlužníka) a stanoví, že všechny splátky jistiny a úroku, které měl dlužník zaplatit před svým prodlením do dne účinnosti reorganizačního plánu, budou uhrazeny neprodleně po jeho účinnosti.⁴⁷⁹ *De facto* se jedná o pohledávky, jejichž splatnost v důsledku porušení akcelerovala (např. pohledávky finančních institucí).⁴⁸⁰ Skupina věřitelů nedotčených reorganizačním plánem nemusí být v plánu uvedena.⁴⁸¹

Čtvrtou *de facto* obligatorní skupinu tvoří věřitelé zjištěných nezajištěných pohledávek neboli věřitelé obecní.⁴⁸² Bez jejich účasti si nelze reorganizaci moc dobře představit. Vzhledem ke skutečnosti, že věřitelé se rozdělují do skupin také pro potřebu určení rozsahu uspokojení pohledávek⁴⁸³, měly by být pohledávky obecných věřitelů zpravidla zařazeny do jedné skupiny a uspokojeny ve stejné výši v duchu zásady *par conditio creditorum*. Obecní věřitelé tvoří zásadně jednu skupinu.⁴⁸⁴ Otázka, kdy lze obecného věřitele zařadit do jiné či samostatné skupiny, tvoří jednu z nejsložitějších

⁴⁷⁷ § 337 odst. 3 IZ.

⁴⁷⁸ Hášová et al. 2014, s. 1094.

⁴⁷⁹ § 337 odst. 4 IZ.

⁴⁸⁰ Richter 2017, s. 502-503.

⁴⁸¹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 8. 2010, sp. zn. KSBR 24 (32) INS 2062/2009 2 VSOL 264/2010-B-175.

⁴⁸² Richter 2017, s. 501.

⁴⁸³ Viz § 337 odst. 1 IZ.

⁴⁸⁴ Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 8. 2010, sp. zn. KSBR 24 (32) INS 2062/2009 2 VSOL 264/2010-B-175: „[Pokud] mají být pohledávky všech obecných věřitelů uspokojeny ve stejné výši, nevidí odvolací soud, shodně jako soud prvního stupně, důvod, proč dále dělit skupinu obecných věřitelů podle hospodářských zájmů.“

v insolvenčním právu u nás i ve světě.⁴⁸⁵ Zvláštní zařazení obecného věřitele může mít smysl zejména, pokud by jeho postavení bylo při uspokojování pohledávek odlišné od ostatních obecných věřitelů.⁴⁸⁶ Dlužník by si především měl dát pozor, aby do skupiny obecných věřitelů nezařadil věřitele pohledávek za majetkovou podstatou či pohledávek jim postaveným na roveň (ti nehlasují o reorganizačnímu plánu⁴⁸⁷). Tyto pohledávky mají zvláštní, preferované postavení. Nelze je považovat za pohledávky reorganizačním plánem nedotčené (takové pohledávky je nutné přihlásit) a jejich zařazení do skupiny obecných věřitelů by mohlo znemožnit schválení reorganizačního plánu pro rozpor se zákonem.⁴⁸⁸ Reorganizační plán může vytvořit další skupiny věřitelů, přičemž vždy by měl ctít zásadu rovného postavení věřitelů se shodným právním postavením či shodným ekonomickým zájmem.⁴⁸⁹ Přestože je dlužníkovi dopřána určitá diskrece při tvoření skupin věřitelů, nikdy by neměl být motivován při řazení pohledávek do skupin snahou manipulativně dosáhnout schválení reorganizačního plánu.⁴⁹⁰ Právě proto má konečné slovo ve věci rozřazení věřitelů do skupin insolvenční soud.

Rozdělení do skupin a jeho zdůvodnění posoudí insolvenční soud při schvalování reorganizačního plánu.⁴⁹¹ Na návrh věřitele označeného v reorganizačním plánu či předkladatele plánu může insolvenční soud provést test rozdělení věřitelů a posoudit tak vhodnost zařazení věřitelů do jednotlivých skupin.⁴⁹² Na základě takového návrhu je insolvenční soud pak oprávněn před schválením reorganizačního plánu zařadit věřitele do jiné skupiny.⁴⁹³ Insolvenční soud není omezen navrženými skupinami, může

⁴⁸⁵ Richter 2017, s. 501.

⁴⁸⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 8. 2010, sp. zn. KSBR 24 (32) INS 2062/2009 2 VSOL 264/2010-B-175.

⁴⁸⁷ Viz § 51 odst. 4 IZ (na jisto postaveno až Revizní novelou).

⁴⁸⁸ Richter 2017, s. 501-502.

⁴⁸⁹ Maršíková et al. 2018, s. 725.

⁴⁹⁰ Richter 2017, s. 504-505.

⁴⁹¹ § 337 odst. 5 IZ.

⁴⁹² Kozák et al. 2018, s. 1246. Je však vždy na věřiteli, aby si zařazení do skupin ověřil. Maršíková 2015, s. 208.

⁴⁹³ § 330 odst. 6 IZ.

vytvořit i skupinu novou.⁴⁹⁴ Návrh lze učinit do rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu.⁴⁹⁵ Proti rozhodnutí o návrhu není odvolání přípustné.

3.7 Reorganizační plán

3.7.1 Projekt reorganizace

Dohoda o reorganizaci, Insolvenčním zákonem označovaná jako reorganizační plán, představuje esenciální komponent každé reorganizace, jelikož upravuje postavení osob dotčených reorganizací, a to na základě opatření sledujících sanaci provozu dlužníkovy obchodního závodu a uspořádání vzájemných vztahů mezi věřiteli a dlužníkem⁴⁹⁶. Tato opatření vyjmenovává Insolvenční zákon pouze demonstrativně. Dlužník může navrhnout i jiná opatření. Reorganizační plán vymezuje nejenom způsob provedení a pravidla reorganizace, ale také rozsah uspokojení věřitelů, omezení a roli statutárního a popřípadě též kontrolního orgánu dlužníka (existuje-li) a vztah mezi dlužníkem a jeho společníky, respektive akcionáři či členy.⁴⁹⁷ V každém případě Insolvenční zákon dbá na to, aby reorganizační plán byl důkladný, přesný a obsahoval relevantní, jasně formulované a objektivně kontrolovatelné podmínky splnění.⁴⁹⁸ Co do své podstaty, reorganizační plán představuje návrh smlouvy *sui generis*.⁴⁹⁹

Reorganizační plán se předkládá insolvenčnímu soudu. Po předložení nesmí žádná osoba až do zprávy o reorganizačním plánu vyvíjet činnost směřující k přijetí nebo odmítnutí reorganizačního plánu a předkladatel se musí zdržet činností, jež jsou v rozporu s plánem či ovlivňují jeho splnění.⁵⁰⁰ V důsledku po předložení reorganizačního plánu nemůže insolvenční správce nabízet majetkovou podstatu k prodeji nebo zajištění věřitelé a věřitelé za podstatou se nemohou domáhat svých práv způsobem, jenž by mohl ohrozit opatření podle plánu.⁵⁰¹ Předkladatel se může odchýlit

⁴⁹⁴ Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2012, sp. zn. KSOS 36 INS 4962/2010 3 VSOL 731/2012-B-197. „[Odvolací] soud nesouhlasí ani s námitkami, že ustanovení § 337 odst. 6 IZ nedává soudu pravomoc zřídit samostatnou skupinu věřitelů.“

⁴⁹⁵ Kozák et al. 2018, s. 1246.

⁴⁹⁶ § 338 odst. 1 IZ.

⁴⁹⁷ Maršíková et al. 2018, s. 727.

⁴⁹⁸ Hásová et al. 2014, s. 1105.

⁴⁹⁹ Kozák et al. 2018, s. 1260.

⁵⁰⁰ § 338 odst. 2 IZ.

⁵⁰¹ Maršíková et al. 2018, s. 728.

v reorganizačním plánu od ustanovení Insolvenčního zákona ve věci rozsahu uspokojení věřitelů, nakládání s majetkovou podstatou, nebo závazků dlužníka po skončení reorganizace.⁵⁰² Taková odchylka musí být v plánu vymezena a schválena věřiteli a následně insolvenčním soudem.⁵⁰³ Další průběh insolvenčního řízení musí být v souladu s reorganizačním plánem, nedojde-li k jeho změně.⁵⁰⁴ Reorganizační plán představuje tudíž pro dotčené subjekty závazný dokument.⁵⁰⁵

Ačkoli Insolvenční zákon předpokládá, že obsahem reorganizačního plánu jsou opatření sledující sanaci, v praxi jsou časté případy, kdy dochází k prodeji obchodního závodu dlužníka (prodejní reorganizace).⁵⁰⁶ Tento typ reorganizace Insolvenční zákon připouští, přičemž sanací je v daném kontextu myšleno zachování provozu dlužníkovy obchodního závodu pod novým investorem. Reorganizační plán pak bude obsahovat podmínky takového prodeje včetně výše a úhrady kupní ceny.⁵⁰⁷ Zda ale ve skutečnosti dojde k sanaci dlužníkovy závodu, bude vždy záležet na úmyslu investora.

Reorganizační plán je souhrnem ekonomických opatření, jejichž účelem je zajistit co nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení věřitelů. Bez nadsázky tak lze reorganizační plán označit za projekt reorganizace.⁵⁰⁸

3.7.2 Právo předložit reorganizační plán

V předjednané reorganizaci předkládá reorganizační plán vždy dlužník. Ve všech ostatních případech platí, že dlužník má předností právo předložit reorganizační plán ve lhůtě 120 dnů od povolení reorganizace, a to i když insolvenční návrh podal věřitel; tuto lhůtu může na návrh dlužníka insolvenční soud prodloužit, maximálně však o 120 dnů.⁵⁰⁹ Odvolání pro takovému rozhodnutí není přípustné.⁵¹⁰ V důsledku může dlužník, který plní kritéria kvantitativního testu, strávit pod ochrannou automatického

⁵⁰² § 338 odst. 3 IZ.

⁵⁰³ Kozák et al. 2018, s. 1249.

⁵⁰⁴ § 338 odst. 4 IZ.

⁵⁰⁵ Kozák et al. 2018, s. 729.

⁵⁰⁶ Maršíková et al. 2018, s. 727.

⁵⁰⁷ Maršíková et al. 2018, s. 727.

⁵⁰⁸ Kozák et al. 2018, s. 1249.

⁵⁰⁹ § 339 odst. 1 IZ.

⁵¹⁰ § 339 odst. 5 IZ.

moratoria déle než 360 dnů, aniž by předložil kompletní návrh organizačního plánu.⁵¹¹ Jelikož je pro úspěšný průběh reorganizace zásadní, aby byl reorganizační plán schválen co nejdříve⁵¹², může insolvenční soud na návrh či *ex officio* rozhodnout o zkrácení či ukončení lhůty pro předložení plánu, zejména pokud dlužník řádně nepokračuje v sestavování plánu, nebo postupuje způsobem, který může reorganizaci zmařit, popřípadě neplatí řádně úroky zajištěných věřitelů.⁵¹³ Obdobně insolvenční soud ukončí lhůtu pro předložení plánu, pokud dlužník oznámí, že reorganizační plán předložit nehodlá, přičemž takový dlužník ztrácí přednostní právo předložit plán.⁵¹⁴ Podpisy na písemném vzdání se práva předložit reorganizační plán musí být úředně ověřeny, čímž se předchází možnému nekalému jednání ze strany věřitelů.⁵¹⁵ Přednostní právo předložit reorganizační plán pak také ztrácí dlužník, o němž se takto usnesla schůze věřitelů prostou většinou přítomných věřitelů (podle výše pohledávek).⁵¹⁶ Před povolením reorganizace toť může učinit schůze věřitelů vždy i bez uvedení důvodu, po povolení reorganizace je třeba takové rozhodnutí schůze odůvodnit (viz důvody pro odejmutí přednostního práva předložit reorganizační plán).⁵¹⁷ Odvolání proti rozhodnutí insolvenčního soudu o odejmutí přednostního práva předložit plán či zkrácení nebo ukončení lhůty k jeho předložení není přípustné, nehledě zda návrh podal dlužník nebo věřitel.⁵¹⁸ Zanikne-li právo dlužníka předložit reorganizační plán či je mu odebráno, schůze věřitelů může rozhodnout, kdo nabývá přednostní právo plán předložit; nestane-li se tak, insolvenční soud vyzve k předložení plánu osoby, které návrh na reorganizaci podaly nebo s k němu připojily.⁵¹⁹ Na tyto osoby se poté použijí výše uvedená pravidla.

Nepodaří-li se oprávněné osobě (ať již je jí kdokoliv) nebo osobě určené schůzi věřitelů sestavit reorganizační plán řádně a včas, popřípadě je-li této osobě přednostní právo předložit plán insolvenčním soudem odebráno, reorganizace bude proměněna

⁵¹¹ Richter 2017, s. 484.

⁵¹² Kozák et al.

⁵¹³ § 339 odst. 4 IZ.

⁵¹⁴ § 339 odst. 2 a 4 IZ.

⁵¹⁵ § 339 odst. 4 IZ.

⁵¹⁶ § 339 odst. 3 IZ ve spojení s § 49 odst. 1 IZ.

⁵¹⁷ Maršíková et al. 2018, s. 731.

⁵¹⁸ § 339 odst. 5 IZ. Viz také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2012, sp zn. KSPH 41 INS 11480/2010 2 VSPH 1330/2011-B-261 2 VSPH 1331/2011-B-261.

⁵¹⁹ § 339 odst. 6 IZ.

v konkurs.⁵²⁰ Tomu lze předejít, pokud bude podán návrh na svolání schůze věřitelů za účelem určení osoby, která sestaví plán; pokud taková osoba reorganizační plán nestaví či jej vezme zpět, reorganizace bude vždy změněna v konkurs.⁵²¹

Až Revizní novelou bylo zavedeno pravidlo, podle něhož může schůze věřitelů určit osobu, která má přednostní právo předložit reorganizační plán.⁵²² Schůze věřitelů není ve výběru takové osoby omezena, může se jí stát například věřitel či insolvenční správce. Platí ale, že zvolená osoba se může přednostního práva na předložení plánu vzdát, nebo jí může insolvenční soud lhůtu pro předložení reorganizačního plánu zkrátit, ukončit, nebo prodloužit.⁵²³ K přijetí rozhodnutí schůze věřitelů o odebrání či přisouzení přednostního práva předložit plán postačí prostá většina přítomných věřitelů podle výše pohledávek.⁵²⁴ Zde se projevuje problematická nekonzistence Insolvenčního zákona. K přijetí rozhodnutí schůze věřitelů o řešení úpadku reorganizací či konkursem vyžaduje Insolvenční zákon kvalifikovanou většinu věřitelů.⁵²⁵ Pokud ovšem návrh na reorganizaci podá pouze dlužník, toho následně schůze věřitelů zbaví prostou většinou hlasů přednostního práva předložit reorganizační plán, aniž by pověřila jeho sestavením jinou osobu, mohou věřitelé docílit toho, že dlužníkův úpadek se bude řešit konkursem a nikoli reorganizací.⁵²⁶ Samozřejmě za předpokladu, že žádný přihlášený věřitel nepodal návrh na povolení reorganizace, nebo se k němu nepřipojil (a tudíž insolvenční soud nemůže pověřit sestavením plánu jinou osobu).⁵²⁷ Jinými slovy, věřitelé mohou tímto postupem dosáhnout konkursu, aniž by k tomu potřebovali kvalifikovanou většinu hlasů, respektive snížit potřebné kvorum k prosazení konkursu z kvalifikované většiny na většinu prostou. Současně mohou věřitelé zamezit návrhu na povolení reorganizace ze strany věřitele, jelikož tento musí být schválen schůzí věřitelů, a to opět prostou

⁵²⁰ § 363 odst. 1 IZ.

⁵²¹ § 363 odst. 1 písm. b) IZ. Návrh na svolání schůze věřitelů musí být podán do 30 dnů od chvíle, kdy oprávněná osoba nebo osoba určená schůzí věřitelů zmeškala povinnost sestavit reorganizační plán nebo plán vzala zpět.

⁵²² Maršíková et al. 2018, s. 731.

⁵²³ § 339 odst. 6 IZ.

⁵²⁴ Viz § 49 odst. 1 IZ.

⁵²⁵ § 151 odst. 1 IZ.

⁵²⁶ Richter 2017, s. 486-487.

⁵²⁷ Viz § 339 odst. 6 IZ.

většinou hlasů.⁵²⁸ Výsledek popsané nekonzistence je neúprosný: prostá většina hlasů věřitelů počítaná podle výše pohledávek je schopna zbavit dlužníka práva předložit reorganizační plán, zamezit jakémukoli návrhu na reorganizaci ze strany dalších věřitelů a v důsledku nezvolení osoby pověřené sestavením plánu prosadit konkurs.

3.7.3 Náležitosti a obsah reorganizačního plánu

Reorganizační plán je komplexním dokumentem, podle něhož se reorganizace odehrává. Je proto zcela nezbytné, aby veškeré údaje v něm obsažené věrně reflektovaly dlužníkovu právní a ekonomickou realitu.⁵²⁹ Navrhovatel reorganizačního plánu by měl obsáhnout veškeré záležitosti spojené s hladkým průběhem reorganizace, pročež je mu poskytnuto za účelem jeho přípravy až 240 dnů lhůty. Samozřejmostí je srozumitelnost a určitost plánu. Řádně sestavený reorganizační plán vždy obsahuje⁵³⁰:

- rozdělení věřitelů do skupin včetně určení, jak bude s pohledávkami věřitelů v jednotlivých skupinách nakládáno;
- určení konkrétního způsobu reorganizace;
- určení konkrétních opatření za účelem plnění reorganizačního plánu, zejména určení osob, které mají dispoziční oprávnění k majetkové podstatě, a to včetně rozsahu těchto práv;
- údaj, zda bude dlužníkův obchodní závod (nebo jeho část) pokračovat v provozu a pokud ano, tak za jakých podmínek⁵³¹;
- označení osob, jež se budou podílet na financování plnění reorganizačního plánu nebo převezmou některé dluhy dlužníka anebo zajistí jejich splnění, a to včetně rozsahu, v jakém jsou tak ochotny učinit;
- údaj, jak reorganizační plán ovlivní zaměstnanost, včetně opatření, jež mají být na tomto poli uskutečněna; reorganizace se dotkne zaměstnanosti prakticky ve

⁵²⁸ Richter 2017, s. 486-487.

⁵²⁹ § 340 odst. 3 IZ.

⁵³⁰ § 340 odst. 1 IZ.

⁵³¹ Zde je vidět, že Insolvenční zákon počítá s prodejními reorganizacemi, a opět se ukazuje, že označení reorganizace za *a priori* sanační řešení je nepřesné a zavádějící.

všech případech – reorganizační plán by proto měl popsat kolik zaměstnanců bude propuštěno apod.,⁵³²

- údaj, jaké závazky vůči věřitelům bude mít dlužník po skončení reorganizace; a
- údaj, jak je zajištěno splnění pohledávek, ohledně nichž je veden incidenční spor, a pohledávek vázaných na odkládací podmínku, a to včetně výše částky určené k uspokojení takových pohledávek pro každou skupinu věřitelů a celkové výše částky určené k uspokojení těchto pohledávek podle reorganizačního plánu (je tak vysloven požadavek, aby s uvedenými pohledávkami bylo zacházeno, jako kdyby se jednalo o pohledávky zjištěné⁵³³);⁵³⁴ a
- ohledně věřitelů, do jejichž práv reorganizační plán zasahuje, údaj, o jakou část se jejich pohledávka snižuje nebo po jakou dobu se odkládá její splatnost nebo vykonatelnost, a v čem spočívá jiný zásah do práva věřitele⁵³⁵.

Náležitosti reorganizačního plánu upravuje Vyhláška⁵³⁶, která rozvíjí zákonný rámec reorganizačního plánu.

Předkladatel plánu by měl mít na paměti, je-li reorganizační plán titulem pro zápis změn v obchodním rejstříku, že z něj musí být zřejmé, jaké údaje mají být z obchodního rejstříku vymazány, respektive do něj zapsány.⁵³⁷ Obdobně může být reorganizační plán titulem pro změnu práv, která se vkládají či zapisují do katastru nemovitostí. Je tudíž vhodné, aby reorganizační plán obsahoval veškeré potřebné projevy vůle a ostatní zákonné náležitosti a rovnou tak mohl posloužit jako podklad pro zápis změn ve veřejných rejstřících, ke kterým má jeho účinností dojít.⁵³⁸ V závislosti

⁵³² Kozák et al. 2018, s. 1255.

⁵³³ Maršíková et al. 2018, s. 734.

⁵³⁴ § 340 odst. 2 IZ. Za takové zajištění lze například označit uložení finančních prostředků do soudní či notářské úschovy. Viz Kozák et al. 2018, s. 1256. Vždy bude nezbytné, aby prostředky k plnění uvedených pohledávek byly reálně vymezeny. Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. KSPL 27 INS 1573/2009 3 VSPH 441/2010-B-81.

⁵³⁵ § 341 odst. 3 IZ.

⁵³⁶ § 1 písm. i) a § 14 Vyhlášky.

⁵³⁷ § 341 odst. 4 IZ.

⁵³⁸ Maršíková et al. 2018, s. 735.

na navrhovaném způsobu reorganizace a opatřeních k zajištění jejího průběhu musí být k reorganizačnímu plánu přiloženy následující doklady⁵³⁹:

- nové znění zakladatelského dokumentu či jiného dokumentu upravujícího vnitřní poměry dlužníka (má-li podle reorganizačního plánu dojít ke změně ve vnitřních poměrech dlužníka);
- prohlášení osob ochotných financovat provedení reorganizačního plánu, převzít některé z dlužníkových závazků anebo tyto zajistit s uvedením rozsahu, jehož se prohlášení týká; prohlášení musí být učiněno písemně s úředně ověřeným podpisem;
- prohlášení dlužníkovy manžela, že souhlasí s použitím majetku ve společném jmění manželů, má-li být podle reorganizačního plánu tento majetek použit; prohlášení musí být učiněno písemně s úředně ověřeným podpisem;
- není-li předkladatelem reorganizačního plánu dlužník, prohlášení dlužníka (fyzické osoby) či neomezeně ručících společníků dlužníka (právnícké osoby) o ochotě pokračovat v provozu závodu, pokud tak předpokládá reorganizační plán; prohlášení musí být učiněno písemně s úředně ověřeným podpisem;
- aktualizované seznamy majetku a závazků dlužníka ke dni předložení reorganizačního plánu, mají-li být věřitelé uspokojováni z provozu závodu;
- smlouvy uzavřené s odkládací podmínkou váznoucí na schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem; a
- seznam a popis významných smluv, které mají být podle reorganizačního plánu po jeho schválení insolvenčním soudem uzavřeny.

Výčet příloh reorganizačního plánu je příkladný, respektive není uzavřený.⁵⁴⁰ Lze si představit i jiné přílohy korespondující s konkrétním způsobem reorganizace, jež bude překladačel povinen insolvenční soudu předložit. Bude vždy záležet na konkrétní

⁵³⁹ § 342 IZ.

⁵⁴⁰ Kozák et al. 2018, s. 1266.

podobě reorganizačního plánu. Předkladatel reorganizačního plánu by měl jeho přípravě obětovat dostatečnou péči, dbát ustanovení Insolvenčního zákona a Vyhlášky a také reflektovat podobu předloženého plánu.

3.7.4 Způsob reorganizace

Zcela stěžejním údajem reorganizačního plánu je způsob provedení reorganizace. Insolvenční zákon uvádí demonstrativně sedm způsobů, jak lze provést reorganizaci.⁵⁴¹ Předkladatel reorganizačního plánu není ve výběru konkrétního způsobu jakkoli omezen; může se uchýlit ke kombinaci způsobů vyjmenovaných v Insolvenčním zákoně⁵⁴², nebo použít způsob odlišný. V praxi je ale téměř vždy potřeba kombinace vícero způsobů provedení.⁵⁴³ Insolvenční zákon slouží spíše jako inspirace pro překladatale plánu, jelikož v zásadě je přípustný jakýkoli způsob reorganizace, který zajistí věřitelům schválený rozsah uspokojení, průběžné hrazení pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postaveným na roveň a současně neodporuje Insolvenčnímu zákonu a dalším předpisům.⁵⁴⁴ V konsensuální reorganizaci je způsob provedení reorganizace do značné míry v režii dlužníka, kdežto je-li reorganizace nekonsensuální, výběr způsobu je pod kontrolou věřitelů.⁵⁴⁵ Následující výklad je zaměřen na způsoby uvedené v Insolvenčním zákoně.

Restrukturalizace pohledávek věřitelů.⁵⁴⁶ Předně lze reorganizačním plánem měnit parametry dluhu dlužníka jako je například výše, splatnost, úrokový výnos či pořadí dluhu. Z pohledu překladatale je podstatné, že dohoda o restrukturalizaci pohledávek je uzavírána se skupinou věřitelů, nikoli s jednotlivými věřiteli.⁵⁴⁷ Věřitelé rozhodují o reorganizačním plánu po skupinách, ne jednotlivě. Typicky dochází v rámci restrukturalizace pohledávek ke snížení jejich výše, k čemuž ostatně celá reorganizace

⁵⁴¹ § 341 odst. 1 IZ.

⁵⁴² § 342 odst. 2 IZ.

⁵⁴³ Hášová et al 2014, s. 1104.

⁵⁴⁴ Maršíková et al. 2018, s. 736.

⁵⁴⁵ Kozák et al. 2018, s. 1258-1259.

⁵⁴⁶ § 341 odst. 1 písm. a) IZ.

⁵⁴⁷ Richter 2017, s. 487.

směřuje.⁵⁴⁸ Míra prominutí dluhů bude pak odvislá od znaleckého posudku, jenž ocení majetkovou podstatu.⁵⁴⁹

Prodej celé majetkové podstaty či její části, popřípadě prodej obchodního závodu dlužníka.⁵⁵⁰ Insolvenční zákon připouští i prodej celé majetkové podstaty či celého obchodního závodu v rámci reorganizace. V daném případě je hlavním účelem reorganizace zajistit provoz obchodního závodu až do jeho prodeje třetí osobě⁵⁵¹. V praxi nicméně velmi často dochází k vyčlenění majetku podnikatele, který se lépe zpeněžuje odděleně (např. vozový park) nebo který by mohl komplikovat prodej obchodního závodu (např. sporné pohledávky), k oddělenému prodeji.⁵⁵² V prodejní reorganizaci bude nutné zbavit dosavadní statutární orgán dlužníka dispozičních práv k majetkové podstatě, jelikož ekonomická motivace managementu dlužníka k prodeji celé majetkové podstaty nebo celého závodu je nulová⁵⁵³. V případě prodeje celé majetkové podstaty či celého obchodního závodu dlužníka lze jen stěží hovořit o sanaci dlužníkovu podnikání. *De facto* zde hovoříme o konkursu za použití jiných procesních prostředků.⁵⁵⁴ Podmínkou prodejní reorganizace je však stejné či vyšší uspokojení pro věřitele, než jaké by zřejmě obdrželi v konkursu.⁵⁵⁵

Převedení aktiv dlužníka na věřitele či nově založenou právnickou osobu, v níž mají věřitelé účast.⁵⁵⁶ V řadě případů je vhodným řešením převedení majetku dlužníka na novou společnost s novou kapitálovou strukturou, která nebude zatížena starými dluhy.⁵⁵⁷ Hovoříme zde o kombinaci ekvitní a prodejní reorganizace.⁵⁵⁸ Uspokojení pohledávek věřitelů proběhne formou získání podílů na nově založené společnosti nebo z výtěžku prodeje těchto podílů investorům.⁵⁵⁹ Hodnota převedeného

⁵⁴⁸ Kozák et al. 2018, s. 1259.

⁵⁴⁹ Hášová a Moravec 2013, s. 195.

⁵⁵⁰ § 341 odst. 1 písm. b) IZ.

⁵⁵¹ Maršíková et al. 2018, s. 737.

⁵⁵² Kozák et al. 2018, s. 1260.

⁵⁵³ Richter 2017, s. 494.

⁵⁵⁴ Richter 2017, s. 494.

⁵⁵⁵ Viz § 348 odst. 3 IZ. Viz také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 3. 2015, sp. zn. MSPH 91 INS 12824/2011 3 VSPH 890/2014-B-158.

⁵⁵⁶ § 341 odst. 1 písm. c) IZ.

⁵⁵⁷ Richter 2017, s. 491.

⁵⁵⁸ Kozák et al. 2018, s. 1260-1261.

⁵⁵⁹ Richter 2017, s. 491.

majetku dlužníka se určí na základě znaleckého posudku. Jako praktický příklad mohou uvést situaci, kdy dlužník převede svoje aktiva na novou společnost věřitelů, ti zaplatí cenu aktiv určenou znaleckým posudkem a dlužník z těchto prostředků uspokojí veškeré své věřitele dle reorganizačního plánu, přičemž zbývající část dluhů zanikne. Inherentní výhodou tohoto řešení je, že věřitelé mohou mnohem snadněji získat úvěrové financování pro svou novou společnost, jelikož ta není zatížena starými dluhy.⁵⁶⁰ Další výhodou je, že takto lze řešit i úpadek podnikající fyzické osoby.⁵⁶¹

Fúze dlužníka nebo převod jmění na společníka.⁵⁶² V rámci reorganizace může též dojít k fúzi mezi dlužníkem a dalším subjektem, samozřejmě za předpokladu existence subjektů ochotných fúzovat. Nicméně zde vyvstává problém, že provedení reorganizace tímto způsobem může podléhat schválení ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.⁵⁶³ To implikuje možné samostatné řízení podle Zákona o ochraně hospodářské soutěže.⁵⁶⁴ Je proto nutné, aby pro případ fúze v reorganizaci bylo počítáno s právními předpisy na ochranu hospodářské soutěže. Podléhá-li fúze dlužníka a dalšího subjektu schválení ze strany Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, bude vždy nezbytné počítat při přípravě reorganizačního plánu s časovou prodlevou. Musím ale upozornit, že podobný problém (tj. potřeba schválení Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže) může nastat i u jiných způsobů provedení reorganizace (např. získání kontroly nabytím akcií či obchodního podílu). Vzhledem k demonstrativnímu charakteru výčtu způsobů provedení reorganizace, lze reorganizace též provést i jinou formou přeměny dlužníka, a to jeho rozdělením.⁵⁶⁵

Emise akcií nebo jiných cenných papírů.⁵⁶⁶ Akcie či jiné papíry může emitovat dlužník i nově založená společnost, která vznikla fúzí anebo byla založena věřiteli za účelem nabytí dlužnickových aktiv. Úpis cenných papírů probíhá peněžitým vkladem či kapitalizací zjištěných pohledávek (té části pohledávek, která v důsledku

⁵⁶⁰ Richter 2017, s. 491-492.

⁵⁶¹ Kozák et al. 2018, s. 1261.

⁵⁶² § 341 odst. 1 písm. d) IZ.

⁵⁶³ Hášová et al. 2014, s. 1104-1105. Viz také § 13 ZoHS.

⁵⁶⁴ Viz § 15 až 19 ZoHS a § 21 až 21i ZoHS.

⁵⁶⁵ Hášová a Moravec 2013, s. 195-196.

⁵⁶⁶ § 341 odst. 1 písm. e) IZ.

účinnosti reorganizačního plánu nezaniká).⁵⁶⁷ Zvýšení základního kapitálu dlužníka, které nastává, probíhá na základě reorganizačního plánu, nikoli na základě obecných předpisů (tj. ZOK).⁵⁶⁸ Další variantou je, že reorganizační plán v kombinaci s emisí nových akcií věřitelům určí, že dosavadní akcionáři převedou své akcie na společnost, přičemž těmto akcionářům pak nevznikají žádné pohledávky za dlužníkem (pohledávky věřitelů vyplývající z jejich účasti na dlužníkovi se rovnají nule); jedná se o elegantní řešení, jak změnit vlastnickou strukturu dlužníka, aniž by došlo ke zvýšení základního kapitálu dlužníka.⁵⁶⁹

Zajištění financování provozu obchodního závodu nebo jeho části.⁵⁷⁰ Má-li v reorganizaci skutečně dojít k sanaci dlužníkovu podnikání, bude zajištění financování provozu obchodního závodu zcela nezbytná záležitost. Nicméně je očividné, že tento způsob provedení reorganizace je doplňkový a užitečný především v případě ekvitní reorganizace.⁵⁷¹ Má-li dlužník k dispozici nemovitý majetek, na němž doposud nevážnou žádná práva třetích osob, bude zajištění financování provozu závodu mnohem snadnější úkol. I tak bude prakticky vždy tento způsob kombinován s dalšími způsoby provedení reorganizace jako např. restrukturalizace pohledávek, vstup nového investora nabytím nově emitovaných akcií či kapitalizace pohledávek⁵⁷².

Změna zakladatelského dokumentu, stanov či jiného dokumentu upravující vnitřní poměry dlužníka.⁵⁷³ Zde hovoříme o doplňkovém způsobu provedení, jelikož si toliko nelze představit, že by změna zakladatelského dokumentu dlužníka proběhla bez dalšího a byla dostačující. Takto lze např. omezit jednatelské oprávnění statutárního orgánu či svěřit pravomoci dozorčí rady věřitelskému výboru.⁵⁷⁴

⁵⁶⁷ Maršíková et al. 2018, s. 738.

⁵⁶⁸ Richter 2017, s. 488. Viz také § 353 odst. 3 IZ.

⁵⁶⁹ Maršíková et al. 2018, s. 738.

⁵⁷⁰ § 341 odst. 1 písm. f) IZ.

⁵⁷¹ Maršíková et al. 2018, s. 738.

⁵⁷² Viz např. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 3. 2013, sp. zn. KSBR 27 INS 23588/2011 1 VSOL 30/2013-B-82: „[...] *Nedůvodné jsou rovněž odvolací námitky směřující proti způsobu provedení reorganizace, tedy proti způsobu zajištění financování reorganizačního plánu převzetím půjček od fyzických osob se současným zajištěním těchto závazků zástavními právy na nemovitostech dlužníka a proti kapitalizaci pohledávky věřitele TransMeat GmbH.*“

⁵⁷³ § 341 odst. 1 písm. g) IZ.

⁵⁷⁴ Maršíková et al. 2018, s. 738.

3.7.5 Zpráva o reorganizačním plánu

V rámci reorganizace dochází k situaci, kterou můžeme nazvat informační asymetrie, kdy dlužník má podrobné informace o svém ekonomickém stavu, zatímco věřitelé mají k dispozici jen omezený rozsah informací.⁵⁷⁵ V případě předjednané reorganizace disponují určitými informacemi alespoň největší věřitelé, jejichž souhlas je předpokladem této reorganizace, nicméně je-li reorganizace nekonsensuální, informační asymetrii jsou vystaveni všichni věřitelé.⁵⁷⁶ Insolvenční zákon proto vyžaduje, aby předkladatel reorganizačního plánu vypracoval zprávu o reorganizačním plánu, která obsahuje dostatečné informace o návrhu plánu, přičemž součástí zprávy je samotný plán nebo jeho shrnutí a také zhodnocení jeho dopadu na věřitele.⁵⁷⁷ Účelem této povinnosti je snaha zhojit stav informační asymetrie a umožnit věřitelům učinit informované rozhodnutí při hlasování o reorganizačním plánu. Za dostatečné informace jsou považovány ty informace, které musí věřitel znát, aby se mohl rozhodnout, zda hlasovat pro přijetí reorganizačního plánu; nejsou to však ty informace, jenž může předkladatel získat jen s nepoměrnými obtížemi, nebo informace o reorganizačním plánu jiné osoby než předkladatele.⁵⁷⁸ Insolvenční zákon bohužel dostatečné informace o reorganizačním plánu nedefinuje nikterak přesně.⁵⁷⁹ Předkladateli lze jen doporučit vžít se do pozice věřitele a obsáhnout veškeré relevantní informace. Součástí zprávy by měly být rovněž informace svědčící proti přijetí reorganizačního plánu a informace zpochybňující reálnost jeho splnění.⁵⁸⁰

Náležitosti zprávy o reorganizačním plánu upravuje Vyhláška.⁵⁸¹ Zpráva se dělí celkem do 18 částí, od úvodní strany až po prohlášení předkladatele a jeho podpis.⁵⁸² Podle Vyhlášky je přílohou zprávy o reorganizačním plánu také návrh samotného reorganizačního plánu.⁵⁸³ Tato povinnost byla slovo od slova převzata z předchozí

⁵⁷⁵ Richter 2017, s. 495.

⁵⁷⁶ Richter 2017, s. 495.

⁵⁷⁷ § 343 odst. 1 IZ.

⁵⁷⁸ § 343 odst. 2 IZ.

⁵⁷⁹ Hášová et al. 2014, s. 1108.

⁵⁸⁰ Maršíková et al. 2018, s. 742.

⁵⁸¹ § 343 odst. 4 IZ.

⁵⁸² § 15 odst. 1 Vyhlášky.

⁵⁸³ § 15 odst. 1 Vyhlášky.

úpravy ve vyhlášce č. 311/2007 Sb. Na první pohled se zdá, že Vyhláška rozšiřuje povinnost stanovenou Insolvenčním zákonem, že součástí zprávy má být návrh reorganizačního plánu nebo *jeho shrnutí* na povinnost předložit vždy návrh samotného plánu.⁵⁸⁴ Např. Jan Kozák se domnívá, že Vyhláška překračuje meze oprávnění, a uzavírá, že pokud existuje rozpor mezi právními předpisy různé právní síly, přednost má vždy předpis vyšší právní síly v souladu se zásadou *lex superior derogat inferiori* (tedy Insolvenční zákon).⁵⁸⁵ Vrchní soud v Praze nicméně dospěl k závěru, že zpráva o reorganizačním plánu se předkládá spolu se samotným plánem, tudíž uvedená otázka ztrácí na významu.⁵⁸⁶ Vyhláška upravuje také náležitosti jednotlivých částí zprávy.⁵⁸⁷ Pokud předkladatel disponuje informací neuvedenou ve Vyhlášce, kterou avšak lze považovat za obligatorní, je povinen tuto informaci uvést ve zprávě v části či rubrice obsahové nejbližší informaci, potažmo v samostatné části.⁵⁸⁸

Zprávu o reorganizačním plánu je povinen předkladatel předložit v dostatečném předstihu, nejpozději 15 dnů před konáním schůze věřitelů rozhodující o přijetí reorganizačního plánu.⁵⁸⁹ Nejprve je zpráva ovšem předložena insolvenčnímu soudu ke schválení, přičemž je-li schválena, insolvenční soud ji zveřejní v insolvenčním rejstříku, kde se s ní mohou seznámit věřitelé.⁵⁹⁰ Insolvenční soud zkoumá zprávu pouze co se týče formální správnosti a obsahové úplnosti.⁵⁹¹ Tento výklad potvrdil Vrchní soud v Praze.⁵⁹² Zpráva o reorganizačním plánu se překládá insolvenčnímu soudu spolu s reorganizačním plánem.⁵⁹³

⁵⁸⁴ Srov. § 343 odst. 1 poslední věta IZ a § 15 odst. 2 Vyhlášky.

⁵⁸⁵ Kozák et al. 2018, s. 1268.

⁵⁸⁶ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. KSUL 43 INS 4584/2011 1 VSPH 1223/2012-B-66: „[Odvolací] soud zastává názor, že reorganizační plán (§ 338 a násl. IZ) je zcela samostatný dokument s přesně vymezeným obsahem (s náležitostmi dle § 340 IZ) a doklady (s přílohami dle § 342 IZ), který se zásadně předkládá spolu se zprávou o reorganizačním plánu (její náležitosti viz § 25 a příloha k vyhlášce č. 311/2007 Sb.) ve smyslu § 343 IZ, jejíž je přílohou (§ 25 odst. 2 vyhlášky č. 311/2007 Sb.).“

⁵⁸⁷ § 15 odst. 3 Vyhlášky.

⁵⁸⁸ § 15 odst. 4 Vyhlášky.

⁵⁸⁹ § 343 odst. 3 IZ.

⁵⁹⁰ § 343 odst. 3 IZ.

⁵⁹¹ Richter 2017, s. 496.

⁵⁹² Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. MSPH 89 INS 5393/2011 3 VSPH 512/2012-B-116: „[Insolvenční] soud pouze zkoumá to, zda předložená zpráva o reorganizačním plánu má náležitosti stanovené v § 25 vyhlášky č. 311/2007 Sb., ve znění vyhlášky č. 70/2011 Sb., a jednotlivé

3.8 Rozhodování o reorganizačního plánu

3.8.1 Hlasování věřitelů a schválení insolvenčním soudem

Věřitelé projednávají a hlasují o reorganizačním plánu na schůzi věřitelů, která je svolána za tímto účelem, přičemž hlasují po skupinách tak, jak byly reorganizačním plánem rozděleny.⁵⁹⁴ Dokud není přistoupeno k hlasování o samotném plánu, věřitelé se mohou ohradit proti svému zařazení do skupiny.⁵⁹⁵ Dlužník a insolvenční správce jsou povinni se schůze zúčastnit, protože jim insolvenční soud doručí předvolání do vlastních rukou.⁵⁹⁶ Zbylé účastníky předvolá soud vyhláškou, která musí být zveřejněna alespoň patnáct dnů před konáním v insolvenčním rejstříku.⁵⁹⁷ Podaří-li se reorganizační plán přijmout skrze hlasování mimo schůzi věřitelů, insolvenční soud schůzi věřitelů nesvolá, popřípadě již svolanou schůzi zruší.⁵⁹⁸ Tato situace může nastat např. u předjednané reorganizace. Tento postup avšak přichází v úvahu až poté, kdy je znám okruh věřitelů, tedy po uplynutí lhůty k přihlašování pohledávek.⁵⁹⁹

Při hlasování o přijetí reorganizačního plánu platí, že se skupina věřitelů vyslovila pro přijetí plánu, pokud tak hlasovala většina hlasujících věřitelů v dané skupině, jejíž pohledávky současně dosahují výše alespoň poloviny celkové jmenovité hodnoty všech pohledávek hlasujících věřitelů v rámci takové skupiny.⁶⁰⁰ Kворum tudíž tvoří ti věřitelé, kteří se aktivně hlasování o plánu účastní (nikoli všichni věřitelé).⁶⁰¹ Jmenovitou hodnotou je myšlena jistina (bez úroků přirostlých v průběhu insolvenčního řízení).⁶⁰² Společníci a členové dlužníka, kteří tvoří samostatnou skupinu věřitelů, ovšem přijmou reorganizační plán pouze, pokud pro přijetí hlasovala většina takových

části zprávy mají minimální náležitosti stanovené v příloze k této vyhlášce. Vyhovuje-li zpráva těmto požadavkům, soud ji schválí a zveřejní ji v insolvenčním rejstříku. Tímto zveřejněním je zpráva o reorganizačním plánu předložena věřitelům.“

⁵⁹³ Maršíková et al. 2018, s. 742. Viz také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. KSUL 43 INS 4584/2011 1 VSPH 1223/2012-B-66.

⁵⁹⁴ § 344 odst. 1 IZ.

⁵⁹⁵ Viz § 337 odst. 6 IZ.

⁵⁹⁶ § 344 odst. 2 IZ.

⁵⁹⁷ § 72 odst. 2 IZ.

⁵⁹⁸ § 344 odst. 3 IZ.

⁵⁹⁹ Hásová a Moravec 2013, s. 199.

⁶⁰⁰ § 347 odst. 1 IZ.

⁶⁰¹ Maršíková et al. 2018, s. 749.

⁶⁰² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. KSCB 28 INS 2880/2008 1 VSPH 343/2009-B-103.

věřitelů, přičemž u dlužníka se základním kapitálem musí taková většina představovat alespoň dvě třetiny základního kapitálu.⁶⁰³ Jak je zřejmé, na hlasování každé skupiny se uplatní zásada duální většiny neboli dvou souběžných kritérií.⁶⁰⁴ Hlasování se váže na pohledávku věřitele, nikoli na jeho osobu. Má-li věřitel více pohledávek zařazených do více skupin, hlasuje ohledně každé pohledávky zvlášť.⁶⁰⁵ Na skupinu věřitelů, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny, se pohlíží jako na skupinu, která reorganizační plán přijala; to platí obdobně pro jednotlivé věřitelé z této skupiny.⁶⁰⁶

Jestliže věřitel hlasoval pro či proti přijetí plánu v důsledku protiprávního jednání, insolvenční soud rozhodne i *ex officio*, neschválil-li doposud reorganizační plán, že k hlasu takového věřitele se nepřihlíží. Pokud takový hlas rozhodl o přijetí nebo odmítnutí reorganizačního plánu, insolvenční soud nařídí nové hlasování.⁶⁰⁷ Typicky se může jednat o poskytnutí výhody v podobě přednostního uspokojení pohledávky, v důsledku čehož věřitel hlasuje na přání managementu dlužníka.⁶⁰⁸

Nikoli bezvýjimečně platí, že reorganizační plán by měla přijmout každá skupina věřitelů, nebo by ohledně ní měla nastat fikce přijetí.⁶⁰⁹ Nestane-li se tak, další postup závisí na předkladateli plánu: ten buď může navrhnout změnu reorganizačního plánu⁶¹⁰, nebo navrhnout insolvenčnímu soudu, aby plán i přesto schválil.⁶¹¹

Po hlasování věřitelů další osud reorganizačního plánu leží v rukou insolvenčního soudu, který schválí reorganizační plán rozhodnutím, pokud⁶¹²:

- je v souladu s Insolvenčním zákonem a dalšími právními předpisy;
- není-li jím se zřetelem ke všem okolnostem sledován nepoctivý záměr;
- jej každá skupina věřitelů přijala, nebo se za takovou skupinu považuje;

⁶⁰³ § 347 odst. 2 IZ.

⁶⁰⁴ Kozák et al. 2018, s. 1282. Viz také Richter 2017, s. 505.

⁶⁰⁵ § 347 odst. 3 IZ.

⁶⁰⁶ § 347 odst. 4 IZ.

⁶⁰⁷ § 347 odst. 5 IZ.

⁶⁰⁸ Richter 2017, s. 505.

⁶⁰⁹ Kozák et al. 2018, s. 1282.

⁶¹⁰ Viz § 350 odst. 3 IZ.

⁶¹¹ Richter 2017, s. 510.

⁶¹² § 348 odst. 1 IZ.

- každý věřitel podle něj získá plnění, jehož celková hodnota je ke dni účinnosti plánu alespoň stejná nebo vyšší než hodnota, kterou by zřejmě obdržel v rámci konkursu, ledaže věřitel souhlasí s nižším plněním (tzv. test nejlepšího zájmu, jenž stojí na myšlence, že reorganizace by neměla být pro žádného věřitele méně výhodná než konkurs⁶¹³); a
- pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené byly uhrazeny nebo mají být uhrazeny ihned poté, co se plán stane účinným, ledaže bylo mezi dlužníkem a věřitelem dohodnuto jinak.

Každá podmínka se posuzuje zvlášť a z nesplnění jedné nelze usuzovat nesplnění druhé.⁶¹⁴ Jsou-li uvedené podmínky splněny, insolvenční soud reorganizační plán schválí. V opačném případě soud reorganizační plán zamítne, přičemž takové rozhodnutí nevytvoří překážku *rei iudicatae*.⁶¹⁵ Z pohledu věřitelů bude středem zájmu zejména test nejlepšího zájmu. Podstatou reorganizace totiž je, že není pro věřitele méně výhodná než konkurs. Takové posouzení provede soud na základě znaleckého posudku, přičemž věřitelé musí obdržet alespoň stejné plnění jako v konkursu.⁶¹⁶ Insolvenčnímu soudu je nicméně dopřána výrazná diskrece reorganizační plán schválit i přes nesouhlas většiny věřitelů.⁶¹⁷ Insolvenční soud může reorganizační plán, který nebyl schválen každou skupinou věřitelů, ale jinak plní ostatní podmínky (včetně testu nejlepšího zájmu), také schválit, pokud takový reorganizační plán⁶¹⁸:

- byl přijat alespoň jednou skupinou věřitelů jinou než jsou společníci a členové dlužníka (podle Jolany Maršíkové se přihlíží k věřitelům, jejichž pohledávky

⁶¹³ Richter 2017, s. 508-509. Viz také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 10. 2011, sp. zn. MSPH 94 INS 7917/2009 3 VSPH 835/2011-B-269.

⁶¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 NSČR 43/2013-B-113.

⁶¹⁵ Maršíková et al. 2018, s. 753.

⁶¹⁶ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 NSČR 43/2013-B-113: „[Pro] posouzení, zda je splněna podmínka, že věřitel obdrží v rámci reorganizace nejméně stejné plnění, jaké by obdržel v konkursu (§ 348 odst. 1 písm. d/ insolvenčního zákona), jsou rozhodující právě závěry znaleckého posudku, který byl za tímto účelem v insolvenčním řízení zpracován a z nějž jednoznačně vyplývá, že v konkursu by nezajištění věřitelé obdrželi plnění v rozsahu 4,4 % pohledávek, zatímco dle reorganizačního plánu obdrží plnění 4,5 % pohledávek. Odvolatel tedy obdrží vyšší plnění, než které by mu náleželo při řešení dlužníkovy úpadku konkursem.“

⁶¹⁷ Hásová et al. 2014, s. 1115.

⁶¹⁸ § 348 odst. 2 IZ.

nejsou reorganizačním plánem dotčeny a ohledně nichž nastává fikce přijetí;⁶¹⁹ dlužno konstatovat, že tento názor není obecně sdílen⁶²⁰);

- zajišťuje rovné zacházení s každou zjištěnou pohledávkou v rámci každé skupiny věřitelů, která jej nepřijala;
- je-li ve vztahu ke každé skupině, která jej nepřijala, spravedlivý; a
- nepovede k opětovnému úpadku dlužníka nebo k jeho likvidaci, není-li likvidace plánem předpokládána.

Insolvenční soud musí v takovém případě velice pečlivě ověřit, zda reorganizační plán splňuje veškeré zákonné podmínky, především zda takový plán plní test nejlepšího zájmu a spravedlivosti, kdy bude vycházet ze znaleckého posudku.⁶²¹ Insolvenční zákon neponechává pojem „spravedlivý“ pouze soudcovské diskreci, nýbrž jej definuje ve vztahu k jednotlivým skupinám věřitelů, které plán nepřijaly. V principu je měřítkem spravedlivosti hodnota budoucího plnění pro věřitele, což ovšem je měřítko subjektivní a založené na odhadu.⁶²² Inherentně jsou tak věřitelé vystaveni určitému riziku. Reorganizační plán se považuje za spravedlivý ve vztahu ke každé skupině zajištěných věřitelů (tedy ke každému zajištěnému věřiteli zvlášť), která plán nepřijala, bude-li zajištění takových věřitelů nahrazeno stejně hodnotným zajištěním ve stejném pořadí a současně mají-li takoví věřitelé obdržet plnění, jehož hodnota ke dni účinnosti plánu činí nejméně hodnotu původního zajištění dle znaleckého posudku.⁶²³ Insolvenční zákon se snaží předejít situaci, ve které zajištěný věřitel *a priori* odmítá reorganizaci.

⁶¹⁹ Maršíková et al. 2018, s. 752.

⁶²⁰ Viz Richter 2017, s. 510. Tomáš Richter se ohledně relevance souhlasu skupiny věřitelů, jejichž souhlas se presumuje neshodne s Jolanou Maršíkovou. Z teleologického pohledu se přiklání k názoru Tomáše Richtera, že věřitelé, jejich pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny, byli neměli být v daném kontextu nikterak relevantní. Nicméně, z pohledu logiky a formálního rámce Insolvenčního zákona se kloním k názoru Jolany Maršíkové, který se domnívám, že praxi převáží.

⁶²¹ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 3. 2014, sp. zn. KSPH 37 INS 23802/2012 2 VSPH 1938/2013-B-513: „[Jak] již vysvětlil shora, je totiž odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně přesvědčen o tom, že znalecký posudek zpracovaný podle ust. § 155 insolvenčního zákona na základě rozhodnutí insolvenčního soudu o povolení reorganizace a projednaný a schválený schůzí věřitelů, na základě jejíhož usnesení vydává insolvenční soud rozhodnutí o ceně majetkové podstaty, je jedním ze základních dokumentů, z nichž musí insolvenční soud vycházet při posouzení, zda je splněna podmínka vymezená v ust. § 348 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona.“

⁶²² Hášová et al. 2014, s. 1118.

⁶²³ § 349 odst. 1 IZ.

Ve vztahu ke každé skupině nezajištěných věřitelů, která reorganizační plán odmítla, se plán považuje za spravedlivý, mají-li nezajištění věřitelé získat plnění, jehož výše je ke dni účinnosti plánu alespoň stejná jako výše jejich zjištěných pohledávek navýšených o úrok ke dni účinnosti plánu.⁶²⁴ Není-li tomu tak, reorganizační plán se přesto považuje za spravedlivý, jestliže věřitelé podřízených pohledávek neobdrží žádné plnění.⁶²⁵ Insolvenční zákon se ve vztahu k nezajištěným věřitelům drží jednoduchého pravidla: Buď tito věřitelé dostanou zapláceno plnou výši jejich pohledávek, nebo žádný majitel juniornějšího nároku neobdrží žádného plnění.⁶²⁶ Ve vztahu ke skupině, kterou tvoří společníci a členové dlužníka a která plán odmítla, se plán považuje za spravedlivý, pokud tito věřitelé obdrží alespoň takové plnění, které by zřejmě obdrželi v případě likvidace po skončení insolvenčního řízení, v němž byl dlužníkův úpadek řešen konkursem.⁶²⁷ Jestliže však reorganizační plán přijala skupina nezajištěných věřitelů, která neobdrží plnění alespoň ve výši zjištěných pohledávek navýšených o úrok (vzhledem k předpokládané účinnosti plánu), insolvenční soud se vůbec nemusí zabývat otázkou, zda je reorganizační plán spravedlivý vůči společníkům a členům dlužníka.⁶²⁸

Insolvenční soud může tedy schválit reorganizační plán navzdory odporu naprosté většiny věřitelů, pokud plán splňuje zákonné požadavky a insolvenční soud shledá, že se jedná o nejlepší z možných řešení.⁶²⁹ Poté se reorganizace *de facto* odehraje proti vůli věřitelů (nekonsensuální reorganizace).

⁶²⁴ § 349 odst. 2 IZ.

⁶²⁵ § 349 odst. 2 IZ. Viz také Maršíková et al. 2018, s. 758. Za podřízené věřitele se ve smyslu § 172 IZ považují také pohledávky společníků a členů dlužníka, vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo družstvu. Tudíž také tyto pohledávky se poté nesmí nikterak uspokojovat. Viz Richter 2017, s. 513. Viz také usnesení Vrechního soudu v Olomouci ze dne 10. 9. 2015, sp. zn. KSOS 14 INS 11164/2014 2 VSOL 387/2015-B-68, ze kterého vyplývá, že pokud skupina nezajištěných věřitelů nepřijme reorganizační plán, považuje se reorganizační plán vůči takové skupině za spravedlivý pouze, pokud budou jejich pohledávky plně uhrazeny, nebo podřízení věřitelé včetně společníků a členů dlužníka neobdrží žádné plnění; v druhém případě nemohou dosavadním společníkům po skončení reorganizace zůstat jejich obchodní podíly, poněvadž by pak společníkům zůstala majetková hodnota, aniž by byli nezajištění věřitelé plně uspokojeni.

⁶²⁶ Richter 2017, s. 512.

⁶²⁷ § 349 odst. 3 IZ.

⁶²⁸ § 349 odst. 4 IZ.

⁶²⁹ Hášová et al. 2014, s. 1116.

Až do rozhodnutí soudu může předkladatel vzít reorganizační plán zpět; poté se k takovému plánu nepřihlíží.⁶³⁰ Předkladatel může již předložený plán změnit či doplnit; věřitelé poté hlasují o pozmeněném plánu na schůzi věřitelů, která se koná nejdříve patnáct dnů poté, co se věřitelé mohli s navrženými změnami seznámit (v insolvenčním rejstříku).⁶³¹ Až do uplynutí lhůty pro sestavení reorganizačního plánu je dlužníkovi umožněno vyjednávat s věřiteli.⁶³² Sejde-li se více návrhů reorganizačních plánů, plně postačí, pokud insolvenční soud schválí jeden a o dalších již nerozhoduje.⁶³³

Insolvenční soud rozhoduje o reorganizačního plánu usnesením.⁶³⁴ Platí, že pokud reorganizační plán splňuje veškeré zákonné podmínky pro přijetí, insolvenční soud jej schválí.⁶³⁵ Je-li reorganizační plán schválen, odvolat se mohou pouze ti věřitelé, kteří hlasovali proti jeho přijetí.⁶³⁶ Pokud insolvenční soud plán zamítne, odvolat se mohou jen dlužník, předkladatel plánu či věřitel, který hlasoval pro přijetí plánu.⁶³⁷ Zamítnutí plánu insolvenčním soudem nevytváří překážku *rei iudicatae*. Předkladatel reorganizačního plánu, který nebyl soudem schválen, může předložit opětovně nový návrh plánu, neuplynula-li lhůta k jeho předložení; v odůvodněných případech lze tuto lhůtu prodloužit v rozhodnutí, jímž byl reorganizační plán zamítnut.⁶³⁸ Nelze však v žádném případě tuto lhůtu prodloužit nad její maximální možnou délku, tj. 240 dnů od rozhodnutí o povolení reorganizace.⁶³⁹ Byl-li reorganizační plán zamítnut a již uběhla lhůta k jeho předložení, není jiné varianty než řešit úpadek konkursem.

⁶³⁰ § 350 odst. 2 IZ.

⁶³¹ § 350 odst. 3 IZ.

⁶³² Maršíková et al. 2018, s. 760.

⁶³³ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 3. 2012, sp. zn. KSPH 41 INS 11480/2010 1 VSPH 265/2012-B-323: „[Rozhodnutí] o schválení reorganizačního plánu dlužníka (§ 348 IZ) má za následek, že jiný reorganizační plán přijat nebyl, aniž by bylo třeba se jím věcně zabývat a zamítnout ho podle § 351 odst. 1 IZ.“ Obdobně též usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 2011, sp. zn. KSCB 28 INS 1740/2011, 3 VSPH 925/2011-B-166.

⁶³⁴ § 11 IZ.

⁶³⁵ § 351 odst. 1 IZ.

⁶³⁶ § 350 odst. 1 IZ.

⁶³⁷ § 351 odst. 2 IZ.

⁶³⁸ § 351 odst. 3 IZ.

⁶³⁹ Maršíková et al. 2018, s. 762. K délce lhůty viz § 339 odst. 1 IZ.

3.8.2 Hlasování věřitelů mimo schůzi věřitelů

Hlasovat o přijetí reorganizačního plánu mohou věřitelé mimo schůzi věřitelů za předpokladu, že měli možnost se seznámit s informacemi, jež svým rozsahem a obsahem odpovídají informacím, které musí být obsaženy ve zprávě o reorganizačním plánu.⁶⁴⁰ Takto lze hlasovat i před zahájením insolvenčního řízení, v opačném případě by nebyla možná předjednaná reorganizace. Insolvenční zákon se tímto způsobem snaží zajistit flexibilitu vyjednávání o reorganizačním plánu a čelit situacím, kdy dlužník nemá věřitelů desítky, nýbrž stovky či tisíce.⁶⁴¹ V takovém kontextu se jeví hlasování věřitelů na schůzi věřitelů jako krajně nepraktické. Hlasování mimo schůzi se zpravidla odehrává v režii předkladatele reorganizačního plánu. Ten musí insolvenčnímu soudu prokázat, že věřitelé měli možnost se seznámit s nezbytnými informacemi, nebo jejich hlasování nebude zohledněno.⁶⁴² Při hlasování věřitelů mimo schůzi věřitelů se použijí stejná pravidla jako pro hlasování na schůzi (rozdělení do skupin aj.).

Insolvenční zákon obsahuje speciální pravidla pro korespondenční hlasování o reorganizačním plánu.⁶⁴³ V případě hlasování věřitele mimo schůzi věřitelů ještě před zahájením insolvenčního řízení se k jeho hlasu přihlíží jen, hlasuje-li písemně, podáním výslovně označeným jako "Hlasovací lístek", které nesmí obsahovat žádné jiné právní jednání, ze kterého je nepochybné, jak hlasoval, a na kterém je úředně ověřena pravost jeho podpisu; současně musí být formálně bezvadný hlasovací lístek doručen dlužníkovi nejpozději posledního dne lhůty, jenž dlužník za tímto účelem stanoví a svým věřitelům oznámí, přičemž lhůta nesmí být kratší patnácti dnů.⁶⁴⁴ Formální náležitosti hlasovacího lístku upravuje Vyhláška.⁶⁴⁵ Až na jednu výjimku se *de facto* stejný postup použije pro korespondenční hlasování věřitele během insolvenčního řízení. V takovém případě se k hlasování věřitele přihlíží, je-li jeho hlasovací lístek doručen insolvenčnímu soudu nejpozději v den předcházející schůzi věřitelů, která má projednat reorganizační plán. Jestliže se k hlasování věřitele mimo schůzi věřitelů nepřihlíží pro nedodržení podmínek

⁶⁴⁰ § 345 odst. 1 IZ.

⁶⁴¹ Hásová et al. 2014, s. 1111.

⁶⁴² Maršíková et al. 2018, s. 745.

⁶⁴³ Srov. § 50 IZ a § 346 IZ.

⁶⁴⁴ § 346 odst. 1 IZ.

⁶⁴⁵ § 346 odst. 4 IZ a § 1 písm. b) a § 3 až 7 Vyhlášky.

hlasování, musí být o tomto věřitel vyrozuměn. Hlasoval-li věřitel mimo schůzi věřitelů před zahájením insolvenčního řízení, vyrozumí jej dlužník, zatímco hlasoval-li po zahájení insolvenčního řízení, učiní tak insolvenční správce.⁶⁴⁶ Insolvenční soud nevyrozumívá věřitele o takové skutečnosti⁶⁴⁷, přestože po zahájení insolvenčního řízení doručuje věřitel svůj hlasovací lístek právě insolvenčnímu soudu. Zde se jeví vhodnější, aby *de lege ferenda* vyrozumíval insolvenční soud namísto insolvenčního správce, poněvadž pokud věřitel v případě hlasování v průběhu insolvenčního řízení maximálně využije lhůty pro doručení hlasovacího lístku (tj. doručí hlas v den předcházející schůzi věřitelů, jež má reorganizační plán projednat), nebude prakticky možné jej vyrozumět o neplatnosti jeho hlasu.⁶⁴⁸

Není-li reorganizační plán přijat mimo schůzi věřitelů, předkladatelova snaha nevyjde na prázdno. Výsledky hlasování věřitelů mimo schůzi věřitelů se totiž přičítají k hlasování na schůzi věřitelů; nastane-li ovšem rozpor mezi hlasováním konkrétního věřitele mimo a na schůzi věřitelů, počítá se hlas učiněný na schůzi věřitelů, o čemž věřitele neprodleně poučí insolvenční soud.⁶⁴⁹ Insolvenční zákon tímto předchází interpretačním problémům a ctí pozdější hlasování věřitele.⁶⁵⁰

3.9 Provádění reorganizačního plánu

3.9.1 Účinky reorganizačního plánu

Reorganizačního plánu se stane účinný, nabyde-li rozhodnutí o jeho schválení právní moci, ledaže schválený plán nebo insolvenční soud stanoví pozdější datum účinnosti.⁶⁵¹ V praxi si lze jen těžko představit důvody vedoucí k odložení účinnosti reorganizačního plánu.⁶⁵² S ohledem na povinnost sestavit účetní závěrku může někdy však být vhodné odložit účinnost na konec kalendářního měsíce.⁶⁵³ Účinností plánu přechází insolvenční řízení do další fáze, kterou můžeme nazvat plnění plánu a dohled

⁶⁴⁶ § 346 odst. 3 IZ.

⁶⁴⁷ Viz § 346 odst. 1 poslední věta IZ.

⁶⁴⁸ Kozák et al. 2014, s. 1279.

⁶⁴⁹ § 345 odst. 2 IZ.

⁶⁵⁰ Hášová et al. 2014, s. 1111.

⁶⁵¹ § 352 odst. 1 IZ.

⁶⁵² Maršíková et al. 2018, s. 763.

⁶⁵³ Hášová a Moravec 2013, s. 202.

nad ním.⁶⁵⁴ Od tohoto okamžiku je reorganizační plán závazný pro všechny účastníky insolvenčního řízení a pro osoby plánem dotčené.⁶⁵⁵ Reorganizační plán je závazný i pro osoby, které se insolvenčního řízení neúčastní, jako např. protistrany smluv.⁶⁵⁶ Účinností plánu se taktéž ruší zákaz vzájemného započtení pohledávek dlužníka a věřitele.⁶⁵⁷ Tím je vyjádřena snaha co nejvíce normalizovat chod obchodního závodu dlužníka.⁶⁵⁸ Tím není vyloučeno, že reorganizační plán omezí či přímo vyloučí zápočet vzájemných pohledávek dlužníka a věřitele v období plnění plánu.

Od účinnosti reorganizačního plánu je dlužník oprávněn nakládat s majetkovou podstatou, není-li jeho oprávnění plánem omezeno ve prospěch jiných osob, a současně se ruší veškerá ostatní omezení dispozičních oprávnění dlužníka z dosavadního průběhu insolvenčního řízení.⁶⁵⁹ Tento režim platí až do skončení reorganizace (ať už jakýmkoli způsobem). Opět je patrná snaha co nejvíce normalizovat ekonomický život dlužníka. Statutární orgán dlužníka by nicméně v této fázi insolvenčního řízení měl jednat v zájmu věřitelů⁶⁶⁰ a ekonomické aktivity dlužníka probíhají podle schváleného reorganizačního plánu. V této fázi nelze omezit dispoziční oprávnění dlužníka jinak než reorganizačním plánem.⁶⁶¹ Obnovuje se výkon funkce valné hromady nebo členské schůze dlužníka, přičemž podmínky hlasování v těchto orgánech stanoví reorganizační plán.⁶⁶² Pokud plán neuvádí, jaké osobě je svěřeno právo hlasovat na valné hromadě nebo členské schůzi, či taková osoba nevykonává hlasovací práva za podmínek stanovených reorganizačním plánem, výkon hlasovacího práva přejde na osobu, které toto právo doposud náleželo. V praktickém životě bude taková situace spíše výjimkou, jelikož povětšinou reorganizační plán ponechá v platnosti omezení výkonu práv akcionářů, společníků či členů dlužníka (hlasovací práva pak vykonávají věřitelé nebo insolvenční správce).⁶⁶³ Nezahrnuje-li plán změny ve statutárním nebo kontrolním

⁶⁵⁴ Richter 2017, s. 516.

⁶⁵⁵ § 352 odst. 2 IZ.

⁶⁵⁶ Maršíková et al. 2018, s. 763.

⁶⁵⁷ § 352 odst. 3 IZ.

⁶⁵⁸ Maršíková et al. 2018, s. 763.

⁶⁵⁹ § 353 odst. 1 IZ.

⁶⁶⁰ Richter 2017, s. 522.

⁶⁶¹ Maršíková et al. 2018, s. 766.

⁶⁶² § 353 odst. 2 IZ.

⁶⁶³ Maršíková et al. 2018, s. 766.

orgánu dlužníka, účinností reorganizačního plánu se chod těchto orgánů navrácí do podoby před zahájením insolvenčního řízení.⁶⁶⁴

Mění-li reorganizační plán stanovy, zakladatelský dokument či jiné dokumenty upravující vnitřní poměry dlužníka, tyto změny nastávají okamžikem účinnosti plánu.⁶⁶⁵ Reorganizační plán pak slouží jako podklad pro zápis změn do obchodního rejstříku, přičemž ustanovení předpisů, které upravují způsob změny zapisovaných skutečností se nepoužijí.⁶⁶⁶ Zde hovoříme o výjimce z obecných pravidel zápisu údajů do obchodního rejstříku.⁶⁶⁷ Při zápisu bude insolvenční správce plnit roli zprostředkovatele.

Účinností plánu nastává sanační účinek reorganizace: zanikají pohledávky věřitelů a dále se za věřitele dlužníka považují osoby uvedené v reorganizačním plánu za podmínek tam stanovených.⁶⁶⁸ Dosavadní práva věřitelů jsou tudíž schválením reorganizačního plánu nahrazena právy podle schváleného plánu.⁶⁶⁹ Zanikají i ta práva věřitelů, která nebyla do insolvenčního řízení přihlášena anebo je plán neidentifikuje. Z tohoto důvodu je zásadní přesnost reorganizačního plánu, jenž by měl identifikovat také pohledávky preferované a plánem nedotčené.⁶⁷⁰ Stejně tak zanikají i pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (s výjimkou mimosmluvních sankcí), nestanoví-li plán jinak.⁶⁷¹ Toto pravidlo umožňuje předkladateli plánu v něm obsáhnout věřitele, kteří se v rámci insolvenčního řízení neuspokojují, např. výměnou za hlas pro plán na schůzi věřitelů.⁶⁷² Taktéž zanikají práva třetích osob k majetku v majetkové podstatě a vznikají ta práva třetích osob v tom rozsahu, jak popisuje reorganizační plán, kdy tento účinek dopadá i na majetek, který má připadnout jiné osobě než dlužníkovi.⁶⁷³ Nezaniká pouze právo třetích osob na vyloučení věci nebo jiné majetkové hodnoty

⁶⁶⁴ Kozák et al. 2018, s. 1307.

⁶⁶⁵ § 353 odst. 3 IZ.

⁶⁶⁶ § 353 odst. 3 IZ.

⁶⁶⁷ Kozák et al. 2018, s. 1307.

⁶⁶⁸ § 356 odst. 1 IZ.

⁶⁶⁹ Hásová et al. 2014, s. 1125.

⁶⁷⁰ Richter 2017, s. 516-517.

⁶⁷¹ § 359 IZ.

⁶⁷² Maršíková et al. 2018, s. 774.

⁶⁷³ § 356 odst. 2 IZ.

z majetkové podstaty, bylo-li řádně uplatněno. Typicky tak zanikají např. nájemní a leasingové smlouvy.⁶⁷⁴

Doslovný výklad rozsahu zániku práv třetích osob, tj. všech práv třetích osob s výjimkou vylučovacích práv, je ovšem problematický. Reorganizační plán nemůže být nástrojem neomezené a nekompensované expropriace práv třetích osob, např. věcných břemen osob na insolvenčním řízení nezúčastněných.⁶⁷⁵ Takový výklad je bezesporu ústavně nekonformní.⁶⁷⁶ Tomáš Richter proto nabízí následující řešení: „[Za] ústavně konformní proto považuji výklad, podle kterého se § 356 odst. 2 IZ dotýká jen práv osob, 1. jež jsou pro účely insolvenčního řízení věřiteli oprávněnými uplatňovat vůči dlužníku pohledávky (§ 356 odst. 1 IZ), 2. které, ač takový věřiteli nejsou, v reorganizačním plánu s příslušnou změnou svých práv k majetku majetkové podstaty vysloví svůj souhlas (§ 356 odst. 4 IZ), a pochopitelně případně též osob, 3. jejichž majetek byl do majetkové podstaty zahrnut, jelikož transakci, kterou jej nabyly, bylo úspěšně odporováno podle § 240 až 242 IZ. Za nepřijatelný naopak považuji výklad, podle kterého by na základě § 356 odst. 2 IZ bylo např. možno expropriovat osobu oprávněnou z platně existujícího a účinného věcného břemene či bez kompenzace zbavit práva nájmu nájemce dlužníkovu majetku.“⁶⁷⁷

Nestanoví-li reorganizační plán jinak, jeho účinností zanikají obchodní podíly dosavadních společníků dlužníka.⁶⁷⁸ Reorganizační plán je tedy právním důvodem vzniku, změny či zániku práv třetích osob.⁶⁷⁹ Jistým nedostatkem Insolvenčního zákona je, že účinek zániku práv věřitelů dopadá i na věřitele peněžitých trestů z úmyslného porušení právní povinnosti.⁶⁸⁰ Jestliže však reorganizační plán takové pohledávky neoznačuje, lze pochybovat o poctivosti záměru reorganizace.

⁶⁷⁴ Maršíková et al. 2018, s. 771.

⁶⁷⁵ Richter 2017, s. 521.

⁶⁷⁶ Hášová a Moravec 2013, s. 203.

⁶⁷⁷ Richter 2017, s. 521.

⁶⁷⁸ Richter 2017, s. 517. Viz také § 335 IZ.

⁶⁷⁹ Maršíková et al. 2018, s. 770.

⁶⁸⁰ Richter 2017, s. 518.

Reorganizační plán nezasahuje do práv věřitelů vůči spoludlužníkům a ručitelům dlužníka.⁶⁸¹ Takové osoby nadále plně odpovídají věřitelům dlužníka. Dotýká-li se plán práv k majetku náležejícím do majetkové podstaty, lze zákonem vyžadované projevy vůle obsáhnout již v samotném plánu. Takto lze např. uzavřít novou smlouvu. Vždy je ale nezbytné identifikovat ta práva, která se zapisují do katastru nemovitostí nebo obdobného seznamu.⁶⁸²

Schválením reorganizačního plánu se mění režim pro úvěrové financování, které po účinnosti plánu přijal dlužník s dispozičním oprávněním nebo insolvenční správce. Pohledávce z úvěrového financování je přiznán status preferované pohledávky za majetkovou podstatou, jež se uspokojí přednostně po výdajích a odměně insolvenčního správce.⁶⁸³ Pokud by se dlužník do dvou let po skončení reorganizace opět dostal do úpadku a splatnost pohledávky z úvěrového financování byla stanovena na období po skončení reorganizace, taková pohledávka si udrží postavení z původního insolvenčního řízení.⁶⁸⁴ Poskytne-li úvěrové financování osoba, jež není zajištěným věřitelem, má její pohledávka stejné postavení jako pohledávky zajištěných věřitelů, i když není zajištěna; taková pohledávka se rozdělí mezi zajištěné věřitele v poměru hodnoty jejich zajištění určené znaleckým posudkem. Na úhradě úvěrového financování se tak podílejí zajištění věřitelé z výtěžku zpeněžení zajištění.⁶⁸⁵ Reorganizační plán a zpráva o něm by proto měly o úvěrovém financování informovat.⁶⁸⁶ Zvláštní režim úvěrového financování je pro reorganizaci nezbytností. Pro případné poskytovatele totiž významně snižuje rizika úvěrového financování dlužníka a poskytuje jim komfortní pozici.⁶⁸⁷ Na druhou stranu se v praxi ukazuje odpor zejména bankovních domů účastnit se reorganizace.⁶⁸⁸

Dochází-li na základě reorganizačního plánu k emisi cenných papírů, nejedná se o veřejnou nabídku.⁶⁸⁹ Cennými papíry jsou především myšleny akcie. Vždy bude, je-li

⁶⁸¹ § 356 odst. 3 IZ.

⁶⁸² § 356 odst. 4 IZ.

⁶⁸³ § 357 odst. 1 IZ.

⁶⁸⁴ § 357 odst. 3 IZ.

⁶⁸⁵ Maršíková et al. 2018, s. 773.

⁶⁸⁶ Hášová et al. 2014, s. 1127.

⁶⁸⁷ Žižlavský 2010, s. 29.

⁶⁸⁸ Smrčka et al. 2013, s. 201.

⁶⁸⁹ § 358 odst. 1 IZ.

to možné, praktičtější, aby dlužník emitoval listinné akcie, u kterých odpadá oproti těm zaknihovaným administrativní zátěž v podobě zápisu do centrální evidence.⁶⁹⁰ Zápis do příslušné evidence zaknihovaných cenných papírů probíhá na žádost dlužníka či dotčené osoby a podkladem je schválený reorganizační plán.⁶⁹¹

Účinnost reorganizačního plánu dále způsobuje, že lze nařídit a provést exekuci a výkon rozhodnutí na majetek dlužníka pro pohledávku označenou plánem; v případě popřené pohledávky nelze však provést exekuci či výkon rozhodnutí do okamžiku, než je pohledávka zjištěna pravomocným rozhodnutím insolvenčního soudu.⁶⁹² Stejný režim se uplatní vůči osobě, která podle plánu převzala povinnost za nebo vedle dlužníka.⁶⁹³ Účinný reorganizační plán pak představuje exekuční titul, na jehož základě lze exekuci nařídit a provést.⁶⁹⁴ Dlužník nebo předkladatel reorganizačního plánu by měl s touto skutečností počítat a stanovit lhůty splatnosti pohledávek tak, aby se nedostal do prodlení.

3.9.2 Role insolvenčního správce

Role insolvenčního správce je v reorganizaci zásadně odlišná od té v konkursu. Částečně insolvenční správce pokračuje po schválení reorganizačního plánu ve své dosavadní činnosti, částečně je mu přiřknuta podpůrná a dohledová role. Insolvenční správce zajistí, aby byly provedeny procesní úkony spojené s účinností reorganizačního plánu a dlužník mohl vykonávat svá dispoziční oprávnění.⁶⁹⁵ Dlužník obdrží od správce zprávu o jeho dosavadní činnosti. Insolvenční správce poté vykonává nad dlužníkem a výkonem jeho dispozičních oprávnění dohled, doplňuje seznam majetku a závazků, eviduje činnost dlužníka a jednou za tři měsíce o své činnosti informuje insolvenční soud a věřitelský výbor.⁶⁹⁶ Nadto insolvenční správce plní povinnosti, které mu stanoví reorganizační plán.

⁶⁹⁰ Maršíková et al. 2018, s. 774.

⁶⁹¹ § 358 odst. 2 IZ.

⁶⁹² § 360 odst. 1 IZ.

⁶⁹³ § 360 odst. 2 IZ.

⁶⁹⁴ Maršíková et al. 2018, s. 775.

⁶⁹⁵ § 354 odst. 1 IZ.

⁶⁹⁶ § 354 odst. 2 IZ.

Dlužník, má-li dispoziční oprávnění, je povinen informovat insolvenčního správce o plnění reorganizačního plánu, svých právních jednáních a jiné činnosti podle plánu; o běžné či opakující se činnosti informuje pravidelně v časových úsecích stanovených reorganizačním plánem nebo rozhodnutím insolvenčního soudu.⁶⁹⁷ Časové intervaly informační povinnosti dlužníka by neměly přesahovat tři měsíce.⁶⁹⁸ Jsou-li dispoziční oprávnění dlužníka omezena, vykonává je insolvenční správce.⁶⁹⁹ Podléhá-li podle reorganizačního plánu určité právní jednání dlužníka souhlasu insolvenčního správce, je takové právní jednání absolutně neplatné, jestliže insolvenční správce nedal svůj souhlas.⁷⁰⁰ Zde je významně chráněna majetková podstata před dlužníkem, který byl v nakládání s ní omezen. Rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu je nicméně veřejně dostupné v insolvenčním rejstříku a tudíž se tak mohou třetí osoby bez větších problémů o takovém omezení dlužníka dozvědět a neplatnosti právního jednání předejít. Je-li dlužník omezen v dispozici s nemovitým majetkem, vyzoomí o tom insolvenční správce příslušné katastrální pracoviště.

3.9.3 Role věřitelského výboru

Reorganizace předpokládá aktivní roli věřitelů, protože v rámci jejího provádění Insolvenční zákon svěřuje určitá práva věřitelskému výboru. Věřitelský výbor může kontrolovat dlužníka s dispozičními oprávněními způsobem, který určí reorganizační plán, a na základě zpráv insolvenčního správce.⁷⁰¹ Insolvenční správce informuje o své činnosti také věřitelský výbor. Platí jednoduchá rovnice: není-li mechanismus kontroly ze strany věřitelů upraven v reorganizačním plánu, poté se věřitelé práva na kontrolu dlužníka vzdali.⁷⁰²

Věřitelský výbor dále může zatížit určité právní jednání dlužníka s dispozičními oprávněními, jenž je zásadního významu, povinností předchozího souhlasu věřitelského výboru.⁷⁰³ Nicméně učiní-li dlužník takové jednání, aniž by získal potřebný předchozí

⁶⁹⁷ § 354 odst. 3 IZ.

⁶⁹⁸ Kozák et al. 2018, s. 1309.

⁶⁹⁹ § 354 odst. 4 IZ.

⁷⁰⁰ § 354 odst. 4 IZ.

⁷⁰¹ § 355 odst. 1 IZ.

⁷⁰² Hásová et al 2014, s. 1124.

⁷⁰³ § 355 odst. 2 IZ.

souhlas věřitelského výboru, není předmětné jednání zatíženo neplatností, a pokud tak nestanoví reorganizační plán, ani neúčinností.⁷⁰⁴

Zjistí-li věřitelský výbor při své kontrolní činnosti nedostatky, může navrhnout insolvenčnímu soudu opatření k jejich odstranění.⁷⁰⁵ Taková opatření mohou v důsledku vést až ke změně reorganizace v konkurs. Insolvenční zákon posiluje postavení věřitelů, kteří mohou v zásadě navrhnout insolvenčnímu soudu ukončení reorganizace, odehrávali se v rozporu s jejich požadavky.⁷⁰⁶

3.9.4 Změna reorganizačního plánu

Během provádění reorganizace se může ukázat, že by bylo vhodné mechanismus průběhu reorganizace pozměnit. Určité možnosti reorganizačním plánem předvídané se mohou projevit jako neprůchozí, přičemž jiné zase jako vhodnější. Předkladateli plánu je proto umožněno navrhnout po jeho schválení takovou změnu, v jejímž důsledku bude cíl reorganizace lépe splnitelný.⁷⁰⁷ Navrhovatel musí popsat účel změny, její provedení a dopady na původní a nové věřitele. Díky nijak zvláště přesné formulaci Insolvenčního zákona se Jolana Maršíková domnívá, že je v zásadě možná jakákoli změna, která nepovede k přeměně reorganizace v konkurs.⁷⁰⁸

Proces schvalování změny reorganizačního plánu po jeho účinnosti je obdobný jako při schvalování. Insolvenční soud nejprve zveřejní návrh změny v insolvenčním rejstříku a doručí jej na náklady navrhovatele do vlastních rukou věřitelům, jimž stanoví lhůtu pro odmítnutí změny ne kratší než třicet dnů od doručení návrhu.⁷⁰⁹ Nejpozději do patnácti dnů od konce lhůty svolá soud jednání k projednání změny.⁷¹⁰ Vzhledem ke skutečnosti, že každému věřiteli běží lhůta samostatně, insolvenční soud vychází z údaje o doručení tomu věřiteli, kterému byl návrh doručen jako poslednímu. Jednání o změně

⁷⁰⁴ Maršíková et al. 2018, s. 769.

⁷⁰⁵ § 355 odst. 3 IZ.

⁷⁰⁶ Hášová et al. 2014, s. 1125.

⁷⁰⁷ § 361 odst. 1 IZ.

⁷⁰⁸ Maršíková et al. 2018, s. 777.

⁷⁰⁹ § 361 odst. 2 IZ.

⁷¹⁰ § 361 odst. 3 IZ.

reorganizačního plánu není schůzí věřitelů, jelikož se jej účastí i noví věřitelé dlužníka.⁷¹¹ Ke schválení změny se vyžaduje souhlas⁷¹²:

- všech původních věřitelů;
- většiny nových věřitelů, kteří jsou podle změny zajištěnými věřiteli;
- většiny nových věřitelů, kteří jsou podle změny nezajištěnými věřiteli; a
- většiny společníků dlužníka či právnické osoby, na kterou podle reorganizačního plánu přešel majetek dlužníka.

Pro hlasování platí stejná pravidla jako pro hlasování o reorganizačnímu plánu včetně rozdělení věřitelů do skupin. Je ovšem vyžadován souhlas všech skupin starých i nových věřitelů (v zásadě i těch, kteří původně s reorganizačním plánem nesouhlasili) a insolvenční soud nemůže schválit změnu navzdory nesouhlasu skupiny věřitelů.⁷¹³ Další významnou modifikací je, že pokud se věřitel nevyjádřil ve věci změny ani ve lhůtě ani na jednání, platí, že se změnou souhlasí.⁷¹⁴ Konečné slovo má opět insolvenční soud, nemá nicméně prostor pro diskreci. Jestliže všechny skupiny věřitelů vyjádří se změnou souhlas nebo ohledně nich nastane fikce přijetí, insolvenční soud změnu rozhodnutím potvrdí.⁷¹⁵ V opačném případě změnu zamítne a dosavadní reorganizační plán zůstane účinný.⁷¹⁶ Insolvenční soud je povinen postupovat stejně, je-li přesvědčen, že plán nebude po změně splnitelný, a to i pokud všechny skupiny věřitelů vyjádří souhlas se změnou reorganizačního plánu.⁷¹⁷ Režim odvolání proti rozhodnutí soudu o změně plánu je stejný jako u odvolání proti rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu.⁷¹⁸

⁷¹¹ Maršíková et al. 2018, s. 777.

⁷¹² § 361 odst. 4 IZ.

⁷¹³ Hásová et al. 2014, s. 1130. Maršíková et al. 2018, s. 777-778.

⁷¹⁴ § 361 odst. 5 IZ.

⁷¹⁵ § 361 odst. 6 IZ.

⁷¹⁶ § 361 odst. 7 IZ.

⁷¹⁷ Maršíková et al. 2018, s. 778.

⁷¹⁸ Kozák et al. 2018, s. 1325.

3.10 Skončení reorganizace

3.10.1 Zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu

Reorganizace se jako jiné oblasti lidské činnosti stává terčem nezákonného jednání. Jestliže byl reorganizační plán schválen nebo přijat v důsledku protiprávního jednání, je nespravedlivé dopřát dlužníkovi benefitů reorganizace (zejména v podobě osvobození od mnohdy značné části pohledávek). Insolvenční zákon na tyto okolnosti pamatuje a umožňuje insolvenčnímu soudu zrušit za určitých okolností *ex lege* rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu.

Vyjde-li najevo, že některému věřiteli byly poskytnuty zvláštní výhody (aniž by s tím ostatní věřitelé souhlasili), nebo schválení reorganizačního plánu bylo dosaženo podvodným jednáním, insolvenční soud až do šesti měsíců od účinnosti plánu zruší rozhodnutí o jeho schválení.⁷¹⁹ Insolvenční soud taktéž zruší rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu, pokud do tří let od jeho účinnosti dojde k pravomocnému odsouzení dlužníka, jeho statutárního orgánu či člena takového orgánu pro úmyslný trestný čin, jímž bylo dosaženo schválení plánu nebo byli podstatně zkráceni věřitelé.⁷²⁰ Insolvenční soud takto rozhodne i bez návrhu, vyjdou-li uvedené skutečnosti najevo. Poté nastane situace, kdy reorganizace je sice platně povolena, ale již uplynula lhůta k předložení reorganizačního plánu. Insolvenčnímu soudu nezbyde tudíž jiné možnosti než změnit reorganizaci v konkurs.⁷²¹

Je-li reorganizační plán zrušen, dochází k obnově práv věřitelů, jež existovala před jeho schválením, přičemž práva věřitelů a třetích osob založená reorganizačním plánem nejsou nikterak dotčena.⁷²² Zanikají tedy účinky přijetí reorganizačního plánu.⁷²³ Pro případ konfliktu práv před a po schválení reorganizačního plánu může insolvenční soud přijmout opatření na ochranu oprávněného zájmu věřitelů.⁷²⁴ Zde hovoříme o nevděčné roli soudu, poněvadž došlo-li na základě plánu ke změnám v zajištění

⁷¹⁹ § 362 odst. 1 IZ.

⁷²⁰ § 362 odst. 2 IZ.

⁷²¹ Maršíková et al. 2018, s. 780-781.

⁷²² § 362 odst. 3 IZ.

⁷²³ Kozák et al. 2018, s. 1326.

⁷²⁴ § 362 odst. 3 IZ.

jednotlivých pohledávek, bude navrácení do původního stavu složitým a obtížným procesem.⁷²⁵ Mimoto hrozí, že některá z práv věřitelů vznikla právě protiprávním jednáním.⁷²⁶

3.10.2 Změna reorganizace v konkurs

Někdy přes sebelepší úmysly a snahu nebude možné než uzavřít, že reorganizace není vhodné či vůbec možné řešení úpadku konkrétního dlužníka. Poté nezbyde jiného řešení než konkursu, přičemž tento stav může nastat před i po účinnosti reorganizačního plánu. Insolvenční soud je oprávněn rozhodnout o přeměně reorganizace v konkurs i *ex officio*, pokud se dozví o důvodech svědčících pro změnu v konkurs např. ze své vlastní činnosti.⁷²⁷ Insolvenční soud je omezen pouze korektivem splnění podstatných bodů reorganizačního plánu. Insolvenční soud rozhodne o přeměně reorganizace v konkurs, pokud⁷²⁸:

- tak po jejím pravomocném povolení navrhne dlužník, jestliže reorganizace byla povolena na jeho návrh (insolvenční soud pak rozhodne bez dalšího, aniž by zkoumal důvody či pohnutky dlužníka⁷²⁹);
- nedojde ke sestavení reorganizačního plánu ani v prodloužené lhůtě a nebude podán do třiceti dnů poté návrh na svolání schůze věřitelů, která by určila osobu s přednostním právem sestavit reorganizační plán (popřípadě takto určená osoba nesestaví plán ve lhůtě či jej vezme zpět);
- reorganizační plán insolvenční soud neschválil a oprávněné osoby zmeškaly lhůtu k jeho předložení;
- dlužník po účinnosti reorganizačního plánu neplní své podstatné povinnosti nebo se ukáže, že podstatnou část plánu nebude možné splnit (podstatné povinnosti vyplývají z reorganizačního plánu a mezi takové povinnosti řadíme spolupráci s insolvenčním správcem, spolupráci s věřitelským výborem a povinnost získat

⁷²⁵ Kozák et al. 2018, s. 1326.

⁷²⁶ Hášová et al. 2014, s. 1131.

⁷²⁷ Maršíková et al. 2018, s. 782.

⁷²⁸ § 363 odst. 1 IZ.

⁷²⁹ Maršíková et al. 2018, s. 783.

předchozí souhlas insolvenčního správce nebo věřitelského výboru s právním jednáním dlužníka⁷³⁰);

- dlužník neplatí řádně a včas úroky⁷³¹ nebo v podstatném rozsahu jiné splatné peněžité závazky (např. odměnu insolvenčního správce⁷³²);
- dlužník přestal podnikat, ačkoli podle reorganizačního plánu měl;
- dlužník neuhradil po schválení reorganizačního plánu pohledávky za majetkovou podstatou nebo pohledávky jim postavené na roveň způsobem, který zachycuje reorganizační plán (není-li zvláštní dohody dlužníka a věřitele takové pohledávky v plánu, pak ihned po účinnosti reorganizačního plánu); nebo pokud
- vyjde najevo nepoctivý záměr navrhovatele reorganizace⁷³³.

V prvních třech výše uvedených případech rozhodne insolvenční soud bez jednání a rozhodnutí doručí zvlášť dlužníku, navrhovateli reorganizace, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru, jelikož tyto osoby se mohou proti rozhodnutí odvolat.⁷³⁴ Mluvíme o situacích, které nastávají před účinností reorganizačního plánu. Ve zbylých případech se nařizuje jednání, ke kterému jsou zmíněné osoby svolány a disponují právem se proti rozhodnutí o přeměně v konkurs odvolat.⁷³⁵ Až na poctivost záměru, který se zkoumá před i po schválení reorganizačního plánu, se tyto zbylé situace týkají období po účinnosti plánu.

Insolvenční soud nesmí změnit reorganizaci v konkurs, pokud je reorganizační plán již v podstatných bodech splněn.⁷³⁶ V takovém případě může totiž zrušení plánu způsobit poškození práv věřitelů.⁷³⁷ Podstatné body bude interpretovat insolvenční soud s ohledem na podobu reorganizačního plánu. Jistým nedostatkem Insolvenčního zákona

⁷³⁰ Kozák et al. 2018, s. 1329.

⁷³¹ Podle § 171 odst. 4 IZ.

⁷³² Kozák et al. 2018, s. 1330.

⁷³³ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2015, sp. zn. MSPH 79 INS 13739/2014 4 VSPH 646/2015-B-233.

⁷³⁴ § 363 odst. 2 IZ.

⁷³⁵ § 363 odst. 3 IZ.

⁷³⁶ § 363 odst. 4 IZ.

⁷³⁷ Hásová et al. 2014, s. 1133.

je, že neumožňuje insolvenčnímu soudu změnit reorganizaci v konkurs, porušuje-li dlužník s dispozičními oprávněními podstatně své právní povinnosti ještě před účinností reorganizačního plánu.⁷³⁸ V dané situaci je pouze možné dlužníkovi omezit dispoziční oprávnění, následně ukončit lhůtu pro předložení plánu a až poté změnit reorganizaci v konkurs.⁷³⁹ Tento postup je evidentně zbytečně administrativně a formálně náročný.

Právní mocí rozhodnutí insolvenčního soudu o přeměně reorganizace v konkurs nastávají účinky prohlášení konkursu na majetek dlužníka, nestanoví-li insolvenční soud jinak, a současně se ruší zákaz započtení vzájemných pohledávek věřitele a dlužníka.⁷⁴⁰

3.10.3 Splnění reorganizace

Samozřejmě nejlepší varianta, která může po schválení reorganizačního plánu nastat, je jeho splnění. Insolvenční soud v průběhu plnění reorganizačního plánu bere na vědomí zprávy insolvenčního správce a věřitelského výboru o jeho plnění a je oprávněn přijmout k zajištění dodržování reorganizačního plánu opatření, ovšem pouze jsou-li mu navržena.⁷⁴¹ Bez návrhu insolvenční soud tyto opatření nepřijímá. Dohledací pravomoci insolvenčního soudu jsou v období plnění reorganizačního plánu výrazně omezeny.⁷⁴² Zprávy insolvenčního správce a věřitelského výboru se překládají na elektronickém formuláři, jehož formát a náležitosti upravuje Vyhláška.⁷⁴³

Insolvenční zákon nevyžaduje, aby byl reorganizační plán splněn zcela. Plně postačí, je-li splněn v podstatných bodech. Ty interpretuje insolvenční soud s ohledem na konkrétní okolnosti případu a podobu reorganizačního plánu. Reorganizační plán lze považovat za splněný, obdrželi-li věřitelé podstatnou část svých zjištěných pohledávek nebo je nade vší pochybnost zřejmé, že tyto pohledávky budou uhrazeny dle podmínek reorganizačního plánu.⁷⁴⁴

⁷³⁸ Richter 2017, s. 524.

⁷³⁹ Postup podle § 332 IZ, § 339 odst. 4 IZ a § 363 odst. 1 písm. b) IZ.

⁷⁴⁰ § 363 odst. 5 IZ.

⁷⁴¹ § 364 odst. 1 IZ.

⁷⁴² Maršíková et al. 2018, s. 785.

⁷⁴³ § 364 odst. 2 IZ. Viz také § 16 Vyhlášky.

⁷⁴⁴ Maršíková et al. 2018, s. 782-783.

Je-li reorganizační plán splněn (úplně nebo v podstatných částech), insolvenční soud vezme jeho splnění na vědomí rozhodnutím, kterým reorganizace končí a proti kterému není odvolání přípustné.⁷⁴⁵ Po Revizní novele lze nyní s jistotou říci, že v tento moment také končí celé insolvenční řízení.⁷⁴⁶ Po skončení reorganizace a insolvenčního řízení rozhodne insolvenční soud o odměně a náhradě nákladů insolvenčního správce.⁷⁴⁷

⁷⁴⁵ § 364 odst. 3 IZ.

⁷⁴⁶ Richter 2017, s. 526.

⁷⁴⁷ § 364 odst. 4 IZ.

4 Reorganizace v praxi

4.1 Úvod

Cílem této kapitoly je podívat se na praktické fungování reorganizace, jež se podle záměru zákonodárce měla stát spolu s konkursem základním způsobem řešení úpadku.⁷⁴⁸ Insolvenční zákon byl totiž obestřen nadějí, že sanace závodu dlužníka se stane řádově častější skutečností.⁷⁴⁹ Je otázkou, zda se tak skutečně stalo a zda lze s čistým svědomím označit reorganizaci za základní způsob řešení úpadku. Hledání odpovědi bude spočívat ve zkoumání empirických dat, kdy budu vycházet z výzkumů a dat akademické obce a Ministerstva spravedlnosti. Určité statistické údaje poskytují i důvodové zprávy k novelám Insolvenčního zákona. Současně jsem uskutečnil vlastní výzkum na základě veřejně dostupných dat z insolvenčního rejstříku. Vzhledem k zaměření práce používám především údaje, které se izolovaně týkají reorganizace.

Při zkoumání reorganizace je třeba mít na paměti změny, které přinesla Revizní novela Insolvenčního zákona. Z pohledu reorganizace zcela zásadní změnou od 1. ledna 2014 bylo zmírnění kvantitativních podmínek přípustnosti reorganizace⁷⁵⁰. Tuto změnu můžeme s nadsázkou nazvat kvantitativní test děleno dvěma. Smyslem bylo zpřístupnit reorganizaci většímu množství podnikatelských subjektů, jelikož se podle zákonodárce ukázalo, že: „[Institut] reorganizace nesplnil četností svého využívání očekávání a je nevyhnutelné pokusit se stimulovat jeho využívání všude, kde je to možné v zájmu dosažení vyšší míry uspokojení věřitelů.“⁷⁵¹ Byl také vytvořen dodatečný prostor pro aktivního dlužníka, jenž neplní kritéria kvantitativního testu, předložit reorganizační plán až do 30 dnů po rozhodnutí o úpadku. Zda uvedené změny dosáhly svého účelu, tj. zvýšení počtu reorganizací, se pokusím zjistit na základě vlastního výzkumu a porovnání jeho výsledků s daty předchozích výzkumů.

⁷⁴⁸ Důvodová zpráva, s. 146.

⁷⁴⁹ Kislíngarová et al. 2013, s. 5.

⁷⁵⁰ Čl. I. bod 188 zákona č. 294/2013 Sb.

⁷⁵¹ Důvodová zpráva II, s. 99.

4.2 Data a výzkumy akademické obce

Vývoj insolvenčního práva v oblasti úpadku podnikatelů je samozřejmě bodem zájmu českých akademiků. Nicméně přesto si dovoluji konstatovat, zúžíme-li diskuzi na samotnou reorganizaci, že do dnešního dne nemáme taková data, z nichž by bylo možné bezpečně činit vícero závěrů. Samozřejmě určitá data máme a určité závěry činit lze, i tak jsou ale dostupná data spíše nedostatečná. Ještě v roce 2013 by tento názor byl více méně platný pro celou oblast insolvenčních podnikatelských subjektů.⁷⁵² Do té doby se objevilo pouze menší množství výzkumů v oblasti praktického fungování procesů probíhajících v režimu Insolvenčního zákona. Velké poděkování v tomto směru patří Tatianě Rakytové⁷⁵³, jež uskutečnila analýzu reorganizací v letech 2008 až 2012. Dále Tomáš Richter provedl empirická zkoumání reorganizací za první 3 roky účinnosti Insolvenčního zákona.⁷⁵⁴ Od roku 2012 již dochází k relativně systematickému sběru dat o insolvenčních řízeních na půdě Vysoké školy ekonomické v Praze⁷⁵⁵, kde vzniká vědecký tým výzkum insolvence. V roce 2013 poté tento vědecký tým v čele s Evou Kislingerovou vydává první výsledky empirických pozorování za zhruba prvních 5 let účinnosti Insolvenčního zákona.⁷⁵⁶

Situace na poli empirického zkoumání insolvenčních mechanismů je nyní odlišná. V roce 2016 vydali pracovníci týmu výzkum insolvence v čele s Lubošem Smrčkou knihu Insolvenční řízení (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona), jež shrnuje rozsáhlý empirický výzkum insolvenčních řízení v letech 2008 až 2014. Tuto knihu neváhal Tomáš Richter nazvat „*kvantitativní bibli českého insolvenčního práva*“.⁷⁵⁷ Bohužel tento velice kvalitní výzkum se nezabýval reorganizacemi, a to mimo jiné z důvodu, že se podle odborného názoru autorů vyskytují v českém prostředí tak málo, že statisticky představují zcela marginální část insolvenčních řízení.⁷⁵⁸

⁷⁵² Kislingerová et al. 2013, s. 8-9.

⁷⁵³ Rakytová 2013.

⁷⁵⁴ Richter 2010, Richter 2011a.

⁷⁵⁵ Smrčka et al. 2016, s. 71.

⁷⁵⁶ Kislingerová et al. 2013.

⁷⁵⁷ Smrčka et al. 2016, slovo úvodem od Tomáše Richtera.

⁷⁵⁸ Smrčka et al. 2016, s. 72.

Již na tomto místě mohu tedy učinit závěr, že reorganizací je v českém prostředí pomálu, což ostatně níže prokazují daty z vlastního výzkumu. Vlastně se ani není čemu divit. Podmínkou reorganizace je životaschopný závod dlužníka⁷⁵⁹, a pokud některý závěr vědeckého týmu výzkum insolvence lze vztáhnout analogicky na reorganizace, tak je to skutečnost, že podnikatelé vstupují do insolvenčního řízení pozdě⁷⁶⁰ - v situaci, kdy o sanačním řešení jejich úpadku nemůže být řeči. Malý výskyt reorganizací v rámci celého balíku insolvenčních řízení je pak pouze logickým důsledkem.

Tomáš Richter provedl výzkum povolených reorganizací za první 3 roky účinnosti Insolvenčního zákona, tj. za období od 1. ledna 2008 do 31. prosince 2010. Základní data jeho výzkumu shrnuje následující tabulka, přičemž jsem ji rozšířil, aby zahrnovala pro srovnání data dostupná za období předchozí právní úpravy. Údaje o meziročním růstu HDP České republiky jsem aktualizoval podle údajů The World Bank. V kontextu Zákona o konkursu a vyrovnání je reorganizací myšleno vyrovnání.

Tabulka 1⁷⁶¹:

INSOLVENČNÍ ZÁKON					
Rok	Meziroční změna HDP	Nové návrhy na insolvenční podnikuatelů		Soudní rozhodnutí o návrzích	
		Insolvenční návrhy	Návrhy na reorganizaci	Prohlášen konkurs	Povolena reorganizace
2010	+ 2,3	6258	N/A	2071	19
2009	- 4,8	5743	39	2004	14
2008	+ 2,7	3603	14	868	6
ZÁKON O KONKURSU A VYROVNÁNÍ					
2007	+ 5,6	4992	23	1104	11
2006	+ 6,9	4203	24	1238	7

⁷⁵⁹ Maršíková et al. 2018, s. 675.

⁷⁶⁰ Arltová et al. 2015, s. 17. Viz Kislíngerová et al. 2013, s. 9. Viz také Smrčka et al. 2013, s. 194 a 202.

⁷⁶¹ Richter 2011a, tabulka 1. Richter 2011b, tabulka 1. The World Bank, údaje o meziročním růstu HDP České republiky.

Uvedená data poskytují zajímavý obraz o působení Insolvenčního zákona v počátcích jeho účinnosti. Zajímavou skutečností je pokles podaných insolvenčních návrhů v roce 2008, který Tomáš Richter přičítá nejistotě spojené s novou právní úpravou⁷⁶². Na první pohled se zdá být zřejmé, že Insolvenční zákon je efektivnější než jeho předchůdce. Počet návrhů na povolení reorganizace i počet povolených reorganizací má stoupající tendenci. Insolvenční zákon ve třetím roce účinnosti dosáhl téměř dvojnásobku povolených reorganizací jako za první dva roky, popřípadě více povolených reorganizací ve třetím roce účinnosti než povolených vyrovnání za poslední dva roky účinnosti Zákona o konkursu a vyrovnání. Reorganizace je tudíž jednoznačně efektivnější institut než vyrovnání. Pro perspektivu lze poukázat na skutečnost, že zatímco za celou dobu účinnosti Zákona o konkursu a vyrovnání bylo povoleno 48 vyrovnání, během prvních třech let účinnosti Insolvenčního zákona bylo již povoleno 39 reorganizací.⁷⁶³ S ohledem na vzrůstající počet insolvenčních návrhů ale existuje prostor pro značné zlepšení. Podrobnější pohled na zkoumaný vzorek poskytují následující empirická pozorování Tomáše Richtera:

Tabulka 2⁷⁶⁴:

Sledovaná skutečnost	2008 až 2009	2010
Počet povolených reorganizací	20	19
Dlužníci nesplňující kvantitativní test	1	3
Insolvenční návrh dlužníka	18	9
Současné podání insolvenčního návrhu a návrhu na povolení reorganizace	7	3
Přeměna v konkurs	4	5
Předjednaná reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 IZ	0 ⁷⁶⁵	0 ⁷⁶⁶

⁷⁶² Richter 2011b, s. 246.

⁷⁶³ Richter 2010, s. 339.

⁷⁶⁴ Richter 2011a, s. 4.

⁷⁶⁵ Richter 2010, s. 339.

⁷⁶⁶ Richter 2011a, s. 3.

Tabulka 2 poskytuje detailnější pohled na fungování reorganizací v počátcích její existence. Překvapivý je především údaj, že předjednané reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 IZ nebyly za první tři roky účinnosti Insolvenčního zákona pozorovány. Můžeme proto konstatovat, že předjednanou reorganizaci v uvedeném období trh nevyužíval.⁷⁶⁷ Za stejné období z celkových 39 dlužníků pouze 4 neplnili kritéria kvantitativního testu přípustnosti reorganizace (tedy přibližně 10%). Je zjevné, že reorganizace byla pro menší dlužníky (neplnící kritéria kvantitativního testu) ve sledovaném období nedostupná.

Ačkoli lze reorganizaci považovat oproti vyrovnání za posun vpřed, vyvstal problém dostupnosti reorganizace. Snaha zákonodárce motivovat menší dlužníky aktivně vyjednat reorganizaci před zahájením insolvenčního řízení evidentně selhala. Reakcí byla tzv. protikrizová novela již z roku 2009⁷⁶⁸, na jejímž základě byly značně zjednodušeny podmínky souhlasu s reorganizačním plánem v případě předjednané reorganizace⁷⁶⁹. Poté reorganizaci zpřístupnila širšímu okruhu dlužníků Revizní novela. S ohledem na období prvních tří let účinnosti Insolvenčního zákona lze uzavřít, že reorganizace větší úspěch nezaznamenala.

Podrobné zkoumání reorganizací uskutečnila Tatiana Rakytová. Její výzkum byl proveden na základě veřejně dostupných dat v insolvenčním rejstříku a jeho předmětem byly veškeré reorganizace povolené v období od 1. ledna 2008 do 31. prosince 2012, neboli reorganizace povolené v prvních pěti letech účinnosti Insolvenčního zákona.⁷⁷⁰ Součástí zkoumání taktéž bylo, zda povolené reorganizace proběhly úspěšně či nikoli. Za tímto účelem definovala Tatiana Rakytová úspěšnou reorganizaci jako tu, ve které již insolvenční soud vzal na vědomí splnění reorganizačního plánu anebo ve které již došlo ke splnění podstatných bodů reorganizačního plánu (a pouze se tedy čeká na

⁷⁶⁷ Richter 2011a, s. 6.

⁷⁶⁸ Kozák et al. 2018, s. 611.

⁷⁶⁹ Čl. I. bod 10 zákona č. 217/2009 Sb. Zejména se jedná o skutečnost, že původní znění Insolvenčního zákona vyžadovalo pro případ předjednané reorganizace souhlas všech skupin věřitelů, zatímco zákon č. 217/2009 Sb. podmínky zjednodušil na souhlas alespoň poloviny zajištěných a alespoň nezajištěných věřitelů (počítáno v obou případech podle výše pohledávek).

⁷⁷⁰ Rakytová 2013, s. 40.

rozhodnutí insolvenčního soudu). Základní statistické výstupy výzkumu shrnuje následující tabulka:

Tabulka 3⁷⁷¹:

Rok povolení reorganizace	Insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení reorganizace	Samostatný návrh na povolení reorganizace	Všechny návrh na povolení reorganizace	Povolené reorganizace
2012	21	23	44	16
2011	23	17	40	16
2010	5	26	31	19
2009	10	24	34	16
2008	6	6	12	6
Celkem	65	96	161	73

Z tabulky vyplývá, že ve sledovaném období bylo podáno celkem 161 návrhů na povolení reorganizace, na jejichž základě bylo celkem 73 reorganizací povoleno, což ovšem představuje méně jak polovinu případů. Za pozitivní pokládám zjevný nárůst počtu insolvenční návrhů, které jsou spojeny s návrhem na povolení reorganizace. Zde se dle mého názoru s největší pravděpodobností projevuje pozitivní účinek protikrizové novely (zákona č. 217/2009 Sb.), konkrétně zjednodušení podmínek pro předjednané reorganizace. Pokles povolených reorganizací v posledních dvou letech sledovaného období musím ohodnotit negativně, jelikož pozitivní růst z prvních třech let účinnosti Insolvenčního zákona se nepodařilo udržet. Pro kontext uvádím, že ve stejném období narůstá počet insolvenčních návrhů.⁷⁷² Počet povolených reorganizací za prvních pět let účinnosti Insolvenčního (73) již přesáhl počet povolených vyrovnání za celou dobu

⁷⁷¹ Rakytová 2013, s. 42.

⁷⁷² Richter 2011b, s. 247.

účinnosti Zákona o konkursu a vyrovnání (48)⁷⁷³. Stav povolených reorganizací shrnuje následující tabulka (ke dni výzkumu, tj. 8. března 2013):

Tabulka 4⁷⁷⁴:

Sledovaný parametr	2008 až 2012
Povolené reorganizace	73
Úspěšné reorganizace	19
Probíhající reorganizace	24
Neúspěšné reorganizace	30

Téměř polovina (41% případů) povolených reorganizací byla nakonec přeměněna v konkurs a přibližně jedna čtvrtina (26%) reorganizací proběhla úspěšně. Lze bezpečně předpokládat, že počet neúspěšných reorganizací ve skutečnosti přesáhl polovinu počtu povolených reorganizací. Přestože uvedená data nelze hodnotit na první pohled pozitivně, autorka výzkumu dospívá k názoru, že i tak malé číslo pozitivně hodnotit lze.⁷⁷⁵ Musím souhlasit, poněvadž lze pouze obtížně vyvozovat z těchto čísel relevantní závěry. Nadto vstupují-li dlužníci do insolvenčního řízení pozdě, lze jen stěží si představit vyšší procento úspěšných reorganizací. V takovém případě je namístě adresovat povinnost dlužníků a jejich managementů podat insolvenční návrh včas, což se ale přímo netýká praktického fungování reorganizace. Z dalších dat výzkumu Tatiany Rakytové vyplývá, že nad tři čtvrtiny dlužníků, u nichž byla povolena reorganizace, splňovali kritéria kvantitativního testu, přibližně 17% povolených reorganizací tvořily předjednané reorganizace (12 dlužníků), 19% povolených reorganizací lze označit za nekonsensuální (15 dlužníků) a zbylých 64% můžeme považovat za reorganizace konsensuální, probíhající s podporou většiny věřitelů.⁷⁷⁶ Vzhledem ke skutečnosti, že během prvních třech let účinnosti Insolvenčního zákona nepozoroval Tomáš Richter žádné předjednané reorganizace, považuji 12 pozorovaných případů za úspěch.

⁷⁷³ Richter 2010, s. 339.

⁷⁷⁴ Rakytová 2013, s. 42-43.

⁷⁷⁵ Rakytová 2013, s. 43.

⁷⁷⁶ Rakytová 2013, graf 3, s. 45.

Co se týče počtu povolených reorganizací, pro ilustraci nelehkého úkolu analýzy empirických pozorování reorganizací prezentuji následující tabulku, které srovnává data dostupná z výše prezentovaných výzkumů s daty Ministerstva spravedlnosti:

Tabulka 5⁷⁷⁷:

POVOLENÉ REORGANIZACE					
Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Ministerstvo spravedlnosti	6	19	16	17	7
Výzkum Tomáše Richtera	6	14	19	N/A	N/A
Výzkum Tatiány Rakytové	6	16	19	16	16

Na první pohled je zřejmé, že empirické výzkumy se s výjimkou prvního roku účinnosti Insolvenčního zákona neshodují, pročez si tabulka 5 zaslouží komentář. Jsem toho názoru, že nejméně lze důvěřovat datům Ministerstva spravedlnosti, které ostatně samo přiznává, že počet povolených reorganizací je ve skutečnosti vyšší⁷⁷⁸. Faktem nicméně zůstává, že uvedená čísla Ministerstvo spravedlnosti použilo jako podklad při tvorbě Revizní novely. Nejvíce důvěry chovám k výzkumu Tatiány Rakytové, která učinila podrobnou analýzu elektronických spisů v insolvenčním rejstříku. Nehledě na skutečnost, že její výzkum jako zdrojový materiál používá i sám Tomáš Richter.⁷⁷⁹ Je též zajímavé, že zatímco Tatiana Rakytová registruje za období let 2008 až 2012 celkem 19 případů úspěšných reorganizací, Ministerstvo spravedlnosti za stejné období pouze 4⁷⁸⁰.

⁷⁷⁷ Tabulka 1, tabulka 3, Důvodová zpráva II, příloha č. 5, tabulka č. 5.

⁷⁷⁸ Důvodová zpráva II, příloha č. 5, para 27: „[Celkový] počet povolených reorganizací je v důsledku podávání návrhů na povolení reorganizace po zahájení insolvenčního řízení vyšší.“

⁷⁷⁹ Viz Richter 2017, s. 478-479.

⁷⁸⁰ Hásová et al. 2014, s. 1046. Viz také Důvodová zpráva II, s. 84.

Z výzkumu Tatiány Rakytové a následné analýzy tohoto výzkumu z pera Tomáše Richtera vybírám následující empirická zjištění:

- (a) ze všech 73 případů povolených reorganizací za sledovaném období byl pouze v 11% případů podán insolvenční návrh pro hrozící úpadek⁷⁸¹;
- (b) v 9 z 10 případů byl návrh na povolení reorganizace podán dlužníkem a ve 3 ze 4 případů byl reorganizační plán předložen dlužníkem⁷⁸²;
- (c) mezi podáním insolvenčního návrhu a schválením reorganizačního plánu insolvenčním soudem uplynulo v průměru 390 dnů⁷⁸³;
- (d) nejčastějším způsobem provedení reorganizace byla s celkem 36 případy restrukturalizace pohledávek a v 18 případech zahrnoval reorganizační plán prodej celé majetkové podstaty⁷⁸⁴;
- (e) míra uspokojení věřitelů v reorganizaci je obecně vyšší než v konkursu (to ovšem neplatí zcela bezvýjimečně)⁷⁸⁵;
- (f) mechanismus předjednané reorganizace skutečně umožnil určitému procentu malých dlužníků (neplnicích kvantitativní test) vstoupit do reorganizace⁷⁸⁶;
- (g) nejvyššího procenta úspěšnosti reorganizace dosahují poněkud nepřekvapivě případy, ve kterých byl insolvenční návrh podán pro hrozící úpadek⁷⁸⁷;
- (h) předjednané reorganizace mají až 85% šanci na úspěch⁷⁸⁸;
- (i) pravděpodobnost schválení reorganizačního plánu je nezávislá na skutečnosti, zda insolvenční návrh podal dlužník či věřitel⁷⁸⁹; stejně tak

⁷⁸¹ Rakytová 2013, graf 2, s. 46.

⁷⁸² Rakytová 2013, graf 4, s. 47.

⁷⁸³ Richter 2017, s. 479.

⁷⁸⁴ Rakytová 2013, graf 9, s. 52.

⁷⁸⁵ Viz Rakytová 2013, graf 13 a komentář k němu, s. 53-55. Vyskytl se např. případ, kdy zajištěný věřitel v rámci reorganizace obdržel méně, než by obdržel v případě konkursu. Tento věřitel nicméně s takovou skutečností vyjádřil svůj souhlas ze strategických důvodů.

⁷⁸⁶ Richter 2017, s. 478-479.

⁷⁸⁷ Rakytová 2013, s. 56.

⁷⁸⁸ Rakytová 2013, s. 58.

⁷⁸⁹ Rakytová 2013, graf 19 a 20, s. 63-64.

skutečnost, zda byl odvolán insolvenční správce či nikoli nemá vliv na úspěšnost reorganizace⁷⁹⁰;

- (j) pravděpodobnost úspěšnosti reorganizace není závislá na osobě předkladatele reorganizačního plánu, nýbrž na propracovanosti a reálnosti plánu, a stejně tak není závislá na poměru zajištěných a nezajištěných věřitelů, nýbrž na poměru velikosti jejich pohledávek⁷⁹¹;
- (k) opravdu velký případ korporace v reorganizaci není ve vzorku ani jeden⁷⁹².

Tatiana Rakytová identifikovala faktory, které zvyšují pravděpodobnost úspěchu reorganizace. Obecně má vyšší šanci na úspěšnost reorganizace dlužník, který⁷⁹³:

- (a) podá sám insolvenční návrh při zjištění hrozícího úpadku;
- (b) uspokojí své věřitele dle reorganizačního plánu v krátkém časovém horizontu od účinnosti reorganizačního plánu;
- (c) má vyrovnaný poměr výše pohledávek zajištěných a nezajištěných věřitelů;
- (d) docílí schválení reorganizačního plánu všemi skupinami věřitelů ještě před rozhodnutím o úpadku; a
- (e) sestaví takový reorganizační plán, jenž bude věřitelům nabízet uspokojení ve výši odpovídající reálným možnostem dlužníka.

Výkladem *à contrario* lze dovodit faktory, které naopak snižují pravděpodobnost úspěchu reorganizace. Za takové faktory, jenž se negativně podepisují na úspěšnosti reorganizace, můžeme označit konflikty mezi dlužníkem a věřiteli, nepropracovaný plán, platební morálku, změnu situace na trhu či pasivní postoj subjektů insolvenčního řízení.⁷⁹⁴

⁷⁹⁰ Rakytová 2013, s. 69.

⁷⁹¹ Rakytová 2013, s. 78.

⁷⁹² Richter 2017, s. 478.

⁷⁹³ Rakytová 2013, s. 73.

⁷⁹⁴ Rakytová 2013, graf 24 a s. 75-77.

Opět se ukazuje, že ač jsou Insolvenční zákon a reorganizace efektivnější právní úprava než Zákon o konkursu a vyrovnání, jednoduše nelze s čistým svědomím označit reorganizaci za základní způsob řešení úpadku.

4.3 Vlastní výzkum

Jak jsem již naznačil v úvodu této kapitoly, uskutečnil jsem vlastní empirické pozorování povolených reorganizací. Předmětem mého výzkumu byly veškeré povolené reorganizace v časovém období od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2017, tedy za 4 roky účinnosti Revizní novely⁷⁹⁵. Výzkum jsem uskutečnil na základě veřejně dostupných dat z insolvenčního rejstříku, přičemž výzkum je aktuální k datu 10. října 2018. Jedním z cílů výzkumu bylo pokusit se zjistit, zda účinky Revizní novely v podobě zmírnění zákonných podmínek kvantitativního testu a podmíněné přípustnosti reorganizace⁷⁹⁶ a dalších změn přinesly nárůst počtu povolených reorganizací, protože jsem vybral právě období let 2014 až 2017. Dalším argumentem pro výběr uvedeného časového úseku je pravidlo o vyškrtnutí dlužníků z insolvenčního rejstříku.⁷⁹⁷ Cílem bylo i analyzovat, jaká je situace na poli předjednaných reorganizací. Předpřipravené reorganizace, jak ukázal výzkum Tatiany Rakytové⁷⁹⁸, totiž významně zvyšují pravděpodobnost úspěšnosti reorganizace. V neposledním řadě bylo mým zájmem poskytnout obraz o reorganizaci v praktickém životě a navázat na pozorování Tomáše Richtera a Tatiany Rakytové.

Pro účely prezentace výsledků výzkumu považuji za nezbytné nejdříve definovat určité pojmy, se kterými níže pracuji. Vzhledem k technické funkčnosti insolvenčního rejstříku jsem vyhledával reorganizace povolené ve sledovém období. Výsledný vzorek nicméně nemůže poskytnout úplný obraz o působení Revizní novely, jelikož zákonitě bude obsahovat i ta insolvenční řízení, která začala před její účinností⁷⁹⁹. Taková řízení mají omezenou vypovídací hodnotu o působení Revizní novely, potažmo o jejím

⁷⁹⁵ Čl. IV zákona č. 294/2013 Sb.

⁷⁹⁶ Čl. I body 188 až 190 zákona č. 294/2013 Sb.

⁷⁹⁷ Viz § 425 IZ.

⁷⁹⁸ Rakytová 2013, s. 58.

⁷⁹⁹ Na tomto místě je vhodné podotknout, že insolvenční řízení zahájená před účinností Revizní novely probíhala počínaje 1. lednem 2014 již v režimu Revizní novely. Viz Čl. II (přechodná ustanovení) zákona č. 294/2013 Sb.

přínosu. Tato řízení byla vystavena odlišným podmínkám přípustnosti reorganizace, přičemž tyto podmínky mají na zpočátku insolvenčního řízení výrazný vliv na jeho další směřování. Stejně tak nelze na těchto řízeních ověřit působení nového § 316 odst. 6 IZ. Zda Revizní novela ztraktivnila reorganizaci se tak dle mého názoru posoudí lépe na řízeních, která již od počátku probíhala v režimu Revizní novely. Vzhledem k uvedené argumentaci pracuji níže s dvěma pojmy: celkový vzorek a zkrácený vzorek.⁸⁰⁰ Celkový vzorek zahrnuje veškeré reorganizace povolené ve sledovaném období, zatímco zkrácený vzorek zahrnuje pouze ty případy z celkového vzorku, ve kterých bylo řízení zahájeno po 1. lednu 2014.

Předjednanou reorganizaci definuji nepřekvapivě jako reorganizaci povolenou na základě § 148 odst. 2 IZ. V praxi mohou nastat tři případy, kdy insolvenční soud rozhodne podle § 148 odst. 2 IZ. První případ je ten nejjednodušší: insolvenční návrh podá dlužník spolu se schváleným reorganizačním plánem. Stejně ovšem rozhodne soud i v případě, že insolvenční návrh podá věřitel, na což dlužník zareaguje podáním vlastního insolvenčního návrhu (kterým přistoupí k insolvenčnímu řízení) spolu se schváleným reorganizačním plánem. A konečně jsem v rámci výzkumu objevil dva případy, kdy dlužník podal nejdříve samotný insolvenční návrh a až následně v krátkém časovém horizontu navrhl povolení reorganizace a současně doložil schválený reorganizační plán ještě před rozhodnutím o úpadku⁸⁰¹. I v těchto případech rozhodl insolvenční soud podle § 148 odst. 2 IZ. Veškeré tyto tři situace považuji pro účely výzkumu za předjednanou reorganizaci. V praxi totiž může nastat situace, kdy věřitel zahájí insolvenční řízení ve snaze docílit konkursu vědom si toho, že reorganizační plán, se kterým nesouhlasí, byl potřebnými většinami věřitelů schválen. Základní data mého výzkumu shrnuje následující tabulka:

⁸⁰⁰ Viz Příloha 1 (celkový vzorek) a Příloha 2 (zkrácený vzorek).

⁸⁰¹ Jedná se o případy dlužníků A-GLASS Recycling s.r.o. (KSBR 29 INS 11056/2017) a New Travel.cz s.r.o. (MSPH 78 INS 2236/2015).

Tabulka 6⁸⁰²:

CELKOVÝ VZOREK			
Rok povolení	Povolené reorganizace	Předjednané reorganizace	Předjednané reorganizace, kde insolvenční řízení zahájil dlužník
2017	21	7	6
2016	27	12	6
2015	18	13	6
2014	30	18	17
Celkem	96	50	35

Během sledovaného období bylo povoleno celkem 96 reorganizací, tedy celkový počet povolených reorganizací je ve srovnání s výzkumem Tatiány Rakytové vyšší. Za jednoznačně pozitivní považují zastoupení předjednaných reorganizací. Ve sledovaném období dosáhl počet předjednaných reorganizací lehce nad čtyřnásobek předjednaných reorganizací za prvních pět let účinnosti Insolvenčního zákona⁸⁰³. Zatímco Tatiana Rakytová pozorovala ve svém vzorku pouhých 17% předjednaných reorganizací, zde hovoříme o více než polovině případů povolených reorganizací. Za negativní považují pokles a následnou stagnaci počtu předjednaných reorganizací, kde insolvenční řízení zahájil dlužník. Reorganizace je totiž do značné míry závislá na včasné aktivitě dlužníka. Na druhou stranu je však evidentní, že část dlužníků je schopna obrátě reagovat na insolvenční návrh věřitele právě pomocí předjednané reorganizace. Následující tabulka shrnuje výsledky insolvenčních řízení, v nichž byla reorganizace povolena, přičemž za úspěšnou reorganizaci považují pouze takovou, kde insolvenční soud vzal na vědomí svým rozhodnutím splnění reorganizačního plánu.

⁸⁰² Vlastní výzkum.

⁸⁰³ Za období 2008 až 2012 bylo povoleno celkem 12 předjednaných reorganizací ve smyslu § 148 odst. 2 IZ. Viz Rakytová 2013, s. 45.

Tabulka 7⁸⁰⁴:

CELKOVÝ VZOREK				
Rok povolení reorganizace	Povolené reorganizace	Úspěšné reorganizace	Stále probíhající	Přeměna v konkurs
2017	21	3	11	7
2016	27	9	8	10
2015	18	6	5	7
2014	30	7	7	16
Celkem	96	25	31	40

S ohledem na zjištěné hodnoty musím konstatovat, že Tabulka 7 téměř kopíruje empirická zjištění výzkumu Tatiány Rakytové (nikoli samozřejmě v absolutních číslech), přestože její výzkum pracoval se širší definicí pojmu úspěšná reorganizace⁸⁰⁵. Přibližně jedna čtvrtina reorganizací (26%) povolených v letech 2014 až 2017 skončila úspěšně, kdežto skoro polovina případů (41%) skončila konkursem. Procentuálně jsou výsledky totožné s výsledky Tatiány Rakytové za období 2008 až 2012, ačkoli se jedná o zcela odlišný vzorek během odlišného časového úseku (a koneckonců s jinou definicí úspěšné reorganizace). To minimálně lehce naznačuje, že se stav reorganizací za dobu účinnosti Insolvenčního zákona významně neproměnil. Následující tabulka zachycuje vývoj počtu povolených reorganizací v čase.

Tabulka 8⁸⁰⁶:

CELKOVÝ VZOREK										
Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Povolené reorganizace	6	16	19	16	16	N/A	30	18	27	21

⁸⁰⁴ Vlastní výzkum.

⁸⁰⁵ Viz tabulka 4 a komentář k ní na straně 101 an.

⁸⁰⁶ Vlastní výzkum. Rakytová 2013, Tabulka 4, s. 42. The World Bank, údaje o meziročním růstu HDP České republiky.

Zjevně se reorganizace stává častějším jevem, nicméně pouze nepatrně. Ačkoli nelze bez podrobnější právně-ekonomické analýzy činit obecnější závěry, nezdá se, že by se počet povolených reorganizací s účinností Revizní novely zásadně navýšil, jak zamýšlel zákonodárce (jehož záměrem bylo reorganizaci zpřístupnit většímu okruhu dlužníků⁸⁰⁷). Následující tabulka zachycuje data o zahájení insolvenčního řízení:

Tabulka 9⁸⁰⁸:

CELKOVÝ VZOREK			
Rok povolení reorganizace	Povolené reorganizace	Insolvenční řízení zahájeno dlužníkem	Insolvenční řízení zahájeno věřitelem
2017	21	13	8
2016	27	14	13
2015	18	9	9
2014	30	20	10
Celkem	96	56	40

Zajímavá je skutečnost, že převažují v případě povolených reorganizací dlužnické insolvenční návrhy. Přibližně v 58% bylo insolvenční řízení, v němž byla reorganizace povolena, zahájeno právě dlužníkem. To je téměř přesně opačný poměr, než jaký byl pozorován Tatianou Rakytovou.⁸⁰⁹ Opatrně si dovoluji tvrdit, že zde tedy existuje náznak příznivého trendu a větší odpovědnosti samotných dlužníků. Následující tabulka ukazuje poměr mezi malými a velkými dlužníky u povolených reorganizací:

⁸⁰⁷ Viz Důvodová zpráva II, s. 70

⁸⁰⁸ Vlastní výzkum.

⁸⁰⁹ Rakytová 2013, Graf 4, s. 47.

Tabulka 10⁸¹⁰:

CELKOVÝ VZOREK			
Rok povolení reorganizace	Povolené reorganizace	Dlužníci plnící kvantitativní test	Dlužníci neplnící kvantitativní test
2017	21	15	6
2016	27	20	7
2015	18	12	6
2015	30	14	16
Celkem	96	61	35

Z posledních dat lze odvodit, že v rámci sledovaného období let 2014 až 2017 byla reorganizace povolena u 35 dlužníků, kteří neplnili kritéria kvantitativního testu, přičemž tito dlužníci tvoří přibližně 37% všech povolených reorganizací. Můžeme zde pozorovat mírný nárůst poměrného zastoupení menších dlužníků u povolených reorganizací oproti údajům pozorovaných Tatianou Rakytovou (22% případů v období let 2008 až 2012).⁸¹¹ Uvedená data jsou však částečně zkreslená použitím celkového vzorku.⁸¹² Je překvapivé, že roste podíl právě menších dlužníků. Spíše jsem předpokládal (stejně jako zákonodárce), že zmírnění kvantitativního testu zvýší podíl především těch dlužníků, kteří jej plní. Zde tedy pozorujeme paradoxně přesně opačný efekt, než jaký zákonodárce zamýšlel. Podle mého názoru se začíná ukazovat, že by možná bylo na místě kvantitativní test jako takový zrušit, jestliže chce zákonodárce skutečně reorganizaci otevřít širšímu okruhu dlužníků. Následující tabulka prezentuje data o reorganizačních plánech schválených insolvenčním soudem včetně údaje, jaký typ reorganizace byl schváleným plánem navržen:

⁸¹⁰ Vlastní výzkum.

⁸¹¹ Rakytová 2013, Graf 3, s. 45.

⁸¹² Např. dlužník, s nímž bylo insolvenční řízení zahájeno před slevovaným obdobím (a stále ve sledovaném období probíhalo), může být v režimu do Revizní novely hodnocen jako dlužník neplnící kvantitativní test, zatímco v režimu po Revizní novele bude považován za dlužníka, jenž plní kvantitativní test. V celkovém vzorku se tak neodvratně vyskytují případy dlužníků, kteří s účinností Revizní novely změnili status podle kvantitativního testu. Problematická je pak i skutečnost, že takoví dlužníci podléhali v době zahájení řízení poněkud jiným podmínkám přípustnosti reorganizace.

Tabulka 11⁸¹³:

CELKOVÝ VZOREK					
Rok povolení reorganizace	Schválené reorganizační plány	Schválené reorganizační plány (navržený typ reorganizace)			Z toho probíhající nebo úspěšné reorganizace
		Prodejní	Kombinovaná	Ekvitní	
2017	11	1	4	6	11
2016	20	2	4	14	15
2015	14	0	9	5	11
2014	17	2	4	11	11
Celkem	62	5	21	36	48

Tabulka 12⁸¹⁴:

CELKOVÝ VZOREK					
Rok povolení reorganizace	Povolené reorganizace	Z toho úspěšných reorganizací	Typ úspěšné reorganizace		
			Prodejní	Kombinovaná	Ekvitní
2017	21	3	0	0	3
2016	27	9	1	2	6
2015	18	6	0	4	2
2014	30	7	2	2	3
Celkem	96	25	3	8	14

Převládají schválené reorganizační plány předvídající ekvitní typ reorganizace dlužníka, typicky restrukturalizaci pohledávek věřitelů. Na druhou stranu přibližně 42% schválených plánů počítalo s prodejem části či všech aktiv dlužníka. Pokud se podívám

⁸¹³ Vlastní výzkum.

⁸¹⁴ Vlastní výzkum.

pouze na úspěšné reorganizace, ve kterých již insolvenční soud vzal na vědomí splnění reorganizačního plánu, v až polovině případů došlo k prodeji celé nebo části majetkové podstaty. Ve třech případech lze hovořit o likvidačním charakteru reorganizace. Potvrzuje se tak, že reorganizace není čistě sanační metodou řešení úpadku.

Nyní se zaměřím na zkrácený vzorek, jenž by měl lépe vypovídat o efektu změn, jež přinesla Revizní novela Insolvenčního zákona, jelikož zahrnuje pouze ta insolvenční řízení, která od počátku probíhala za účinnosti Revizní novely.

Tabulka 13⁸¹⁵:

ZKRÁCENÝ VZOREK			
Rok povolení	Povolené reorganizace	Předjednané reorganizace	Předjednané reorganizace, kde insolvenční řízení zahájil dlužník
2017	19	7	6
2016	27	12	6
2015	18	13	5
2014	20	15	14
Celkem	84	47	31

Za sledované období bylo povoleno celkem 84 reorganizací. Vezmeme-li v úvahu, že za prvních pět let účinnosti Insolvenčního zákona bylo povoleno 73 reorganizací, počet povolených reorganizací v období 2014 až 2017 nikterak významně neroste. Odmyslíme-li si předjednané reorganizace, zbyde nám 37 případů povolených reorganizací. Na první pohled se nezdá, že zmírnění kvantitativního testu a prodloužení lhůty k předložení schváleného reorganizačního plánu po rozhodnutí o úpadku přinesly efekt v podobě nárůstu počtu povolených reorganizací. Informace o struktuře dlužníků, u nichž byla reorganizace ve sledovaném období povolena, poskytne další cenné údaje. Zejména vypoví o využívání zmíněné prodloužené lhůty pro předložení schváleného

⁸¹⁵ Vlastní výzkum.

reorganizačního plánu. Pro účely následující tabulky považují za malý závod dlužníka, který neplní podmínky kvantitativního testu, a za velký závod takového dlužníka, jenž je naopak plní.

Tabulka 14⁸¹⁶:

ZKRÁCENÝ VZOREK					
Sledovaný parametr	2014	2015	2016	2017	Celkem
Povolené reorganizace (celkem)	20	18	27	19	84
Povolené reorganizace (velký závod)	8	12	20	13	53
Povolené reorganizace (malý závod)	12	6	7	6	31
Předjednané reorganizace (celkem)	15	13	12	7	47
Předjednané reorganizace (velký závod)	4	7	7	3	21
Předjednané reorganizace (malý celkem)	11	6	5	4	26
Povolené nepředjednané reorganizace (celkem)	5	5	15	12	37
Povolené nepředjednané reorganizace (velký závod)	4	5	13	10	32
Povolené nepředjednané reorganizace (malý závod)	1	0	2	2	5

⁸¹⁶ Vlastní výzkum.

Výše uvedená data poskytují zajímavý obrázek. Předně za období let 2014 až 2017 byla reorganizace povolena pouze u pěti dlužníků, kteří nesplňovali kritéria kvantitativního testu a současně nevyužili předjednané reorganizace. Bohužel tato statistika není úplně přesná, jelikož v jednom případě se zcela evidentně jednalo o předjednanou reorganizaci plnící veškeré zákonné podmínky pro postup podle § 148 odst. 2 IZ, avšak insolvenční soud nepochopitelně rozhodl pouze o úpadku a rozhodnutí o reorganizaci ponechal až na schůzi věřitelů. Dlužník se odvolal, nicméně vzhledem ke skutečnosti, že sám podal insolvenční návrh, není odvolání proti rozhodnutí o úpadku přípustné⁸¹⁷ a odvolání tak skončilo bezúspěšně. Vrchní soud v Praze poté rozhodnutí o úpadku potvrdil, přičemž konstatoval, že soud prvního stupně pochybil a reorganizaci měl v rozhodnutí o úpadku povolit.⁸¹⁸ Ve zbylých čtyřech případech dlužníci neplnící kritéria kvantitativního testu využili postupu podle § 316 odst. 5 a 6 IZ, tedy možnosti předložit schválený plán až po rozhodnutí o úpadku.⁸¹⁹ Dlužníci této možnosti využívají zpočátku insolvenčního řízení, protože se tento postup lépe zhodnotí na zkráceném vzorku. Ze čtyř případů dva k datu výzkumu stále probíhají, jednou došlo ke změně v konkurs a jednou reorganizace proběhla úspěšně. Tento postup se nejeví být více využíván (pouze 6% povolených reorganizací). Na druhou stranu i takové číslo lze považovat za úspěch, jelikož povětšinou platí, že jestli dlužník nezíská podporu pro svůj reorganizační plán do rozhodnutí o úpadku, poté už ji nezíská.

Ze všech povolených reorganizací tvořili dlužníci neplnící podmínky kvantitativní brány reorganizace přibližně 37%. Poměr menších dlužníků se oproti výzkumu Tatiany Rakytové za období 2008 až 2012 očividně zvýšil (z 22%). Ve světle zmírnění podmínek kvantitativního testu bych spíše očekával výsledek opačný neboli zvýšení zastoupení dlužníků, kteří plní zmírněné podmínky kvantitativní brány. Z dat je očividné, že většina menších dlužníků využívá možnosti předjednané reorganizace (84%). Těžko tyto výsledky interpretovat. Možná se ukazuje, že reorganizace je vhodné

⁸¹⁷ § 141 odst. 1 IZ.

⁸¹⁸ Jednalo se o případ dlužníka INTER BUILDING, a.s. (MSPH 76 INS 20424/2015). Viz také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 2017, sp. zn. MSPH 76 INS 20424/2015 4 VSPH 315/2017-A-71.

⁸¹⁹ Jednalo se o tyto případy: Roman Straka (KSBR 39 INS 17878/2016), D.K.E. Dobré s.r.o. (KSHK 42 INS 25731/2015), Senior Chrudim s.r.o. (KSPA 59 INS 4366/2014) a Ing. Roman Skočdopole (KSHK 41 INS 7823/2014).

řešení úpadku i pro menší podnikatele, což je poněkud paradoxní výsledek s ohledem na skutečnost, že původním úmyslem zákonodárce bylo cílit reorganizací především na velké korporace.

Revizní novela nepřinesla zřetelný nárůst počtu povolených reorganizací ani vyšší zastoupení dlužníků plnicích kvantitativní test. Naopak je zřetelné, že reorganizaci hojně využívají dlužníci, pro které je reorganizace obecně nepřípustná. V tomto směru Revizní novela nesplnila cíle. Níže jsem se pokusil shrnout další základní zjištění mého výzkumu:

- (a) reorganizace je nadále zcela okrajovým jevem českého insolvenčního práva;
- (b) počet povolených reorganizací je vyšší než období let 2008 až 2012;
- (c) více než polovina reorganizací za sledované období byla povolena postupem podle § 148 odst. 2 IZ, přičemž bylo pozorováno celkově 33 předjednaných reorganizací, kde dlužník podal první insolvenční návrh již se schváleným reorganizačním plánem (tj. lehce nad třetinu všech povolených reorganizací); institut předjednané reorganizace je tedy trhem využíván více než v období let 2008 až 2012, ačkoli ke konci sledovaného období zažívá pokles četnosti (uvedená data stejně tak považují úspěch institutu předjednané reorganizace);
- (d) zmírnění podmínek obecné a podmíněné přípustnosti reorganizace nepřineslo předpokládaný zřetelný nárůst počtu povolených reorganizací;
- (e) poměr a počet dlužníků, kteří neplní podmínky kvantitativního testu i přes jeho zmírnění oproti období let 2008 až 2012 roste; reorganizace je tak stále více využívána menšími podnikateli;
- (f) celkem 4 dlužníci využili úspěšně postupu podle § 316 odst. 5 a 6 IZ, a tudíž předložili schválený reorganizační plán až po rozhodnutí o úpadku, ač neplnili kritéria kvantitativního testu;
- (g) přibližně čtvrtina reorganizací za sledované období již úspěšně proběhla;

(h) reorganizace není čistě sanační metodou; až polovina úspěšných reorganizací za sledované období předpokládala prodej celé či části majetkové podstaty, přičemž tři úspěšné reorganizace byly čistě likvidačního charakteru; a

(i) přibližně třetina insolvenčních řízení ze sledovaného období stále probíhá.

4.4 Data Ministerstva spravedlnosti

Soustavný sběr statických dat o insolvenčních řízeních provádí též Ministerstvo spravedlnosti⁸²⁰. Výsledné statistické listy poskytují především přehled o tom, jak za sledované období (vždy kalendářní rok počínaje účinností Insolvenčního zákona) rozhodovaly insolvenční soudy. Data Ministerstva spravedlnosti se bohužel nesoustředí na skutečné výsledky jednotlivých insolvenčních řízení.⁸²¹ Jejich výpovědní hodnota se omezuje informace o délce řízení a absolutní počty insolvenčních návrhů a určených rozhodnutí insolvenčních soudů. Nadto platí, že získaná data pouze okrajově rozlišují mezi podnikatelskými a nepodnikatelskými subjekty a současně existuje mezi nimi a daty z jiných zdrojů zjevný rozpor.⁸²² Tento rozpor jsem se pokusil ilustrovat výše na Tabulce 5, ze které je očividné, že výsledky empirických výzkumů Tomáše Richtera i Tiatiany Rakytové neodpovídají datům z pera Ministerstva spravedlnosti. Ostatně samo Ministerstvo spravedlnosti přiznává, že statistická data ohledně reorganizací jsou mu dostupná v jen omezené míře.⁸²³ Následná tabulka proto srovnává má data o povolených reorganizacích s daty Ministerstva spravedlnosti, přičemž jsem do tabulky také zahrnul statistická data soukromé společnosti Creditreform, jak je zpracoval vědecký tým výzkum insolvence:

⁸²⁰ Statistické listy pro insolvenční řízení. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>

⁸²¹ Smrčka et al. 2016, s. 147.

⁸²² Smrčka et al. 2016, s. 148-149 a 154-155. Dokonce platí, že údaje z některých krajských soudů jsou zjevně nesměrodatné.

⁸²³ Důvodová zpráva II, s. 91.

Tabulka 15⁸²⁴:

POVOLENÉ REORGNIZACE					
	2014	2015	2016	2017	Celkem
Data Ministerstva spravedlnosti ČR	5	7	8	15	35
Vlastní výzkum	30	18	27	21	96
Creditreform	31	18	N/A	N/A	N/A

Rozpor mezi daty mého výzkumu (a výzkumu Creditreform) s daty Ministerstva spravedlnosti je poměrně zásadní. Jak je na první pohled patrné, registroval jsem téměř třikrát tolik povolených reorganizací mezi lety 2014 až 2017 než oficiální místa. Nesoulad mezi daty Ministerstva spravedlnosti a výsledky empirických pozorování nabývá, domnívám se, na rozměru již v roce 2012, ve kterém bylo podle výzkumu Tatiány Rakytové povoleno 16 reorganizací, zatímco oficiální statistiky hovoří pouze o 7 povolených reorganizacích.⁸²⁵ Rozpor významně trvá až do roku 2017, za který se data sblíží. Opětovně se ukazuje, že výpovědní hodnota dat Ministerstva spravedlnosti je při nejlepším omezená. S tímto upozorněním představuji tabulku, která shrnuje empirická pozorování reorganizací Ministerstvem spravedlnosti:

Tabulka 16⁸²⁶:

Sledovaný parametr	2014	2015	2016	2017	Celkem
Povolené reorganizace	5	7	8	15	35
Schválen reorganizační plán	3	7	6	12	28
Přeměna v konkurs	3	1	3	4	11
Ukončené reorganizace	2	6	5	11	24

⁸²⁴ Statistické listy pro insolvenční řízení. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>. Vlastní výzkum. Smrčka et al. 2016, s. 220, Obr. 5.4.

⁸²⁵ Viz Tabulka 5.

⁸²⁶ Statistické listy pro insolvenční řízení. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>.

Těžko pro výše popsaná omezení ze statistických dat Ministerstva spravedlnosti vyvozovat jakékoli relevantní závěry. Nicméně jeden závěr učinit lze: reorganizace není v praxi častým jevem. Dokonce lze s čistým svědomím prohlásit, že reorganizace je z hlediska celkového počtu insolvenčních případů zcela marginální jev.⁸²⁷

Další data poskytují důvodové zprávy k novelám Insolvenčního zákona, zejména k Revizní novele a zákonu č. 64/2017 Sb. Obě zmíněné důvodové zprávy obsahují statistická data o insolvenčních řízeních včetně reorganizací. Můžeme se tak dozvědět, že za období 2008 až 1. pololetí roku 2012 byly úspěšně ukončeny pouze čtyři reorganizace.⁸²⁸ Počet návrhů na povolení reorganizace se pohyboval za stejné v období v rozmezí mezi 5 až 20 návrhy ročně, přičemž nejsou započteny návrhy, které byly podány až po zahájení insolvenčního řízení.⁸²⁹ Zákonodárce pak shledává, že se jedná o marginální čísla v porovnání s prohlášenými konkurzy, a vyjadřuje názor, že nízké využití reorganizace trhem může jít na vrub neznalosti institutu a přísným podmínkám přípustnosti.⁸³⁰ Na základě uvedených dat poté zákonodárce došel k rozhodnutí výrazně upravit podmínky přípustnosti reorganizace Revizní novelou.

Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb. poskytuje další statistická data, která shrnuje následující tabulka. Musím upozornit, že na tyto data se vztahují veškeré výše uvedené výhrady.

Tabulka 17⁸³¹:

Sledovaný parametr	2012	2013	2014	Celkem
Povolené reorganizace	4	6	15	25
Prohlášené konkurzy	1773	2236	2298	6307

Musím opětovně upozornit, že údaj o prohlášených konkurech zahrnuje i řízení s nepodnikatelskými subjekty, ohledně nichž je reorganizace nepřípustná. Data nicméně

⁸²⁷ Smrčka et al. 2016, s. 220.

⁸²⁸ Důvodová zpráva II, s.

⁸²⁹ Důvodová zpráva II, příloha č. 5, s. 8.

⁸³⁰ Důvodová zpráva II., příloha č. 5, s. 8.

⁸³¹ Důvodová zpráva III, s. 73-74.

potvrzují, že reorganizace je skutečně marginálním jevem českého insolvenčního práva. Bohužel vzhledem k růstu počtu insolvenčních řízení a prohlášených konkursů musím konstatovat, že pozorujeme spíše ústup reorganizace.⁸³² Pozice a význam reorganizace v českém insolvenčním právu jsou omezené, ne-li přímo marginální až zanedbatelné.

⁸³² Kislingerová et al. 2013, s. 33 a poznámka pod čarou č. 33.

5 Reorganizace de lege ferenda

Předmětem této kapitoly je pokusit se nastínit možné budoucí změny, které mohou zefektivnit právní institut reorganizace a zajistit jeho častější využití v praktickém životě. Nejprve se vždy pokusím identifikovat problémovou oblast reorganizace a poté navrhu řešení, jenž by mohlo přispět k odstranění identifikovaného problému. Efektivita insolvenčního práva avšak není závislá pouze na Insolvenčním zákoně a ostatních předpisech insolvenčního práva. Považuji proto za vhodné se nejdříve zaměřit na obecnější problémy, které ovlivňují insolvenční řízení a přeneseně i reorganizaci. Následně se zaměřím přímo na institut reorganizace.

Obecně platí, že čím větší vospělost národní ekonomiky, tím více jsou insolvenční procesy efektivnější a přináší vyšší uspokojení pro věřitele.⁸³³ Každá úspěšná snaha zvýšit produktivitu národního hospodářství tak zákonitě přinese větší efektivitu insolvenčních procesů a přeneseně i reorganizace.

Insolvenční řízení je řízením soudním, a tudíž se ho týkají veškeré problémy, které se obecně dotýkají soudního řízení v České republice. Stav našeho obchodního soudnictví je podstatným faktorem při rozhodování věřitelů a investorů, zda podpoří reorganizaci těch dlužníků, kde ještě existuje reálná šance na budoucí podnikatelský úspěch.⁸³⁴ Jak obecně soudní, tak konkrétně insolvenční řízení je v České republice stále ve srovnání s vospělými státy OECD málo efektivní, zejména co se týče rychlosti.⁸³⁵ Zákodárce by měl usilovat o značné zlepšení situace. Lze jen doporučit zaměřit se na soudní aparát a zajistit mu dostatečné finanční a personální zdroje za současného odstraňování administrativní zátěže a nadměrného formalismu řízení.

Konkrétně ve věci insolvenčního řízení se za stěžejní faktor kvality, zejména pro věřitele ve smyslu rychlosti a výnosu, ukazuje nikoli kvalita právních předpisů (tedy především Insolvenčního zákona), nýbrž objem majetku dlužníka, který je přítomen v době zahájení insolvenčního řízení.⁸³⁶ Bohužel musím konstatovat, že stále mnoho

⁸³³ Arltová et al. 2015, s. 8.

⁸³⁴ Smrčka et al. 2013, s. 192.

⁸³⁵ Smrčka et al. 2013, s. 192-194. Schönfeld a Smrčka 2012, s. 67-68.

⁸³⁶ Smrčka et al. 2013, s. 194.

dlužníků vstupuje do insolvenčního řízení v době, ve které jsou již téměř nebo zcela vyprázdnění či zbaveni aktiv.⁸³⁷ V roce 2013 vědecký tým výzkum insolvence učinil závěr, že až dvě třetiny dlužníků, se kterými je vedeno řízení na základě oprávněných insolvenčních návrhů, vstupují do insolvenčního řízení v situaci, když jsou již zcela vyprázdnění (pročež věřitelé nejsou uspokojeni).⁸³⁸ Tomu znatelně přispívá iracionální a mnohdy až fascinující představa manažerů, že obchodní závod udrží při životě.⁸³⁹ Domnívám se, že tuto stinnou stránku insolvenčního řízení lze řešit na dvou frontách: odpovědnost managementu dlužníka řádně a včas zahájit insolvenční řízení a definice úpadku. První fronta se dotýká odpovědnosti statutárního orgánu podle Insolvenčního zákona⁸⁴⁰ a Zákona o obchodních korporacích⁸⁴¹. Naneštěstí naše korporační právo stále není dostatečným vodítkem pro určení, kdy přesně je statutární orgán povinen podat insolvenční návrh.⁸⁴² Zde spatřuji prostor pro zlepšení a lepší souhru mezi povinnostmi podle Insolvenčního zákona a Zákona o obchodních korporacích. Na druhé frontě se nedávno zákonodárce činil. Zákon č. 64/2017 Sb. rozšířil definici úpadku o tzv. mezeru krytí.⁸⁴³ Nakonec úspěšný návrh na rozšíření a zpřesnění definice úpadku představuje výsledek konzultace zákonodárce a vědeckého týmu výzkum insolvence.⁸⁴⁴ Pevně věřím, že uvedená změna povede k celkovému zlepšení situace českého insolvenčního práva. To však ukáže až budoucnost. Bude-li nadále panovat popsáný stav, kdy většina dlužníků vstupuje do insolvenčního řízení příliš pozdě, nelze očekávat nárůst počtu sanovaných podnikatelů. Nedostatek majetku nikdy nepovede k sanaci.⁸⁴⁵ Nemůžeme přeci chtít po věřitelích, aby podpořili reorganizaci, pokud pro ně není výhodná.

Považoval bych dále za přínosné věnovat se personální zdrojům insolvenčních soudů. Není tajemstvím, že na jednoho insolvenčního soudce připadá mnohonásobně

⁸³⁷ Arltová et al. 2015, s. 17.

⁸³⁸ Kislíngrová et al. 2013, s. 24.

⁸³⁹ Maršíková et al. 2018, s. 676.

⁸⁴⁰ Viz § 98 a 99 IZ.

⁸⁴¹ Viz § 62 až 68 ZOK.

⁸⁴² Richter 2017, s. 142-148.

⁸⁴³ Viz zákon č. 64/2017 Sb., Čl. I body 1 a 2. Viz také současné znění § 3 odst. 3 a 6 IZ.

⁸⁴⁴ Projekty mají hlavně přispět k legislativním změnám a k reformě insolvenčního práva. Rozhovor s Jaroslavem Schönfeldem pro konkursní noviny. [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <http://www.vyzkuminsolvence.cz/publikace-a-clanky/jaroslav-schonfeld-poskytnul-rozsahly-rozhovor-konkurznim-novinam.html>

⁸⁴⁵ Schönfeld a Smrčka 2012, s. 68.

více případů, než se původně očekávalo, přičemž drtivou většinu těchto případů tvoří oddlužení.⁸⁴⁶ Proto je třeba snažit se insolvenční řízení co nejvíce zjednodušit a urychlit. V tomto směru byly učiněny určité pozitivní kroky na základě zákona č. 64/2017 Sb.⁸⁴⁷ V daném případě bylo záměrem zákonodárce odstranit nadbytečnou administrativní zátěž související s oddlužením a přenést část související agendy na insolvenční správce, čímž má dojít k vytvoření prostoru pro pečlivější analýzu složitějších řízení, jako např. právě reorganizace.⁸⁴⁸ Na hodnocení přínosů zákona č. 64/2017 Sb. je však ještě brzy. Domnívám se, že personální zdroje insolvenčních soudů jsou nadále poddimenzované, což ostatně zákonodárce přiznává v důvodové zprávě k zákonu č. 64/2017 Sb.⁸⁴⁹. Nabízí se tak navýšení stavu insolvenčních soudců.⁸⁵⁰

S vytížeností insolvenčních soudců souvisí také problematika tzv. šikanózních insolvenčních návrhů neboli neodůvodněných návrhů na zahájení insolvenčního řízení, které jsou motivovány snahou poškodit soutěžitele v konkurenčním boji. V roce 2013 bylo na vzorku 615 insolvenčních řízení pozorováno celých 215 (35% všech) případů, ve kterých byly insolvenční návrhy odmítnuty nebo zamítnuty (přičemž se jednalo o takové návrhy, které na první pohled vzbuzovaly pochybnosti, zda se vůbec dlužník nachází v úpadku).⁸⁵¹ Bohužel proto musím konstatovat, že insolvenční právo je leckdy zneužito ke konkurenčnímu boji. Zvláště problematické se jeví podávání šikanózních návrhů na místně nepřislušné soudy, čím lze dosáhnout toho, že soutěžitel (domnělý dlužník) bude až po dobu několika měsíců veden v insolvenčním rejstříku (v nejhorším případě až několik let).⁸⁵² Takovou skutečnost povětšinou zaznamenají obchodní partneři⁸⁵³, nehledě na režim automatického moratoria, který je na soutěžitele uvržen. Jedná se o jev, který nejenomže poškozuje konkurenční prostředí, ale taktéž významně zatěžuje soudní aparát a odvádí pozornost insolvenčních soudců od složitějších případů.

⁸⁴⁶ Kislíngerová et al. 2013, s. 7-8.

⁸⁴⁷ Došlo např. ke značnému zjednodušení řešení úpadku oddlužením, určená podání se nově podávají pouze na elektronickém formuláři apod. Viz zákon č. 64/2017 Sb.

⁸⁴⁸ Důvodová zpráva III, s. 176.

⁸⁴⁹ Důvodová zpráva III, s. 36.

⁸⁵⁰ Ostatně novela IZ na základě zákona č. 31/2019 Sb. s největší pravděpodobností přinese další nárůst počtu oddlužení a tudíž i větší zatížení insolvenčních soudců.

⁸⁵¹ Kislíngerová et al. 2013, s. 22.

⁸⁵² Viz Důvodová zpráva III, s. 48.

⁸⁵³ Kislíngerová et al. 2013, s. 22.

Hodnotím pozitivně, že zákonodárce si je tohoto problému vědom a pravidelně se jej snaží řešit. Významný posun (alespoň teoreticky) přinesla tzv. antišikanózní novela z roku 2012.⁸⁵⁴ Naposledy pak byla problému věnována pozornost zákonem č. 64/2017 Sb.⁸⁵⁵ Zákonodárce ale přiznává, že nedisponuje relevantními daty ohledně šikanózních návrhů, pouze činí kvalifikované odhady na základě dat vědeckého týmu výzkum insolvence.⁸⁵⁶ Je však přínosné, že se zákonodárce tomuto problému pečlivě a hlavně opakovaně věnuje, jelikož jakákoli snaha o odlehčení soudního aparátu pomůže nakonec všem. Nehledě na skutečnost, že šikanózní insolvenční návrhy poškozují české tržní prostředí, činí jej nerovným a mohou odradit potencionální investory.

S účinností Insolvenčního zákona byla spojena naděje, že se sanační řešení úpadku podnikatelů stane častějším jevem, než tomu bylo za doby Zákona o konkursu a vyrovnání.⁸⁵⁷ Ačkoli je reorganizace nesporně průchodnější a úspěšnější než vyrovnání, nestala se „základním“ řešením úpadku.⁸⁵⁸ Z dostupných výzkumů je totiž zřetelné, že reorganizace tvoří naprosté minimum insolvenčních případů.⁸⁵⁹ Tento zjevný neúspěch se zákonodárce rozhodl zvrátit Revizní novelou, jež přinesla řadu změn Insolvenčního zákona včetně zmírnění podmínek přípustnosti reorganizace. Přáním zákonodárce bylo takto zajistit častější užití reorganizace v praxi.⁸⁶⁰ Již tehdy byly ale vyjádřeny pochyby, zda taková opatření jsou vůbec schopná přinést jakýkoli pozitivní efekt, jelikož nic nenaznačovalo, že by domácí insolvenční systém obsahoval dostatečný počet dlužníků disponujících životaschopným obchodním závodem.⁸⁶¹

Kvantitativní brána je sama o sobě zajímavé téma. Zákonodárce se při tvorbě Insolvenčního zákona a též reorganizace inspiroval především americkým insolvenčním právem, nicméně tento insolvenční systém neobsahuje žádnou kvantitativní bránu pro

⁸⁵⁴ Do Insolvenčního zákona tak byl např. zaveden institut odmítnutí insolvenčního návrhu pro zjevnou bezdůvodnost či sankce za zjevně bezdůvodný insolvenční návrh (§ 128a IZ). Viz zákon č. 334/2012 Sb.

⁸⁵⁵ Do Insolvenčního zákona tak byl např. zaveden institut předběžného posouzení insolvenčního návrhu podaného věřitelem (§ 100a IZ). Viz zákon č. 64/2017 Sb.

⁸⁵⁶ Důvodová zpráva III, s. 52-54.

⁸⁵⁷ Schönfeld a Smrčka 2012, s. 65.

⁸⁵⁸ Kislingerová et al. 2013, s. 30.

⁸⁵⁹ Smrčka et al. 2016, s. 220.

⁸⁶⁰ Viz Důvodová zpráva II, s. 99.

⁸⁶¹ Kislingerová et al. 2013, s. 98-99.

vstup do reorganizace.⁸⁶² Zavedení kvantitativních podmínek přípustnosti reorganizace bylo u nás motivováno obavou, že v opačném případě by mohl nastat kontraproduktivní efekt nárůstu nedůvodných návrhů na povolení reorganizace.⁸⁶³ Menší dlužníky chtěl zákonodárce tímto omezením motivovat k vyjednání předpřipravené reorganizace.⁸⁶⁴ Bohužel myšlenka se nepotkala s realitou a počet povolených reorganizací v prvních pěti letech účinnosti Insolvenčního zákona dosáhl pouze čísla 73.⁸⁶⁵ Právním pak byla kvantitativní brána vstupu do reorganizace kritizována jako nevhodné ustanovení.⁸⁶⁶ Nadto se podmínky předjednané reorganizace ukázaly záhy po účinnosti Insolvenčního zákona jako příliš přísné, protože došlo urychleně k přijetí tzv. protikrizové novely.⁸⁶⁷ Reorganizace se na počátku své existence, domnívám se, nenacházela na ideálním místě a je otázkou, zda Revizní novela tento stav nějak zásadně zvrátila.

Zastávám názor, že empirický výzkum, který jsem uskutečnil, prokázal, že zmírnění kvantitativního testu a další změny provedené na základě Revizní novely nepřinesly viditelný nárůstu počtu reorganizací. To lze považovat za neúspěch, jelikož zákonodárce byl přesvědčen, že právě změna kvantitativní brány přinese pozitivní efekt na počet reorganizací.⁸⁶⁸ Naopak mám za to, že dochází po účinnosti Revizní novely k nárůstu počtu dlužníků, kteří neplní kvantitativní test, přesto ale dosáhli na povolení reorganizace. To považuji za překvapivý výsledek, neboť se ukazuje, že reorganizace může být vhodné řešení úpadku i pro menší podnikatele. Vzhledem k těmto zjištěním se domnívám, že by bylo vhodné kvantitativní test jako takový zrušit. Takové opatření by mohlo otevřít reorganizaci většímu okruhu dlužníků a v důsledku tak přinést větší počet sanovaných dlužníků. Jsem toho názoru, že obava zákonodárce z kontraproduktivního efektu zrušení kvantitativní brány reorganizace v podobě zahlcení soudního aparátu není odůvodněná⁸⁶⁹, poněvadž ani snížení kvantitativních podmínek na polovinu nepřineslo viditelný nárůstu počtu reorganizací. Mimoto zákonodárce vyjádřil po veřejné konzultaci

⁸⁶² Richter 2011b, s. 247.

⁸⁶³ Důvodová zpráva II, s. 70.

⁸⁶⁴ Richter 2011b, s. 249.

⁸⁶⁵ Rakytová 2013, s. 42.

⁸⁶⁶ Kislíngrová et al. 2013, s. 32. Viz také Richter 2011b, s. 248-249.

⁸⁶⁷ Kozák et al. 2018, s. 611.

⁸⁶⁸ Důvodová zpráva II, s. 102.

⁸⁶⁹ Viz Důvodová zpráva II, s. 70: „[Jeho] úplné zrušení by tak mohlo mít kontraproduktivní efekt na rychlost celého systému z důvodu možného nárůstu nedůvodných návrhů na povolení reorganizace.“

záměr zpřístupnit reorganizace, aby postihovaly větší množství dlužníků.⁸⁷⁰ Tento efekt se nedostavil, takže je třeba hledat alternativní cesty jak dosáhnout vytyčeného cíle. Nepřikloní-li se zákonodárce ke zrušení kvantitativního testu, potažmo se rozhodne jej opět snížit, jsem toho názoru, že by se splnění podmínek kvantitativního testu nemělo posuzovat u koncernových skupin izolovaně, nýbrž celkově za koncern, jak v minulosti navrhl Tomáš Richter⁸⁷¹. Pokud je totiž např. kvůli velikostním kritériím vytržena jedna společnost ze skupiny, může to ohrozit reorganizaci zbylých členů téže skupiny.⁸⁷²

Změna podmínek přípustnosti reorganizace samozřejmě není samospasné řešení. Zcela zásadní faktor představuje přístup a podpora věřitelů. Bohužel musím konstatovat, že mezi věřiteli panuje nedůvěra v reorganizaci jako způsob řešení úpadku.⁸⁷³ Existuje více důvodů, proč tomu tak je. Předně reorganizace inherentně předpokládá delší časové období, po které probíhá insolvenční řízení, než v případě konkursu, a v důsledku i delší období, než proběhne uspokojení věřitelů.⁸⁷⁴ Jenže čím déle probíhá insolvenční řízení, tím se neodvratně zvyšují náklady věřitelů, přičemž samotný proces reorganizace je dosti drahý⁸⁷⁵. Nadto bylo prokázáno na studiu případů zemí OECD, že vyšší náklady řízení vedou ke snížení výnosu pro věřitele.⁸⁷⁶ Jinými slovy vyšší náklady insolvenčního řízení nevedou ke zkvalitnění insolvenčních mechanismů a vyššímu uspokojení pro věřitele. Nelze se proto divit, že na straně věřitelů panuje nedůvěra v reorganizaci, nebo alespoň menší důvěra než v konkurs, jenž vede k rychlému prodeji aktiv dlužníka. Výše nákladů na obchodní spory a insolvenční řízení je bezesporu brzdou pro standardní vztahy ekonomické povahy a má dopad na celou hospodářskou strukturu.⁸⁷⁷ V tomto směru je třeba pokračovat ve snaze co nejvíce snížit náklady insolvenčního řízení.

Současně se s délkou insolvenčního řízení zvyšují i rizika pro věřitele, poněvadž mezi rozhodnutím o povolení reorganizace a splněním reorganizačního plánu může

⁸⁷⁰ Důvodová zpráva II, s. 148.

⁸⁷¹ Richter 2017, s. 471. Richter 2006, s. 765.

⁸⁷² Richter 2017, s. 471.

⁸⁷³ Kislíngrová et al. 2013, s. 32.

⁸⁷⁴ Smrčka et al. 2013, s. 205-206.

⁸⁷⁵ Kislíngrová et al. 2013, s. 35.

⁸⁷⁶ Arltová et al. 2015, s. 20.

⁸⁷⁷ Schönfeld a Smrčka 2012, s. 69.

nastat nespočet nových skutečností, které ovlivní průběh reorganizace.⁸⁷⁸ S tím se neoddělitelně pojí skutečnost, že každý reorganizační plán je do značné míry založen na předpokladech budoucího vývoje, nikoli na faktech. Jinými slovy každý reorganizační plán může skončit neúspěchem bez vážnějšího podnikatelského podnětu (jako např. zlepšení situace na trhu nebo zásadní zkvalitnění managementu závodu).⁸⁷⁹ Zejména pokud reorganizační plán směřuje ke skutečné sanaci dlužníka obchodního závodu, vyvstávají značná rizika na straně věřitelů. Ty pak vedou věřitele k preferenci konkursu nad reorganizací.

Problém podpory věřitelů krásně ilustruje postavení zajištěných věřitelů. Obvykle bývá jejich zajištění poměrně kvalitní, protože zajištění věřitelé (zejména bankovní domy) nemají dostatečnou motivaci kontrolovat hospodaření dlužníka a tlačit zavčas na sanaci jeho obchodního závodu.⁸⁸⁰ Chování zajištěných věřitelů je nicméně jenom logické. Zajištěný věřitel obdrží v insolvenčním řízení sto procent výnosu zpeněžení (až do výše přihlášené pohledávky minus určené náklady insolvenčního řízení) a český daňový systém umožňuje v takových případech tvorbu rezerv z nákladů.⁸⁸¹ Pokud nadto zajištěný věřitel disponuje vskutku kvalitním zajištěním, kontrola hospodaření dlužníka a podpora jeho reorganizace není z ekonomického hlediska racionálním rozhodnutím. Taková činnost totiž vyžaduje vynaložení značných nákladů na straně zajištěného věřitele a vzhledem ke skutečnosti, že vyšší náklady insolvenčního řízení zpravidla nepřináší vyšší uspokojení věřitelů, ba spíše naopak, je ochota zajištěných věřitelů podpořit reorganizaci obecně nízká. Mnohdy navíc bankovní domy v případě úpadku dlužníka postupují tak, že svou pohledávku zesplatní a odprodají specializované společnosti.⁸⁸² Tento postup nemůže přinést věřitele nakloněné reorganizaci. Dosavadní zkušenosti ukazují, že je to právě postoj zajištěných věřitelů a případně leasingových společností, na čem stojí schválení reorganizace v českém prostředí.⁸⁸³ Možnost okamžité prodejnosti zajištění na základě leasingových smluv

⁸⁷⁸ Schönfeld a Smrčka 2012, s. 74.

⁸⁷⁹ Smrčka et al. 2013, s. 205-206.

⁸⁸⁰ Schönfeld a Smrčka 2012, s. 70.

⁸⁸¹ Smrčka et al. 2013, s. 200-201.

⁸⁸² Schönfeld a Smrčka 2012, s. 70.

⁸⁸³ Maršíková et al. 2018, s. 676.

může určit, zda se bude úpadek řešit konkursem nebo reorganizací. K tomu ještě připočteme, že vzájemná důvěra mezi věřiteli je v českém prostředí tradičně nízká⁸⁸⁴, a výsledkem součtu uvedených okolností je logická neochota zajištěných věřitelů účastnit se reorganizace. Lze jen opět doporučit cestu snižování nákladů insolvenčního řízení.

Pokud vynaložení vyšších nákladů na insolvenčního řízení a vyšší odměna insolvenčních správců nevedou ke zkvalitnění řízení a hlavně vyššímu uspokojení pro věřitele⁸⁸⁵, jen těžko se dá ospravedlnit navyšování odměn insolvenčních správců či další růst nákladů řízení. Naopak racionální by bylo náklady řízení a odměny správců snížit či alespoň po nějaký čas nezvyšovat. Takové opatření může podpořit reorganizaci v očích věřitelů. Samozřejmě zde narážíme na problém motivace insolvenčních správců. Snížení jejich odměn rozhodně nebude mít pozitivní vliv na insolvenční řízení, ba spíše naopak. Existuje ovšem způsob, jak zajistit rovnocenné anebo dokonce vyšší finanční ohodnocení pro insolvenční správce a současně snížit náklady insolvenčního řízení a to tzv. *numerus clausus* insolvenčních správců. Omezíme-li maximální počet insolvenčních správců, postačí k ufinancování systému nižší objem prostředků.⁸⁸⁶ Poté se určité snížení odměn insolvenčních správců nemusí promítnout negativně do jejich výdělku. Domnívám se, že uvedené řešení má další pozitivní konotace. Nejenomže by věřitelé byli spokojenější z důvodu nižších nákladů, insolvenční správci získají jistotu výdělku. Jejich kontrola ze strany Ministerstva spravedlnosti by byla pro nižší počet snadnějším úkolem než doposud. Veřejnost by pak mohla získat větší důvěru v integritu insolvenčního řízení. Další argumentem pro omezení celkového počtu insolvenčních správců je, že současný stav není ideální a nefunguje tak, jak bylo původně zamýšleno. Otevřený systém insolvenčních správců byl ospravedlněn zejména existencí konkurence a možností volby v rámci systému, jenže, jak ostatně sám zákonodárce přiznal, tyto tržní mechanismy se v systému insolvenčních správců uplatní jen omezeně.⁸⁸⁷ *De facto* systém funguje převážně na netržních distribučních mechanismech. Uvědomuji si, že navrhované řešení může být považováno za příliš extrémní či přímo radikální, jsem ale

⁸⁸⁴ Kislíngrová et al. 2013, s. 33.

⁸⁸⁵ Arltová et al. 2015, s. 20.

⁸⁸⁶ Arltová et al. 2015, s. 20.

⁸⁸⁷ Důvodová zpráva III, s. 68.

přesvědčen, že diskuze na uvedené téma by byla prospěšná. Mimoto uzavřený systém (tzv. *numerus clausus*) je v současnosti úspěšně uplatněn u exekutorů a notářů.

Pro úspěšný průběh reorganizace je samozřejmě stěžejní financování provozu obchodního závodu dlužníka v průběhu insolvenčního řízení a především po dobu samotného procesu reorganizace (o to více směřuje-li reorganizace k sanaci dlužníkovy podnikání). V tomto ohledu může dlužníkovi dělat potíže povinnost hradit pohledávky za majetkovou podstatou.⁸⁸⁸ Především se jedná o odměnu insolvenčního správce a dlužné mzdy. Stejná povinnost se týká pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.⁸⁸⁹ Mimoto neuhrazení pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň je po změnách na základě Revizní novely důvodem pro přeměnu reorganizace v konkurs.⁸⁹⁰ To vše v součtu zvyšuje pro věřitele náročnost reorganizace a rizika s reorganizací spojená. Je proto třeba, jak jsem již mnohokrát zdůraznil, snažit se náklady a rizika snižovat. Jednou z cest je posilování práv věřitelů. Pokud dlužník činí iracionální ekonomická rozhodnutí, může dojít k tomu, že nebude schopen řádně a včas hradit pohledávky za majetkovou podstatou (pročež dojde k přeměně reorganizace v konkurs). Z pohledu věřitelů by mohl snížit rizika mechanismus, na jehož základě by bylo možné dlužníkovi po účinnosti reorganizačního plánu odebrat dispoziční oprávnění k majetkové podstatě. Koneckonců je to povětšinou samotný dlužník, kdo způsobil úpadek. Při existenci menších rizik mohou být věřitelé více náklonní individuální domluvě o režimu úhrady svých pohledávek včetně těch za podstatou, což ostatně Insolvenční zákon už nyní umožňuje.

Návrh na povolení reorganizace zpravidla podává dlužník.⁸⁹¹ Nicméně se ukazuje, že častým osudem takového návrhu je jeho neschválení na schůzi věřitelů.⁸⁹² Lze proto soudit, že dlužníci dopředu neprojednávají reorganizaci se svými věřiteli. Připravenost dlužníků řešit své ekonomické problémy ve chvíli, kdy ještě disponují alespoň nějakým majetkem, je esenciální pro reorganizaci a získání podpory věřitelů.

⁸⁸⁸ Kislíngrová et al. 2013, s. 35.

⁸⁸⁹ K povinnosti hradit pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávek postavených jim na roveň viz § 168 odst. 3 IZ, § 169 odst. 2 IZ, § 348 odst. 1 písm. e) IZ a § 363 odst. 1 písm. g) IZ.

⁸⁹⁰ Čl. I bod 206 zákona č. 294/2013 Sb. Viz také § 363 odst. 1 písm. g) IZ.

⁸⁹¹ Vlastní výzkum.

⁸⁹² Maršíková et al. 2018, s. 686.

Obecně platí, že čím dříve je k reorganizaci přistoupeno, tím větší šance je na její úspěšný konec.⁸⁹³ Považuji za vhodné uvedené informace aktivně šířit v podnikatelské veřejnosti.

Reorganizaci v neposlední řadě škodí i její mediální obraz. Zákonodárce totiž při tvorbě Insolvenčního zákona vytvořil představu o čistě sanačním řešení úpadku, což může být jeden z důvodů, proč není reorganizace v praxi tolik využívána.⁸⁹⁴ Domnívám se, že obraz platformy pro informovanou dohodu věřitelů o nejvhodnějším způsobu řešení úpadku konkrétního dlužníka by reorganizací prospěl v očích veřejnosti.

⁸⁹³ Maršíková et al. 2018, s. 675.

⁸⁹⁴ Kislíngerová et al. 2013, s. 31.

Závěr

Cílem této práce bylo pojednat o reorganizaci jakožto způsobu řešení úpadku dle Insolvenčního zákona, zhodnotit pozitivně-právní úpravu reorganizace a analyzovat praktické fungování reorganizací. Za tímto účelem jsem pracoval s odbornou literaturou, výzkumy akademické obce, právními předpisy a judikaturou insolvenčních soudů. Dále jsem uskutečnil empirický výzkum povolených reorganizací v období od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2017. V neposlední řadě jsem se pokusil identifikovat stinná místa reorganizace a navrhnout jejich případná řešení.

Jedním z cílů této práce bylo odpovědět na otázku, zda reorganizace představuje sanační způsob řešení úpadku. Přestože je takto reorganizace leckdy označována, zastávám názor, že tato práce pomocí studia současné právní úpravy a empirických pozorování prokázala, že reorganizace není čistě sanační metodou řešení úpadku, nýbrž představuje platformu, na jejímž pozadí mohou věřitelé uzavřít informovanou dohodu o vhodném způsobu řešení úpadku konkrétního dlužníka. Práce identifikovala i případy, kdy reorganizace měla pro dlužníka likvidační charakter. Nemohu než uzavřít, že označení reorganizace za sanační způsob řešení úpadku není přesné.

Předmětem práce byly dále změny Insolvenčního zákona provedené na základě Revizní novely a jejich působení na reorganizace. Z tohoto důvodu jsem analyzoval údaje vlastního empirického výzkumu a porovnal je s výsledky předchozích výzkumů akademické obce. Domnívám se, že práce prokázala, že Revizní novela neměla žádný významný pozitivní vliv na reorganizace v prvních čtyřech letech její účinnosti. Naopak vlastní výzkum stvrdil závěry předchozích pozorování, tedy že reorganizace je v praxi využívána jen minimálně.

Jsem přesvědčen, že postavení reorganizace a její význam pro české insolvenční právo je pouze minimální. Empirické výzkumy akademické obce a též vlastní empirické pozorování ukázaly, že reorganizace tvoří jen marginální počet insolvenčních případů. Reorganizace se do dnešního dne nestala základním způsobem řešení úpadku vedle konkursu, jak zákonodárce zamýšlel. I přes takový výsledek se ovšem domnívám, že

problémy spojené s reorganizací netkví výlučně v Insolvenčním zákoně, jenž dle mého názoru představuje kvalitní a moderní předpis insolvenčního práva.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury:

Název:	Zkrácená citace:
HÁSOVÁ, Jiřina a kol. <i>Insolvenční zákon. Komentář. 2.</i> vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.	Hásová et al. 2014
HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC, Tomáš. <i>Insolvenční řízení. 1.</i> vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 280 s. ISBN 978-80-7400-459-9.	Hásová a Moravec 2013
KISLINGEROVÁ, Eva, RICHTER, Tomáš, SMRČKA, Luboš a kol. <i>Insolvenční praxe v České republice v období 2008-2013. 1.</i> vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 144 s. ISBN 978-80-7400-497-1.	Kislingerová et al. 2013
KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLA VSKÝ, Michal. <i>Insolvenční zákon. Komentář. 4.</i> vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, 1840 s. ISBN 978-80-7552-923-9.	Kozák et al. 2018
MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. <i>Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3.</i> vydání. Praha: Leges, 2018. 1240 s. ISBN 978-80-7502-257-8.	Maršíková et al. 2018
MARŠÍKOVÁ, Jolana: <i>Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou. 4.</i> upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 301 s. ISBN 978-80-7380-568-5.	Maršíková 2015
PACHL, Lukáš: <i>Insolvenční zákon s judikaturou. 1.</i> vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 484 s. ISBN 978-80-7357-675-2.	Pachl 2011

- RAKYTOVÁ, Tatiana: *Analýza reorganizací v České republice*. Diplomová práce. Fakulta podnikohospodářská. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2013. 88 s. Rakytová 2013
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 624. ISBN 978-80-7552-444-7. Richter 2017
- SMRČKA, Luboš, PLAČEK Jan, SCHÖNFELF, Jaroslav, LOUDA, Lee. *Insolvenční řízení (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona)*. 1. vydání. Praha: Kamil Mařík – Professional Publishing, 2016. ISBN 978-80-7431-151-2. Smrčka et al. 2016
- PILÁTOVÁ, Jana, RICHTER, Jaroslav, SIGMUND, Adam, TARANDA, Petr. *Likvidace obchodních společností*. 6. aktualizované vydání. Praha: ANAG, 2017. ISBN 978-80-7554-101-7. Pilátová et al. 2017
- WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, 2011. 711 s. ISBN 978-80-7201-842-0. Winterová et al. 2011
- WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015. 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2. Winterová a Macková 2015

Seznam použitých odborných článků:

- ARLTOVÁ, Markéta, PLAČEK, Jan, SMRČKA, Luboš. *Parametry insolvenčních řízení ve vyspělých zemích a jejich závislost na výkonnosti ekonomiky*. In: *Ekonomika a Management* 2/2015, Vysoká škola ekonomická v Praze. Arltová et al. 2015
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční zákon: od vládního* Richter 2006

- návrhu k vyhlášenému znění.* In: Právní rozhledy 21/2006, s. 765 an.
- RICHTER, Tomáš: *Reorganizace povolené v prvních dvou letech účinnosti insolvenčního zákona – základní empirická pozorování.* In: Obchodněprávní revue 11/2010. Richter 2010
- RICHTER, Tomáš: *Reorganizace povolené v třetím roce účinnosti InsZ: základní empirická pozorování a náčrt trendů.* In: Ekonomika a Management 3/2011, Vysoká škola ekonomická v Praze. Richter 2011a
- RICHTER, Tomáš: *Reorganizing Czech Businesses: A Bankruptcy Law Reform under a Recession Stress-Test.* In: International Insolvency Review 20/2011, s. 245 an. Richter 2011b
- SMRČKA, Luboš, ARLTOVÁ, Markéta, Smrčka et al. 2013
- SCHÖNFELF, Jaroslav: *Příčiny neúspěchu prosazování sanačních postupů v insolvenční realitě.* In: Politická Ekonomie, 2/2013, s. 188.
- SCHÖNFELF, Jaroslav, SMRČKA, Luboš.: *Důvody diskvalifikace sanačního principu v insolvenční praxi.* In: Kislingerová, E., Krause, J. (eds.): *Transakční náklady českých ekonomických subjektů v insolvenčním řízení, možnosti jejich snižování a zlepšení statistiky insolvenčních řízení.* Praha: Oeconomica, 2012, s. 64–75. Schönfeld a Smrčka 2012
- ŽIŽLAVSKÝ, Michal: *Soumrak restrukturalizace, úsvit reorganizace?* In: Bulletin Advokacie, 6/2010, s. 28 an. Žižlavský 2010

Seznam použitých právních předpisů:

Zákon č. 64/1931 Sb. z. a n., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrcí.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (Listina základních práv a svobod).

Nářízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 217/2009 Sb, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 334/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů (Revizní novela).

Narizení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení.

Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 307/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Seznam použité judikatury:

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. KSBR 27 INS 1207/2008 3 VSOL 188/2008-B-81.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 12. 2008, sp. zn. KSCB 26 INS 2109/2008 1 VSPH 310/2008-B-32.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 4. 2009, sp. zn. KSBR 38 INS 1442/2008 2 VSOL 53/2009-B-32.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27. 4. 2009, sp. zn. KSUL 46 INS 5304/2008 1 VSPH 179/2009-B-38.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. KSOS 36 INS 1078/2009 2 VSOL 106/2009-B-26.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 7. 2009, sp. zn. KSCB 28 INS 2880/2008 1 VSPH 343/2009-B-103.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2009, sp. zn. III.ÚS 2101/09.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. 8. 2010, sp. zn. KSBR 24 (32) INS 2062/2009 2 VSOL 264/2010-B-175.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. MSPH 76 INS 8711/2009, 1 VSPH 764/2010-B-134.

Usnesení Vrchního soud v Praze ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. KSCB 27 INS 1739/2010 1 VSPH 837/2010-B-16.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 10. 2010, sp. zn. KSPH 36 INS 9175/2009 1 VSPH 965/2010-B-47.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. KSPL 27 INS 1573/2009 3 VSPH 441/2010-B-81.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sp zn. 29 NSČR 30/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze dne 31. 5. 2011, sp. zn. KSCB 28 INS 1740/2011
1 VSPH 605/2011-P68-8.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 10. 2011, sp. zn. MSPH 94 INS 7917/2009
3 VSPH 835/2011-B-269.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 2011, sp. zn. KSCB 28 INS
1740/2011, 3 VSPH 925/2011-B-166.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 1. 2012, sp. zn. KSPH 41 INS 11480/2010
2 VSPH 1330/2011-B-261 2 VSPH 1331/2011-B-261.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 3. 2012, sp. zn. KSPH 41 INS 11480/2010 1
VSPH 265/2012-B-323.

Usnesení Ústavního soud ze dne 12. 3. 2012, sp. zn. IV.ÚS 3089/11.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. KSUL 43 INS 4584/2011
1 VSPH 1223/2012-B-66.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2012, sp. zn. MSPH 89 INS 5393/2011
3 VSPH 512/2012-B-116.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 12. 11. 2012, sp. zn. KSOS 36 INS
4962/2010 3 VSOL 731/2012-B-197.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5. 3. 2013, sp. zn. KSBR 27 INS
23588/2011 1 VSOL 30/2013-B-82.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. KSBR 40 INS
22284/2012 1 VSOL 899/2013-B-29.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 3. 2014, sp. zn. KSPH 37 INS 23802/2012
2 VSPH 1938/2013-B-513.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 9. 2014, sp. zn. KSOS 36 INS
11432/2014 3 VSOL 811/2014-A-12.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 3. 2015, sp. zn. MSPH 91 INS 12824/2011
3 VSPH 890/2014-B-158.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. MSPH 99 INS 2391/2015
3 VSPH 789/2015-A-36.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 NSČR 43/2013-B-113.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 NSČR 50/2013.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 10. 2015, sp. zn. MSPH 79 INS 13739/2014
4 VSPH 646/2015-B-233.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 11. 2015, sp. zn. MSPH 76 INS 10547/2014
1 VSPH 967/2015-B-129.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 9. 2015, sp. zn. KSOS 14 INS
11164/2014 2 VSOL 387/2015-B-68.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 12. 2015, sp. zn. KSBR 40 INS
14784/2014 1 VSOL 868/2015-B-55.

Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. 176 ICm 3523/2014 101 VSPH
225/2016-43 (MSPH 76 INS 10547/2014).

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 2. 2017, sp. zn. MSPH 76 INS 20424/2015
4 VSPH 315/2017-A-71.

Nález Ústavního soudu ze dne 18. 1. 2018, sp. zn. II.ÚS 1162/17.

Seznam ostatních zdrojů:

Důvodová zpráva k návrhu zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), k zák. č. 128/2006 Sb. [online]. PSP sněmovní tisk 1120/0. Poslanecká Sněmovna. 4. volební období. 2002 - 2006 [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=1120&ct1=0>.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 294/2013 Sb. [online]. PSP sněmovní tisk 929/0. Poslanecká Sněmovna. 6. volební období. 2010 - 2013 [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=929&ct1=0>.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 64/2017 Sb. [online]. PSP sněmovní tisk 785/0. Poslanecká Sněmovna. 7. volební období. 2013 - 2017 [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=785&CT1=0>.

Historie insolvenčního práva. In: Insolcentrum.cz [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <http://e-learning.insolcentrum.cz/article/126>

Insolvenční rejstřík [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://isir.justice.cz/>

Databáze statistických výzkumů insolvenčních řízení. In: vyzkuminsolvence.cz [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <http://www.vyzkuminsolvence.cz/databaze-vyzkumu.html>

GDP growth (annual %). World Bank national accounts data, and OECD National Accounts data files. [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=CZ>

Statistické listy pro insolvenční řízení. Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statisticky-ch-listu.html>

Projekty mají hlavně přispět k legislativním změnám a k reformě insolvenčního práva. Rozhovor s Jaroslavem Schönfeldem pro konkursní noviny. [online]. [cit. 10.10.2018]. Dostupné z: <http://www.vyzkuminsolvence.cz/publikace-a-clanky/jaroslav-schonfeld-poskytnul-rozsahly-rozhovor-konkurznim-novinam.html>

Příloha 2

Dataset vlastního výzkumu (zkrácený vzorek)

Business	Číslo firmy	DVY (mil)	Investiční nároč.	Průběžná regenerace	DVY (mil)	Organizace posilová	IZKof	Schváleno dleH	Zonová v konturě	Reorganizace splňová	Zatřeba posilování organizace
VitaChem Group, a.s.	KSFC 281NS 1360 / 2014	D		22-03-14 ANO	D						
UNITECH, spol. s r.o.	KSFK 421NS 8997 / 2014	D		01-04-14 ANO	D						
UNITECH, spol. s r.o.	KSPH 521NS 3360 / 2014	D		10-04-14 ANO	D						
CADPES, a.s.	KSPH 781NS 1094 / 2014	D		15-04-14 ANO	D						
CELESTIA, spol. s r.o.	KSPH 781NS 1094 / 2014	D		28-04-14 ANO	D						
FOUNDER, s.r.o.	KSOS 141NS 1164 / 2014	D		22-03-14 ANO	D						
Orion Acquisition Capital, a.s.	KSPH 771NS 1351 / 2015	D		16-05-14 ANO	D						
Perestrojka Invest Hony, a.s.	KSPH 791NS 1378 / 2014	D		19-05-14 ANO	D						
Perestrojka Invest Hony, a.s.	KSOS 141NS 1467 / 2014	D		28-05-14 ANO	D						
DEJ-DON ŠARNOVA	KSPH 881NS 1387 / 2014	D		28-04-14 ANO	D						
DEJ-DON ŠARNOVA	KSOS 141NS 1467 / 2014	D		28-04-14 ANO	D						
Intersim Energet	KSPH 421NS 2188 / 2014	D		11-08-14 ANO	D						
HR Steel, a.s.	KSPH 601NS 1888 / 2014	V		21-07-14 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
JOHN FARMER, a.s.	KSOS 361NS 2298 / 2014	V		15-08-14 ANO	D						
VYC Praha a.s.	KSPH 601NS 1888 / 2014	D		03-07-14 ANO	D						
DEPRIN, a.s.	KSPH 401NS 1637 / 2014	D		12-06-14 ANO	D						
Techart CZ, s.r.o.	KSPH 561NS 9918 / 2014	V		09-04-14 NE	D						
Seifert Chladiva s.r.o.	KSPH 591NS 4866 / 2014	V		19-02-14 NE	D						
Malotřivka Hlína	KSOS 361NS 2041 / 2014	D		30-10-14 ANO	D						
Malotřivka Hlína	KSPH 411NS 1099 / 2014	V		25-04-14 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
CP Praha s.r.o.	KSPH 601NS 881 / 2015	D		15-01-15 ANO	D						
Magisto, a.s.	KSPH 591NS 1804 / 2015	D		26-01-15 ANO	D						
ARGONA, a.s.	KSPH 591NS 53 / 2015	D		05-01-15 ANO	D						
ARGONA, a.s.	KSPH 391NS 1342 / 2015	V		21-01-15 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
LUK PRAHA spol. s r.o.	KSPH 561NS 3268 / 2014	D		23-09-14 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
KETNET, s.r.o.	KSPH 521NS 2181 / 2014	V		11-08-14 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
JP ENHGO VETRI, a.s.	KSOS 361NS 1142 / 2015	D		24-04-14 ANO	D						
New Travel, s.r.o.	KSPH 781NS 2236 / 2015	D		24-09-14 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
MATROFER CZ, a.s.	KSPH 201NS 2927 / 2014	V		24-09-14 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
Geosol, s.r.o.	KSPH 311NS 2084 / 2014	V		25-07-14 NE	D						
ALVAKAC GROUP, a.s.	KSFC 281NS 1309 / 2015	V		21-05-15 NE	D						
MOCRÁNY Power, a.s.	KSPH 591NS 6896 / 2015	V		17-03-15 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
AM INTER, a.s.	KSPH 421NS 2633 / 2014	D		29-09-14 NE	V						
SPS SUSTAINABLE PRACTICE, s.r.o.	KSPK 421NS 2633 / 2015	D		20-13-15 NE	D						
Chradim Iron & Steel, s.r.o.	KSPH 591NS 3262 / 2015	D		18-12-15 NE	D						
APROS-AUTO, s.r.o.	KSPH 381NS 2549 / 2015	D		13-10-15 NE	D						
D.K.E. Dobře, s.r.o.	KSFK 421NS 2631 / 2015	V		15-10-15 NE	D						
MO TORPA, a.s.	KSPH 371NS 883 / 2016	D		18-01-16 ANO	D						
EMET, spol. s r.o.	KSPH 311NS 3079 / 2015	D		14-12-15 NE	D						
FOLOI TRADE	KSPH 611NS 4011 / 2016	V		25-09-15 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
LAPPEZ, spol. s r.o.	KSPH 471NS 2579 / 2016	V		15-10-15 NE	D						
OSK - INVEST, s.r.o.	KSOS 141NS 3022 / 2016	V		16-05-16 ANO	D						
PROTON INVEST, s.r.o.	KSPH 771NS 2884 / 2015	V		26-11-15 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
Dental Institut, s.r.o.	KSFK 421NS 8903 / 2016	V		10-03-16 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
SHANGHAI MALING (CZECH) a.s.	KSPH 591NS 2806 / 2015	V		19-10-15 NE	D						
Matromedia Bohemia, a.s.	KSPH 961NS 3441 / 2016	D		20-07-16 ANO	D						
Matromedia Bohemia, a.s.	KSPH 791NS 3271 / 2016	D		12-02-16 NE	D						
Matromedia Bohemia, a.s.	KSOS 301NS 1272 / 2016	D		20-05-16 ANO	D						
CONNECTION CZ, spol. s r.o.	KSOS 251NS 1025 / 2016	D		03-05-16 NE	D						
Správa podnikové OKD, a.s.	KSOS 371NS 1948 / 2016	D		22-08-16 ANO	D						
VITKOVICE ENVIA, s.	KSPH 651NS 1848 / 2016	D		09-08-16 NE	D						
PEKOVAN, s.r.o.	KSPH 901NS 1912 / 2016	V		24-05-16 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
STAVOCENUC PROJEKT, a.s.	KSOS 401NS 1652 / 2016	V		14-07-16 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
VAHZOS, spol. a.s.	KSPH 941NS 2249 / 2016	D		29-09-16 NE	D						
ZP Commercial Agency, s.r.o.	KSOS 371NS 1014 / 2016	D		29-04-16 NE	D						
VITKOVICE POWER ENGINEERING, a.s.	KSOS 371NS 1848 / 2016	V		09-08-16 NE	D						
DLTBaBa	KSPH 221NS 2884 / 2015	V		16-10-15 NE	D+V						
HIGH TRADE CZ, s.r.o.	KSOL 101NS 1264 / 2016	D		27-07-16 NE	D						
International Wellness Center, s.r.o.	KSPH 881NS 1709 / 2016	D		21-07-16 ANO	D						
Vedvina, a.s.	KSPH 611NS 1634 / 2016	D		12-07-16 NE	D						
WPFOR ERM ENGINEERING, a.s.	KSPH 891NS 1884 / 2017	D		31-03-17 ANO	D						
INTER BUILDING, a.s.	KSPH 201NS 2084 / 2016	D		11-08-16 NE	D						
ESKA, Czech, spol. s r.o.	KSPH 661NS 2580 / 2017	V		10-04-17 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
VITKOVICE REVOMAT, s.r.o.	KSOS 371NS 447 / 2017	V		03-03-17 ANO	D						
Maškovická Těžař, s.r.o.	KSFC 271NS 945 / 2016	V		12-06-17 ANO	D						
Geoman Šterná	KSPH 391NS 1778 / 2016	V		01-08-16 NE	D						
AGASS RESOURCES, s.r.o.	KSPH 201NS 1196 / 2017	D		26-05-17 ANO (dle zdrojů návrhu)	D						
ELMO-PLAST, a.s.	KSPH 311NS 1096 / 2017	D		16-05-17 NE	D						
EUROPRINT, a.s.	KSPH 951NS 1711 / 2017	D		06-09-17 NE	D						
SEVAŘANOVÁ, a.s.	KSPH 941NS 1514 / 2017	D		20-07-17 NE	D						
MAŠKOVICÁ TĚŽBA, s.r.o.	KSOS 341NS 1944 / 2017	D		16-11-17 ANO	D						
MAŠKOVICÁ TĚŽBA, a.s.	KSPH 501NS 1443 / 2017	V		20-08-17 ANO	D						

Název rigorózní práce

Reorganizace a její význam v českém insolvenčním právu

Abstrakt

Předmětem této práce je reorganizace jakožto způsob řešení úpadku či hrozícího úpadku dlužníka podle Insolvenčního zákona. Práce analyzuje současnou právní úpravu reorganizace, hodnotí dosavadní empirické výzkumy a představuje výsledky vlastního empirického pozorování reorganizací povolených v letech 2014 až 2017. Práce se snaží odpovědět, zda reorganizace představuje vsutku sanační postup a zda jí lze považovat za základní způsob řešení úpadku vedle konkursu, jak původně zákonodárce při přijímání Insolvenčního zákona zamýšlel. Dále je zkoumáno, zda tzv. Revizní novela má pozitivní vliv na reorganizace. V neposlední řadě se tato práce věnuje reorganizaci z pohledu *de lege ferenda* a jejímu postavení v českém insolvenčním právu.

Předně tato práce ukazuje, že reorganizace není čistě sanačním postupem, nýbrž může mít i likvidační účinky. Označení reorganizace za sanační způsob řešení úpadku je proto nepřesné. Dále je prokázáno, že Revizní novela Insolvenčního zákona nemá významný pozitivní efekt na praktické fungování reorganizací, přestože představuje bezesporu posun vpřed. Empirické výzkumy také prokazují, že reorganizace nedosáhla postavení základního způsobu řešení úpadku a její význam pro české insolvenční právo je pouze minimální.

Práce je členěna do pěti kapitol. Po krátkém úvodu, který vymezuje cíle práce, první kapitola představuje problematiku českého insolvenčního práva, insolvenčního zákona a teoretického dělení způsobů řešení úpadku na likvidační a sanační. Navazující druhá kapitola se věnuje reorganizaci z pohledu teorie. Třetí kapitola popisuje a hodnotí současnou pozitivně-právní úpravu reorganizace. Čtvrtá kapitola představuje závěry dosavadních empirických výzkumů a výsledky vlastního empirického pozorování reorganizací povolených v období od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2017. Poslední substantivní pátá kapitola se snaží identifikovat stinná místa reorganizace a navrhnout jejich možná řešení. Krátký závěr poté shrnuje celou práci a odpovídá na otázky položené v úvodu.

Klíčová slova

insolvenční řízení, insolvenční zákon, reorganizace

Název rigorózní práce v anglickém jazyce

Reorganization and its importance in Czech insolvency law

Abstrakt v anglickém jazyce

The subject of this thesis is reorganization as a method of resolving a debtor's insolvency or imminent insolvency pursuant to the Insolvency Act. This thesis analyses the current legal regulation on reorganization, evaluates the existing empirical studies and presents the results of its own empirical research into the reorganizations which were permitted in the years 2014 to 2017. This thesis also seeks to answer whether reorganization truly represents a rehabilitation process and whether it can be considered a basic method of resolving insolvency next to bankruptcy, as originally envisioned by the legislators whilst enacting the Insolvency Act. Furthermore, whether or not the so-called "Revision Amendment" had any positive effect on reorganizations is also researched. Last but not least, this thesis deals with reorganization from the perspective of *de lege ferenda* and its importance for Czech insolvency law.

First of all, this thesis shows that reorganization is not a purely rehabilitative process but that it can also have liquidation effects. The classification of reorganization as a rehabilitation method of resolving bankruptcy is therefore inaccurate. Furthermore, it is shown that the Revision Amendment to the Insolvency Act does not have any significant positive practical effects on the reorganization process, although the Revision Amendment is undoubtedly a step in the right direction. The existing empirical studies also demonstrate that reorganization has not reached the position of a basic method of resolving insolvency and its importance for Czech insolvency law is only minimal.

This thesis is divided into five chapters. After a brief introduction, which defines the objectives of this thesis, the first chapter introduces the topics of Czech insolvency law, the Insolvency Act and the theoretical division of insolvency methods on liquidation and rehabilitation ones. The ensuing second chapter deals with reorganization from a theoretical perspective. The third chapter describes and evaluates the contemporary legislation on reorganization. The fourth chapter presents the conclusions of existing empirical studies and the results of its own empirical research into the reorganizations which were permitted between 1 January 2014 and 31

December 2017. The last substantive fifth chapter seeks to identify problematic issues of reorganization and proposes possible solutions thereto. Subsequently, a short conclusion summarizes the entire thesis and answers the questions posed in the introduction.

Klíčová slova v anglickém jazyce

insolvency proceedings, Insolvency Act, reorganization